

แผนพัฒนาการเกษตรอำเภอแกด้า ปี ๒๕๖๘ - ๒๕๗๐

โดย

สำนักงานเกษตรอำเภอแกด้า จังหวัดมหาสารคาม
กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

พ.ศ. ๒๕๖๘

คำนำ

แผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอแกดำ ได้จัดทำขึ้นจากการนำข้อมูลด้านกายภาพ ชีวภาพ เศรษฐกิจและสังคมนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ โดยการจัดเวทีชุมชนระดับตำบล โดยมีเป้าหมายเพื่อค้นหา ปัญหา จัดลำดับความสำคัญของปัญหาและหาแนวทางแก้ไขเพื่อพัฒนาอาชีพด้านการเกษตรระดับตำบล ในระดับอำเภอได้มีการรวมกลุ่มปัญหาและการนำแนวทางการแก้ไขปัญหาจัดทำเป็นแผนงานโครงการ โดยคำนึงถึงความสอดคล้องของแผนยุทธศาสตร์ระดับอำเภอ จังหวัด และแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ เพื่อพัฒนาให้เกษตรกรมีความอยู่ดีมีสุข มีครอบครัวอบอุ่น รายได้มั่นคงและยั่งยืน ภายในสภาพแวดล้อม ที่มีความสมดุลทางธรรมชาติ

ขอขอบคุณทุกส่วนราชการ นายกเทศมนตรี และนายองค์การบริหารส่วนตำบลทุกตำบล ผู้นำหมู่บ้าน กำนันผู้ใหญ่บ้าน เจ้าหน้าที่นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรทุกคน ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ช่วยให้แผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอเล่มนี้สำเร็จไปได้ด้วยดี

นายปัญญาวัฒน์ ชนะภักดิ์
เกษตรอำเภอแกดำ
พฤษภาคม ๒๕๖๘

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทที่ ๑ สภาพทั่วไป พื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม	
- ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง	๑
- ลักษณะภูมิประเทศ (Topographic)	๒
- สภาพภูมิอากาศ	๗
- เส้นทางคมนาคม	๙
- แหล่งน้ำและระบบชลประทาน	๑๐
- สภาพเศรษฐกิจ	๑๓
- โครงสร้างส่วนราชการ	๑๕
- ประเพณีวัฒนธรรม	๑๖
- การใช้ประโยชน์ที่ดิน	๒๐
บทที่ ๒ การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของอำเภอแกดดำ	
- สถานการณ์การเกษตรในพื้นที่	๒๑
- เกษตรกรต้นแบบ	๒๖
- ข้อมูลด้านการตลาด	๒๙
- ปัญหาของชุมชน	๓๑
- การจัดทำ TOWS Matrix ด้านการเกษตร	๓๒
- การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ต่อการพัฒนา	๓๔
บทที่ ๓ ทิศทาง/แนวทางการพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอแกดดำ	
- แนวทางการพัฒนาการเกษตร	๓๖
- โครงการพัฒนาการเกษตรอำเภอแกดดำ	๓๘
ภาคผนวก ๑	
ภาคผนวก ๒	
ภาคผนวก ๓	
เอกสารอ้างอิง	

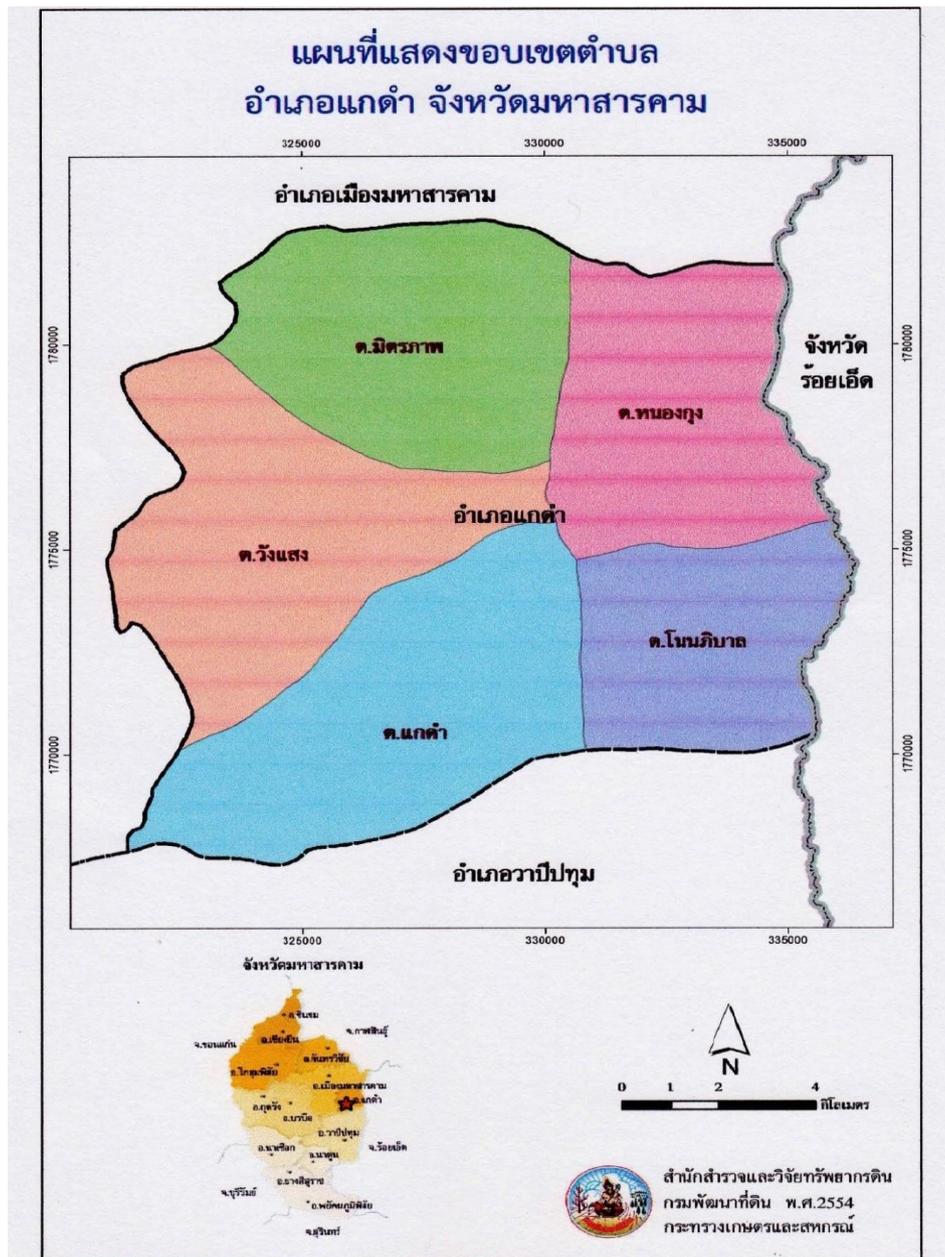
บทที่ ๑

ข้อมูลสภาพทั่วไป

๑.๑ ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง

๑.๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่

ข้อมูลสภาพทั่วไปอำเภอแกดำตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของจังหวัดมหาสารคาม ห่างจากตัวจังหวัดมหาสารคามประมาณ ๒๔ กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ ๑๐๐,๐๖๓ ไร่

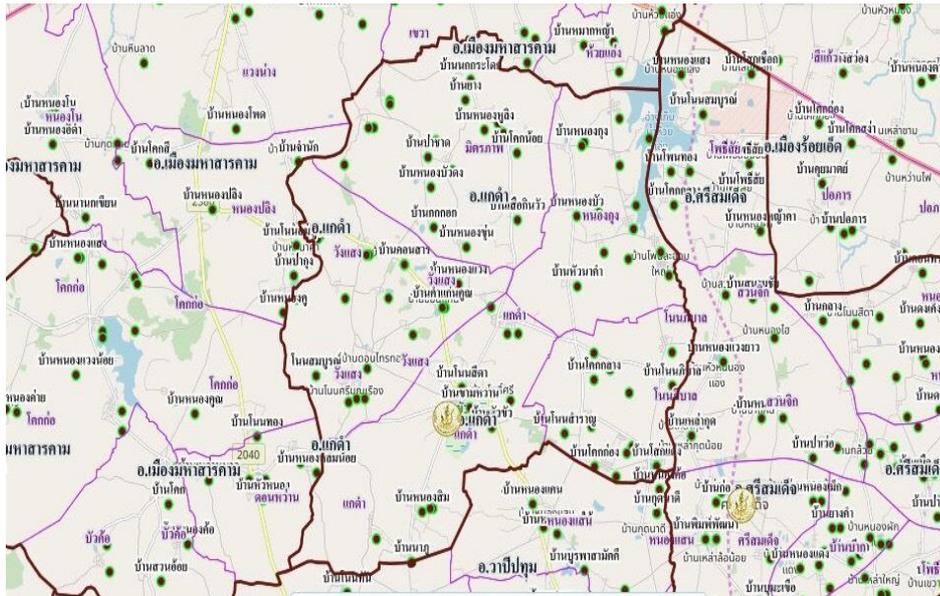

ภาพที่ ๑ ที่ตั้งอำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม

๑.๑.๒ อาณาเขตติดต่อ

มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

- ทิศเหนือ มีพื้นที่ติดเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม
- ทิศใต้ มีพื้นที่ติดเขตอำเภอลำปำพุม จังหวัดมหาสารคาม
- ทิศตะวันออก มีพื้นที่ติดเขตอำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด
- ทิศตะวันตก มีพื้นที่ติดเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

ภาพที่ ๒ อาณาเขตติดต่อ

๑.๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง

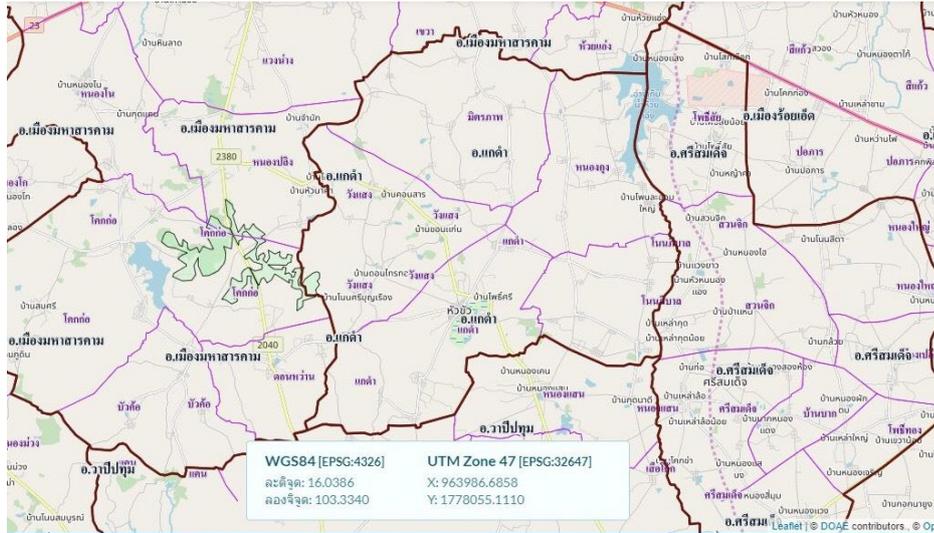
อำเภอแกดำแบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๕ ตำบล ๘๘ หมู่บ้าน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

- ตำบลแกดำ มี ๑๘ หมู่บ้าน
- ตำบลวังแสง มี ๒๐ หมู่บ้าน
- ตำบลมิตรภาพ มี ๒๑ หมู่บ้าน
- ตำบลหนองสูง มี ๑๕ หมู่บ้าน
- ตำบลโนนภิบาล มี ๑๔ หมู่บ้าน

๑.๒ ลักษณะภูมิประเทศ (Topographic)

๑.๒.๑ สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม

สภาพภูมิประเทศของอำเภอแกดำโดยทั่วไปมีลักษณะเป็นที่ราบสูงและที่ดอนสลับบางส่วนตลอดทั้งอำเภอ ระดับความสูงของพื้นที่อยู่ระหว่าง ๑๖๐ เมตร จากระดับน้ำทะเล

ภาพที่ ๓ พื้นที่ป่าไม้

๑.๒.๒ ลักษณะทิศทาง ความลาดชัน

อำเภอแกดดำ จังหวัดมหาสารคาม ภูมิประเทศเป็นที่ราบไม่มีภูเขาสลับที่ตอน ไม่มีแม่น้ำไหลผ่าน มีเฉพาะลำห้วย หนองน้ำ และอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก สภาพดินทั่วไปเป็นดินทราย

ภาพที่ ๔ สภาพพื้นที่อำเภอแกดดำ

๑.๒.๓ ลักษณะดิน กลุ่มชุดดิน

อำเภอแกด้า มีพื้นที่ทั้งหมด ๑๐๐,๐๖๓ ไร่ แบ่งเป็น มีหน่วยดินทั้งหมด ๑๐ หน่วยแผนที่ (ชุดดิน) ประกอบด้วย หน่วยที่ ๑๗,๑๘,๒๐,๒๒,๒๔,๓๖,๔๐,๔๐g๓,๔๑และ๔๔ โดยหน่วยดินที่ ๒๔ มีเนื้อที่มากที่สุด คือ ๙๕,๕๔๖ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๔๗.๗๔ รองลงมามีหน่วยดินที่ ๔๔ มีเนื้อที่ ๑๓,๓๑๒ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๓๐ และมีหน่วยดินที่ ๓๖ มีเนื้อที่น้อยที่สุดคือ ๓๖๒ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐.๓๖ นอกจากนี้จากการศึกษาพบว่าลักษณะดินที่เป็นปัญหาหลักต่อการทำการเกษตรของอำเภอ รายละเอียดดังตารางที่ ๑

ตารางที่ ๑ สภาพปัญหาของทรัพยากรดิน อำเภอแกด้า จังหวัดมหาสารคาม

ที่	ตำบล	หน่วยแผนที่ (ชุดดิน)										รวมเนื้อที่ (ไร่)
		๑๗	๑๘	๒๐	๒๒	๒๔	๓๖	๔๐	๔๐g๓	๔๑	๔๔	
๑	แกด้า	-	๕๓๒	๑๐๓๖	๔๐๒๑	๔๙๕๐	-	๕๕๗๘	๔๙๘	๑๘๕๘	๑๖๔๕	๒๐,๑๑๘
๒	วังแสง	-	-	-	๑๒๖๓	๑๓๐๘๔	-	๔๒๖	๒๓๕	๕๑๒๔	๒๖๙๒	๒๒,๘๒๔
๓	มิตรภาพ	๑,๙๑๙	-	-	๑๑๓๘	๑๓๐๘๔	-	๑๔๕๒	๑๙๖๗	๑๗๓๖	๓๘๐๔	๒๕,๑๐๐
๔	หนองกุ้ง	-	-	๒๒๖	๖๐๐	๗๔๓๕	๓๖๒	๒๖๑๑	๔๗๑	๒๕๓๐	๒๙๙๔	๑๗,๒๖๙
๕	โนนภิบาล	-	-	-	๑๔๓	๙๒๒๐	-	๖๙๕	๙๔๔	๑๕๗๓	๒๑๗๗	๑๔,๗๕๒
รวม		๑,๙๑๙	๕๓๒	๒,๖๐๔	๗๑๖๔	๙๕๕๔๖	๓๖๒	๒๑๕๒๔	๔๑๑๕	๒๕๖๔	๑๓๓๑๒	๑๐๐,๐๖๓
ร้อยละ		๑.๙๒	๐.๕๓	๑.๓๐	๗.๑๖	๔๗.๗๔	๐.๓๖	๑๐.๗๖	๔.๑๑	๑๒.๘๑	๑๓.๓๐	

๔๐	ดินทราย	ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกลาง ระบายน้ำค่อนข้างดี	ทำนา พืชไร่ ไม้ผล
๔๑	ดินทรายหนาปานกลาง	ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นกลาง ระบายน้ำดี	ทำนา พืชไร่ ไม้ผล
๔๔	ดินทรายหนา	ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นกลาง ระบายน้ำดี	ทำนา พืชไร่ ไม้ผล

ตารางที่ ๓ แสดงความเหมาะสมของที่ดินสำหรับปลูกพืชเศรษฐกิจ

๑. ข้าว

	ข้าว						การใช้ที่ดิน	รวม
	S๑	S๒	(S๑+S๒)	S๓	N	(S๓+N)		
อ.แกดำ	๑,๗๘๐	๘,๐๘๓	๙,๘๖๓	๖๔,๖๘๘	๑๘,๗๐๑	๘๓,๓๘๙	๗๔,๘๓๐	๑๐๙,๔๘๒
ต.แกดำ	๑,๔๑๗	๒,๘๘๗	๔,๓๐๔	๑๑,๐๒๘	๒,๘๒๗	๑๓,๘๕๕	๑๔,๙๓๐	๒๒,๓๖๓
ต.โนนภิบาล	-	๐	๐	๑๒,๘๘๓	๘๗๘	๑๓,๗๖๑	๑๑,๙๐๓	๑๕,๘๒๙
ต.มิตรภาพ	-	๒,๕๖๕	๒,๕๖๕	๑๔,๒๒๗	๗,๕๑๖	๒๑,๗๔๒	๑๘,๗๙๑	๒๖,๘๙๑
ต.วังแสง	๓๖๓	๕๙๕	๙๕๘	๑๖,๐๑๔	๓,๑๘๑	๑๙,๑๙๕	๑๖,๖๑๙	๒๔,๑๙๗
ต.หนองกุง	-	๒,๐๓๖	๒,๐๓๖	๑๐,๕๓๖	๔,๒๙๙	๑๔,๘๓๕	๑๒,๕๘๘	๒๐,๒๐๒

๒. มันสำปะหลัง

อำเภอ	มันสำปะหลัง						การใช้ที่ดิน	รวม
	S๑	S๒	(S๑+S๒)	S๓	N	(S๓+N)		
อ.แกดำ		๑๘,๙๓๖	๑๘,๙๓๖	๙	๗๔,๓๐๗	๗๔,๓๑๖	๓,๗๗๓	๑๐๙,๔๘๒
ต.แกดำ		๓,๗๕๙	๓,๗๕๙		๑๔,๔๐๐	๑๔,๔๐๐	๔๓๗	๒๒,๓๖๓
ต.โนนภิบาล		๒,๑๘๕	๒,๑๘๕	๙	๑๑,๕๖๗	๑๑,๕๗๖	๔๖๓	๑๕,๘๒๙
ต.มิตรภาพ		๕,๓๙๐	๕,๓๙๐		๑๘,๙๑๗	๑๘,๙๑๗	๗๘๘	๒๖,๘๙๑
ต.วังแสง		๔,๕๘๑	๔,๕๘๑		๑๕,๕๗๒	๑๕,๕๗๒	๕๓๐	๒๔,๑๙๗
ต.หนองกุง		๓,๐๒๐	๓,๐๒๐		๑๓,๘๕๑	๑๓,๘๕๑	๑,๕๕๖	๒๐,๒๐๒

๓. อ้อย

อำเภอ	อ้อย						การใช้ ที่ดิน	รวม
	S๑	S๒	(S๑+S๒)	S๓	N	(S๓+N)		
อ.แกด้า	๑๕๐	๘,๖๗๖	๘,๘๒๗	๘,๘๘๐	๗๕,๕๔๕	๘๔,๔๒๕	๕๗๕	๑๐๙,๔๘๒
ต.แกด้า		๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๑,๑๖๘	๑๔,๔๓๖	๑๕,๖๐๓	๘	๒๒,๓๖๓
ต.โนนภิบาล		๔๘๖	๔๘๖	๑,๕๗๗	๑๑,๖๙๙	๑๓,๒๗๖		๑๕,๘๒๙
ต.มิตรภาพ		๑,๖๐๘	๑,๖๐๘	๓,๑๗๐	๑๙,๕๒๙	๒๒,๖๙๙		๒๖,๘๙๑
ต.วังแสง	๑๕๐	๒,๖๒๖	๒,๗๗๗	๑,๘๑๕	๑๕,๕๖๒	๑๗,๓๗๗	๘	๒๔,๑๙๗
ต.หนองกุ้ง		๑,๔๐๑	๑,๔๐๑	๑,๑๕๐	๑๔,๓๒๐	๑๕,๔๗๐	๕๕๘	๒๐,๒๐๒

๑.๓ สภาพภูมิอากาศ

๑.๓.๑ ลักษณะภูมิอากาศ

อำเภอแกด้า จัดอยู่ในประเภทมรสุมเมืองร้อน (Tropical monsoon climate) มีฝนตกสลับกับอากาศแห้ง สภาพอากาศทั่วไปขึ้นอยู่กับอิทธิพลของลมมรสุมที่พัดประจำฤดูกาล มี ๒ ชนิด คือ มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งพัดพามวลอากาศเย็นและแห้งจากประเทศจีนเข้าปกคลุมประเทศไทยตั้งแต่ประมาณกลางเดือนตุลาคมถึงประมาณเดือนกุมภาพันธ์ ทำให้มีอากาศหนาวเย็นและแห้งทั่วไป และมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ที่พัดพามวลอากาศชื้นจากทะเลและมหาสมุทรเข้าปกคลุมประเทศไทย ซึ่งอยู่ในช่วงฤดูฝนประมาณกลางเดือนพฤษภาคมถึงประมาณกลางเดือนตุลาคม ทำให้มีฝนตกชุกทั่วไป

๑.๓.๒ ฤดูกาล

แบ่งได้เป็น ๓ ฤดูกาล ดังนี้

ฤดูหนาว เริ่มต้นประมาณกลางเดือนตุลาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นช่วงที่มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดปกคลุมประเทศไทยและบริเวณความกดอากาศสูงจากประเทศจีนที่มีคุณสมบัติเย็นจะแผ่ลงปกคลุมประเทศไทยตอนบนในช่วงดังกล่าว ทำให้อากาศโดยทั่วไปจะหนาวเย็นและแห้ง โดยเฉพาะในช่วงเดือนธันวาคมถึงมกราคม จะเป็นช่วงที่มีอากาศหนาวเย็นมากที่สุด

ฤดูร้อน เริ่มต้นประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม ซึ่งเป็นช่วงที่มีอากาศร้อนอบอ้าวโดยทั่วไป โดยเฉพาะเดือนเมษายน จะเป็นเดือนที่มีอากาศร้อนอบอ้าวที่สุดของปี

ฤดูฝน เริ่มต้นประมาณกลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม เป็นช่วงที่มรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดเอากความชื้นจากทะเลและมหาสมุทรมาปกคลุมประเทศไทย โดยมีร่องความกดอากาศต่ำที่พาดอยู่บริเวณภาคใต้ของประเทศไทย จะเลื่อนขึ้นมาพาดผ่านบริเวณภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ทำให้อากาศเริ่มชุ่มชื้นและมีฝนตกชุกตั้งแต่ประมาณกลางเดือนพฤษภาคมเป็นต้นไป โดยเฉพาะเดือนกันยายนเป็นเดือนที่มีฝนตกชุกหนาแน่นมากที่สุดในรอบปี แต่อย่างไรก็ตามนอกจากปัจจัยดังกล่าวที่ทำให้มีฝนตกชุกแล้วยังขึ้นอยู่กับอิทธิพลของพายุหมุนเขตร้อนที่เคลื่อนตัวเข้าใกล้หรือเข้าสู่ประเทศไทยในช่วงดังกล่าวด้วย

๑.๓.๓ สถิติปริมาณน้ำฝน

จังหวัดมหาสารคามในช่วงฤดูฝนกลุ่มฝนส่วนใหญ่จะพัดไปตกทางด้านตะวันตกและด้านใต้ ทำให้ปริมาณฝนเฉลี่ยตลอดปีของจังหวัดมหาสารคามอยู่ระหว่าง ๑๐๐๐-๑๒๐๐ มิลลิเมตร โดยปริมาณฝนเฉลี่ย ๑๒๐๑.๙ มิลลิเมตร และจำนวนวันที่ฝนตก ๑๐๒ วัน โดยเดือนกันยายนเป็นเดือนที่มีฝนตกชุกมากที่สุดในรอบปี ปริมาณฝนมากที่สุดใน ๑ วัน เคยวัดได้ ๑๘๒.๓ มิลลิเมตร เมื่อวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๕๕

ตารางที่ ๔ สถิติปริมาณน้ำฝนอำเภอแกดำ

เดือน	ปี พ.ศ. ๒๕๖๔	ปี พ.ศ. ๒๕๖๕	ปี พ.ศ. ๒๕๕๖	ปี พ.ศ. ๒๕๖๗
มกราคม	-	-	๗.๘	๑๓.๐
กุมภาพันธ์	-	๖๗	-	-
มีนาคม	๕๙	๓๕	๖.๘	๔๒.๕
เมษายน	๑๒๗.๖	๔๗.๕	๔๗.๕	๑๓๒
พฤษภาคม	๑๗๒	๔๖.๕	๕๐.๙	๑๔๗
มิถุนายน	๒๒๑.๕	๑๑๖	๑๖๘.๖	๒๐๗
กรกฎาคม	๑๘๕	๒๔๙	๑๔๐.๕	๑๓๗
สิงหาคม	๑๓๙.๕	๑๘๗	๑๒๙.๔	๖๗.๘
กันยายน	๑๗๒.๙	๒๐๙.๑	๒๒๒.๕	๕๗.๕
ตุลาคม	๔๒	๑๒๐.๗	๒๐๖.๓	๑๐
พฤศจิกายน	-	-	๙	-
ธันวาคม	-	-	๑	-
ปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปี	๑๑๑๙.๕	๑๐๑๐.๘	๙๙๐.๓	๘๑๓.๘

๑.๓.๔ อุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์

เนื่องจากลักษณะพื้นที่ของจังหวัดมหาสารคาม เป็นที่ราบสูงไม่มีภูเขา อากาศจึงไม่ร้อนอบอ้าวมากนักในช่วงฤดูร้อน และอากาศค่อนข้างหนาวเย็นในช่วงฤดูหนาว อุณหภูมิเฉลี่ยตลอดทั้งปี ๒๗.๑ องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย ๒๒.๐ องศาเซลเซียส และอุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย ๓๒.๘ องศาเซลเซียส เดือนเมษายน เป็นเดือนที่มีอากาศร้อนอบอ้าวมากที่สุดในรอบปี วัดอุณหภูมิสูงที่สุดที่ตรวจวัดได้ ๔๒.๕ องศาเซลเซียส เมื่อวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๕๙ ส่วนในช่วงฤดูหนาวจะมีอากาศหนาวเย็นมากที่สุดในเดือนธันวาคม วัดอุณหภูมิต่ำที่สุดได้ ๑๕.๓ องศาเซลเซียส เมื่อวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๘

๑.๔ เส้นทางคมนาคม

ถนนหลวงสายหลัก/สายรอง

ทางหลวงแผ่นดินสายจังหวัดมหาสารคาม – อ.วาปีปทุม แยกเข้าทางบ้านหนองปลิงไป อ.แกด้า ระยะทางจังหวัดมหาสารคามถึงอำเภอแกด้า ประมาณ ๒๕ กิโลเมตร

➡ ทางหลวงแผ่นดินสายจังหวัดมหาสารคาม – อ.วาปีปทุม แยกเข้าทางบ้านดอนหว้านไป อ.แกด้า ระยะทางประมาณ ๘ กิโลเมตร

➡ ทางหลวงสายมหาสารคาม – จ.ร้อยเอ็ด แยกวิทยาลัยเกษตรกรรมมหาสารคามเข้าสู่อำเภอแกด้า (เส้นทาง รพช.) ระยะทางประมาณ ๒๕ กิโลเมตร

➡ ทางหลวงสายมหาสารคาม – จ.ร้อยเอ็ด แยกบริเวณบ้านเขว้าอำเภอเมืองมหาสารคามเข้าสู่อำเภอแกด้า (เส้นทาง รพช.) ระยะทางประมาณ ๒๔ กิโลเมตร

➡ การเดินทางเข้าสู่ตำบล สามารถเดินทางได้โดยสะดวก อาศัยเส้นทาง รพช. หมายเลข ๑๒๐๕๗ และเส้นทาง รพช.หมายเลข ๑๑๐๐๘ เป็นเส้นทางผ่านบ้านเหล่าจัน นาฎ ถึงอำเภอวาปีปทุม ระยะทาง ประมาณ ๓ กิโลเมตร

ภาพที่ ๒ เส้นทางคมนาคม

(ที่มา : กระทรวงคมนาคม ๒๕๕๘)

๑.๕ แหล่งน้ำและระบบชลประทาน

แหล่งน้ำธรรมชาติ แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง และมนุษย์สร้างขึ้น

อำเภอแกดามีแหล่งน้ำธรรมชาติ และแหล่งน้ำที่สร้างขึ้นอยู่ทุกตำบล โดยมีแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญคือ

๑. อ่างเก็บน้ำหนองแกด้า ตั้งอยู่ที่ตำบลแกด้า ระหว่าง หมู่ที่ ๑ และ หมู่ที่ ๔ โดยมีสะพานไม้แกด้า เป็นสะพานเชื่อม อ่างเก็บน้ำมีพื้นที่ ๘๓๐ ไร่ มีขนาดความจุ ๑.๖๒๕ ล้านลูกบาศก์เมตร เป็นอ่างทำนบกดิน มีอาคารระบายน้ำแบบ Morning Glory Spillway ยาว ๑๕.๒๐ เมตร และมีคลองส่งน้ำ ๒ สายคือ คลองส่งน้ำสายใหญ่ฝั่งขวา ยาว ๒+๒๙๐ กิโลเมตร คลองส่งน้ำสายใหญ่ฝั่งซ้าย ยาว ๒+๒๗๗ กิโลเมตร พื้นที่ชลประทาน ๑,๕๐๐ ไร่ (หมู่ที่ ๔,๕,๖,๗ และ๑๒ ตำบลแกด้า) อยู่ในความรับผิดชอบของกรมชลประทาน ปัจจุบันมีปริมาณน้ำประมาณ ๐.๙๐๑๘ ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ ๖๑.๔๒

๒. อ่างเก็บน้ำลำห้วยแอง เป็นอ่างน้ำขนาดใหญ่ มีความจุน้ำ ๒๑.๗๗ ล้านลูกบาศก์เมตร เป็นลำห้วยที่กั้นระหว่างอำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด และจังหวัดมหาสารคาม อำเภอแกด้าใช้ประโยชน์จากลำห้วยแองได้น้อยเพราะเป็นพื้นที่เหนืออ่างเก็บน้ำ โดยตำบลที่มีพื้นที่ติดกับลำห้วยแองคือ ตำบลหนองกุง หมู่ที่ ๕,๖,๘,๑๐,๑๑ และ หมู่ที่ ๑๕

๓. ลำห้วยแกด้า เชื่อมจากตำบลแกด้าไปยังตำบลมิตรภาพ และตำบลหนองกุง อำเภอแกด้า ยาวประมาณ ๑๗.๔ กิโลเมตร

ตารางที่ ๕ แสดงแหล่งน้ำธรรมชาติและแหล่งน้ำที่สร้างขึ้นในอำเภอแกด้า

ตำบลแกด้า

ที่	ชื่อแหล่งน้ำ	สถานที่ตั้ง		ความจุ (ลบ.ม.)	การใช้ประโยชน์		หมายเหตุ
		บ้าน	หมู่ที่		ประเภทการใช้	พื้นที่(ไร่)	
๑	หนองเปลือย	หนองค่า	๗	๖๐,๐๐๐	อุปโภค	-	ใช้ไม่ได้ตลอดปี
๒	หนองแต้	หนองแต้	๑๒	๔๘,๐๐๐	อุปโภค	-	
๓	หนองหินตั้ง	โพธิ์ศรี	๖	๔๕,๐๐๐	การเกษตร	๑๕๐	ยกเว้น หนองแกด้า ใช้ได้ตลอดปี
๔	หนองกระหนวน	หัวขัว	๔	๙๐,๐๐๐	การเกษตร	๒๕๐	
๕	หนองแกด้า	แกด้า	๑	๑.๖๒๕ ล้าน	อุปโภค/เกษตร	๘๓๐	
๖	หนองสิม	หนองสิม	๑๔	๔๕,๐๐๐	อุปโภค	-	
๗	หนองเจริญ	หนองเจริญ	๙	๑๒๐,๐๐๐	อุปโภค	-	
๘	หนองพุก	นาฎ	๑๘	๕๔,๐๐๐	การเกษตร	๑๒๐	

ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลแกด้าปี ๒๕๖๐

ตำบลวังแสง

ที่	ชื่อแหล่งน้ำ	สถานที่ตั้ง		การใช้ประโยชน์		หมายเหตุ
		บ้าน	หมู่ที่	ประเภทการใช้	พื้นที่ไร่	
๑	ลำห้วยวังแสง	วังแสง	๑	เพื่อการเกษตร	๑๔	แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น ใช้ไม่ได้ตลอดปี
๒	หนองคอนสาร	คอนสาร	๒	และอุปโภค	๔๕	
๓	หนองบักเปี้ยว	ขอนแก่น	๓	”	๓๒	
๔	หนองอีเฒ่าและฝาย	โนนเขวา	๔	”	๖๙	
๕	หนองขี้เหล็ก	ตะคุ	๕	”	๑๕	
๖	หนองบัว	หนองบัว	๗	”	๔๐	
๗	หนองอีส่วย	กกเหลี่ยม	๙	”	๒๔	
๘	สระเก็บน้ำหนองขอน	หนองขอน	๑๐	”	๑๒	
๙	หนองสองห้อง	โคกกลาง	๑๑	”	๑๕	
๑๐	หนองแวงน้อย	หนองแวง	๑๒	”	๑๕	
๑๑	หนองขอนแก่น	วังแสง	๑	”	๑๐	

ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลวังแสง ปี ๒๕๖๐

ตำบลมิตรภาพ

ที่	ชื่อแหล่งน้ำ	สถานที่ตั้ง		การใช้ประโยชน์		หมายเหตุ
		บ้าน	หมู่ที่	ประเภทการใช้	พื้นที่ไร่	
๑	ลำห้วยตาหลุง	ตาหลุง	๑,๒	ประชาชนชาวบ้าน	๓๘	หนองน้ำทุกแห่ง มีน้ำตลอดปี แต่ไม่สามารถใช้น้ำเพื่อทำนาได้
๒	หนองไม้ตาย	หนองหูลิง	๗	ปลูกพืชผัก	๔๒	
๓	หนองโนนลาน	โนนลาน	๑๓,๑๖	เลี้ยงสัตว์	๒๕	
๔	หนองหว่า	กกกอก	๑๑		๘๓	
๕	หนองบัวดง	หนองบัวดง	๔		๓๑.๑	
๖	หนองขุ่น	หนองขุ่น	๑๐		๔๑	

ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลมิตรภาพ ปี ๒๕๖๐

ตำบลหนองกุง

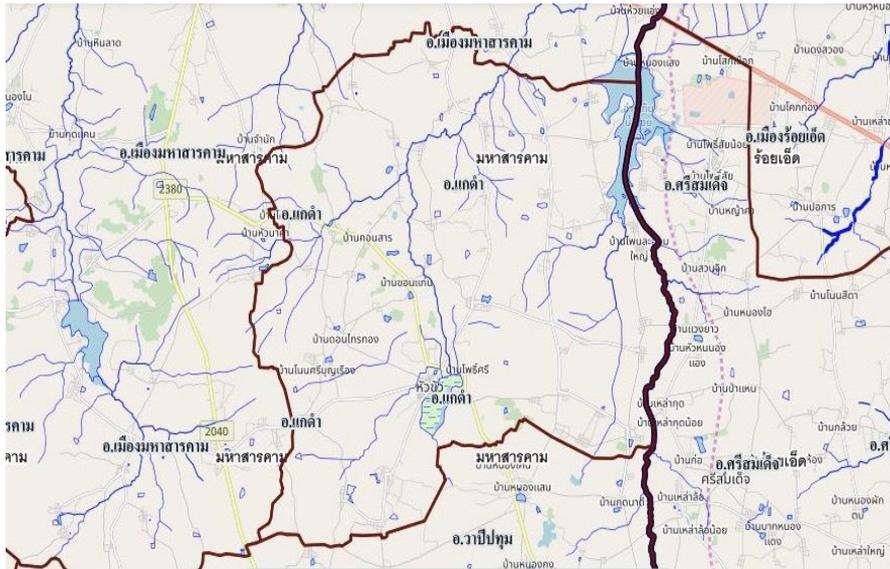
ที่	ชื่อแหล่งน้ำ	สถานที่ตั้ง		การใช้ประโยชน์		หมายเหตุ	
		บ้าน	หมู่ที่	ประเภทการใช้	พื้นที่ไร่		
๑	ห้วยแอ่ง	บ้านหนองจันทา	๑๕	ปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์	๑,๕๐๐	ใช้ได้ตลอดปี	
		บ้านท่าแร่	๘				
		บ้านคำมะมาย	๑๐,๑๑				
๒	หนองกุง	บ้านโพนละออม	๕,๖				๖
		บ้านหนองกุง	๑				
๓	หนองบัว	บ้านคุ่มเหนือ	๓				๑๕
๔	หนองแสง	บ้านหนองบัว	๔	๒๔			
๕	หนองทม	บ้านหนองบัว	๔	๑๐			
๖	หนองทา	บ้านโพนสว่าง	๑๒	๑๐			
		บ้านน้ำเที่ยง	๗				

ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลหนองกุง ปี ๒๕๖๐

ตำบลโนนภิบาล

ที่	ชื่อแหล่งน้ำ	สถานที่		หมายเหตุ
		บ้าน	หมู่ที่	
๑	สระ กสช.	โนนภิบาล โนนศรี นาคูณ	๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๗	
		โคกกลาง โสภแดง		
๒	ลำห้วยมะเกลือ	โนนสระพัง	๗	
๓	สระ กสช.	หนองไผ่	๕, ๗, ๘, ๑๔	
๔	สระ กสช.	โคกก่อง	๑๐	
๕	สระ กสช.	โคกลีน	๙	
		วงศ์พัฒนา	๑๒	

ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลโนนภิบาล ปี ๒๕๖๐

ภาพที่ ๘ แหล่งน้ำธรรมชาติอำเภอกำแพงแสน

๑.๖ สภาพเศรษฐกิจ

การถือครองที่ดิน

อำเภอกำแพงแสน มีพื้นที่ทั้งหมด ๑๐๐,๐๖๓ ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่การเกษตร ๗๖,๐๓๗.๐๕ ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ปลูกข้าว ๗๒,๔๕๒.๖๓ ไร่ รองลงมาเป็นพื้นที่ไม้ผลไม่ยืนต้น ๑,๑๑๘ ไร่ พื้นที่มันสำปะหลัง ๙๕๓ ไร่ พื้นที่หญ้าเลี้ยงสัตว์ ๗๐๓ ไร่ พื้นที่อ้อยโรงงาน ๕๙๗ ไร่ และพื้นที่ปลูกผัก ๔๗ ไร่

ตารางที่ ๖ แสดงพื้นที่การเกษตรแยกตามการปลูกพืชเศรษฐกิจปี ๒๕๖๗

ที่	ตำบล	พื้นที่ทั้งหมด (ไร่)	พื้นที่การเกษตรทั้งหมด(ไร่)	พื้นที่การเกษตรแยกตามการปลูกพืชเศรษฐกิจปี ๒๕๖๗(ไร่)					
				ข้าว	มันสำปะหลัง	อ้อยโรงงาน	พืชผัก	ไม้ผล/ไม้ยืนต้น	หญ้าเลี้ยงสัตว์
๑	แก่งน้ำ	๒๐,๑๑๘	๑๘,๘๖๖.๑๒	๑๘,๖๑๕.๑๒	๑๑๗	-	๑๘	๑๑๖	-
๒	วังแสง	๒๒,๘๒๔	๑๔,๔๔๖.๑๐	๑๔,๒๖๔.๑๐	๔๐	-	-	๑๔๒	-
๓	มิตรภาพ	๒๕,๑๐๐	๒๐,๕๐๒.๖๘	๑๙,๙๘๘.๑๘	๒๙๓.๕๐	๑๔๐	๑๐	๗๑	-
๔	หนองกุ้ง	๑๗,๒๖๙	๑๑,๕๑๓.๔๐	๙,๕๘๔.๑๕	๕๐๓.๒๕	๔๕๗	๑๐	๗๒๐	๒๓๙
๕	โนนภิบาล	๑๔,๗๕๒	๑๐,๗๐๘.๗๕	๑๐,๐๐๑.๐๐	๘๙.๗๕	-	๙	๑๔๕	๔๖๔
รวม		๑๐๐,๐๖๓.	๗๖,๐๓๗.๐๕	๗๒,๔๕๒.๖๓	๑,๐๔๓.๕๐	๕๙๗	๔๗	๑,๑๑๘	๗๐๓

ที่มา : ข้อมูลพื้นฐานการเกษตรสำนักงานเกษตรอำเภอกำแพงแสน ปี ๒๕๖๗

จำนวนแรงงาน

แรงงานในภาคเกษตรตำบลวังแสงส่วนจะเป็นแรงงานหัวหน้าครัวเรือนและแม่บ้านส่วนแรงงานวัยหนุ่มจะไปทำงานต่างถิ่นจะเหลือก็เป็นส่วนน้อยเฉลี่ยที่ ๑.๕ คน / ครัวเรือน

แรงงานเกษตรกร / รับจ้าง เมื่อเกษตรกรที่ว่างจากงานในครอบครัวจะไปรับจ้างจากเกษตรกรรายอื่นทำการเกษตร เช่น ทำนา จะจ้างแรงงานเพิ่ม เฉลี่ย ๑๐๐ - ๑๒๐ คน / ครัวเรือน / ปี

๑.๖.๑ รายได้ของประชากรรวม รายได้ต่อหัว

รายรับ-รายจ่ายของครัวเรือนในภาคเกษตร

ตารางที่ ๗ แสดงรายรับ - รายจ่ายต่อครัวเรือนต่อปี

ที่มาของรายได้ รายจ่าย	จำนวนครัวเรือนที่มี รายได้	รายได้ / ไร่ (บาท)	รายจ่าย / ไร่ (บาท)	รายได้สุทธิ / ไร่ (บาท)
ในภาคเกษตร				
ข้าว	๑,๒๒๕	๒๐๕	๑,๗๓๕	๓๑๕
หม่อน	๖๕	๖,๐๐๐	๓,๗๗๐	๒๒๓๐
โคเนื้อ	๔๓๕	๑๒,๐๐๐ / ไร่	๘,๕๐๐ / ไร่	๓,๕๐๐ / ไร่
กระบือ	๔๔๔	๑๓,๐๐๐ / ไร่	๑๐,๕๐๐ / ไร่	๒,๕๐๐ / ไร่

ตารางที่ ๘ ผลผลิต ต้นทุนการผลิต รายได้ของการผลิตพืชเศรษฐกิจที่สำคัญใน อำเภอแกดดำ จังหวัดมหาสารคาม ปี ๒๕๖๖/๖๗

ชนิดพืช	ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่	ต้นทุนการผลิตต่อไร่ (บาท)	รายได้ต่อไร่ (บาท)
ข้าวนาปี	๔๐๐ ก.ก.	๒,๒๕๐	๔,๐๐๐
อ้อยโรงงาน	๙.๗ ตัน	๘,๐๐๐	๑๐,๐๐๐
มันสำปะหลัง	๓.๕ ตัน	๓,๔๐๐	๗,๐๐๐
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	๖๐๐ ก.ก.	๓,๐๐๐	๔,๘๐๐
ยางพารา	-	๓,๓๕๐	-

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอแกดดำ (๒๕๖๗)

๑.๖.๒ จำนวนครัวเรือน แยกชายหญิง ช่วงอายุ ในเมือง/ชนบท

จำนวนประชากรและครัวเรือน

อำเภอแกดดำ มีประชากรทั้งหมดจำนวน ๒๗,๑๑๕ คน แบ่งเป็นชาย ๑๓,๖๑๕ คน เป็นหญิง ๑๓,๕๐๐ คน จำนวนครัวเรือนทั้งหมด ๖,๗๒๓ ครัวเรือน ครัวเรือนเกษตรกร ๖,๑๗๕ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๘๖.๔๕ ของครัวเรือนทั้งหมด

ตารางที่ ๙ แสดงจำนวนประชากรและครัวเรือน

ที่	ตำบล	๑. ครัวเรือน		๒. ประชากร			
		ทั้งหมด (ครัวเรือน)	เกษตรกร (ครัวเรือน)	ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวม (คน)	วัยแรงงาน (คน)
๑	แกด้า	๒,๑๑๙	๑,๖๖๐	๔,๘๑๖	๔,๕๖๘	๙,๓๘๔	๕,๖๖๑
๒	วังแสง	๑,๓๐๕	๑,๑๙๖	๒,๗๕๘	๒,๙๓๗	๕,๖๙๕	๔,๐๓๘
๓	มิตรภาพ	๑,๕๔๖	๑,๔๖๑	๒,๓๖๔	๒,๕๕๙	๔,๙๒๓	๒,๙๘๐
๔	หนองกุ้ง	๙๒๕	๗๗๕	๒,๒๔๘	๒,๐๕๗	๔,๓๐๕	๒,๑๐๓
๕	โนนภิบาล	๘๒๘	๗๑๒	๑,๔๒๙	๑,๓๗๙	๒,๘๐๘	๑,๕๐๘
รวม		๖,๗๒๓	๖,๑๑๕	๑๓,๖๑๕	๑๓,๕๐๐	๒๗,๑๑๕	๑๖,๒๙๐

ที่มา : ที่ว่าการอำเภอแกด้า (๒๕๖๗)

๑.๖.๓ โครงสร้างส่วนราชการ ประกอบด้วย

๑. หน่วยงานสังกัดส่วนกลางและส่วนราชการที่มีการปฏิบัติราชการในพื้นที่อำเภอแกด้า มี ๖ แห่ง ได้แก่

- ๑.๑ สถานีตำรวจภูธรแกด้า
- ๑.๒ ศูนย์การเรียนรู้อำเภอแกด้า
- ๑.๓ สำนักงานท้องถิ่นอำเภอแกด้า
- ๑.๔ สำนักงานสรรพากรเขตพื้นที่อำเภอแกด้า
- ๑.๕ สำนักงานการท่องเที่ยวและการกีฬาอำเภอแกด้า
- ๑.๖ สำนักงานวัฒนธรรมอำเภอแกด้า

๒. หน่วยงานสังกัดส่วนภูมิภาค จำนวน ๗ แห่ง

- ๒.๑ ที่ทำการปกครองอำเภอแกด้า
- ๒.๒ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอแกด้า
- ๒.๓ สำนักงานสาธารณสุขอำเภอแกด้า
- ๒.๔ สำนักงานเกษตรอำเภอแกด้า
- ๒.๕ สำนักงานปศุสัตว์อำเภอแกด้า
- ๒.๖ หน่วยสืบคดีอำเภอ
- ๒.๗ สำนักงานสรรพากรพื้นที่อำเภอแกด้า

๓. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมี ๖ แห่ง ได้แก่

๑. เทศบาลตำบลแกด้า
๒. เทศบาลตำบลมิตรภาพ
๓. องค์การบริหารส่วนตำบลแกด้า

๔. องค์การบริหารส่วนตำบลวังแสง
๕. องค์การบริหารส่วนตำบลหนองกุง
๖. องค์การบริหารส่วนตำบลโนนภิบาล
๔. หน่วยงานรัฐวิสาหกิจมี ๓ แห่ง ได้แก่
 ๑. ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาแกด้า
 ๒. การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอแกด้า
 ๓. ที่ทำการไปรษณีย์อำเภอแกด้า
๕. หน่วยงานสหกรณ์ภาคเอกชนมี ๒ แห่ง
 ๑. สหกรณ์การเกษตรแกด้า
 ๒. สหกรณ์เครดิตยูเนียน จำกัด

๑.๖.๔ ประเพณีและวัฒนธรรม

ประชากรอำเภอแกด้า นับถือศาสนาพุทธ มีขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดั้งเดิมปฏิบัติสืบต่อกันมาจากบรรพบุรุษจนถึงปัจจุบัน ชาวอีสานเรียกว่า ฮีต ๑๒ ครอง ๑๔ ซึ่งงานบุญที่ถือปฏิบัติกันอยู่ เช่น บุญข้าวจี่ บุญพระเวส บุญสงกรานต์ บุญบั้งไฟบุญเบิกบ้าน การทอดเทียนพรรษา บุญข้าวกระยาสาทร บุญกฐิน บุญผ้าป่า เป็นต้น บุญประเพณีที่ชาวบ้านเรียกว่า ฮีต ๑๒ ครอง ๑๔ โดย ฮีต ๑๒ คือ ประเพณีที่ประชาชนในภาคอีสานปฏิบัติกันมาในโอกาสต่าง ๆ ทั้งสิบสองเดือนของแต่ละปี

- **เดือนอ้าย บุญเข้ากรรม** เป็นกิจกรรมของสงฆ์ เรียกว่า เข้าปริวาสกรรม หลังจากออกพรรษาเสร็จแล้วโดยให้พระภิกษุสงฆ์ที่ต้องอาบัติ (กระทำความผิด) สังฆาทิเสสได้สารภาพต่อหน้าคณะสงฆ์เพื่อเป็นการฝึกจิตสำนึกถึงความบกพร่องของตน แล้วปรับตัวประพฤติตนให้ถูกต้องตามพระวินัย

- **เดือนยี่ ทำบุญคูณลาน** (คุ่มข้าวใหญ่) ในพิธีนี้จะมีการทำบุญตักบาตร เลี้ยงพระ ประพรมน้ำพระพุทธมนต์แก่ชาวบ้าน ลานข้าว ที่นาและตอข้าวบริเวณใกล้ลานข้าวถือว่าเป็นสิริมงคล ทำให้ข้าวในนาอุดมสมบูรณ์ เจ้าของนาจะอยู่เป็นสุข ฝนตกต้องตามฤดูกาล ข้าวกล้าจะงอกงามและได้ผลดีในปีต่อไป เมื่อเสร็จพิธีทำบุญคูณลานข้าวแล้ว ชาวบ้านจึงจะขนข้าวใส่ยุ้งและเชิญขวัญข้าว คือ พระแม่โพสพไปยังยุ้งข้าว และทำพิธีสู่ขวัญกับสู่ข้าวเล่า (ยุ้ง) ข้าวเพื่อเป็นสิริมงคลต่อไป

- **เดือนสาม บุญข้าวจี่** เป็นการทำบุญในช่วงเทศกาลวันมาฆบูชา ชาวบ้านจะมาร่วมกันทำบุญตักบาตรในตอนเช้า ตอนค่ำจะมีการเวียนเทียนรอบพระอุโบสถ ชาวบ้านจัดเตรียมข้าวจี่แล้วนำไปถวายพระภิกษุสามเณรที่วัด เมื่อพระฉันเสร็จแล้วมีการฝังเทศน์ฉลองข้าวจี่และรับพร มูลเหตุที่มีการทำบุญข้าวจี่ซึ่งเป็นอาหารที่คนยากจนกินเป็นประจำ ไปถวายพระพุทธเจ้า พลังคิดว่า ขนมอบแบ่งข้าวจี่เป็นเพียงขนมของทาสที่ต่ำต้อยพระพุทธองค์คงไม่ฉัน ซึ่งพระพุทธเจ้าทรงหยั่งรู้จิตใจของนาง จึงทรงฉันแบ่งข้าวจี่ต่อหน้านาง ทำให้เกิดความปิติดีใจ ครั้นตายไปก็จะได้ขึ้นสวรรค์ ชาวอีสานจึงได้แบบอย่างในการทำแบ่งข้าวจี่ ทำบุญข้าวจี่ถวายพระมาโดยตลอดจวบจนปัจจุบัน

- **เดือนสี่ บุญพระเวส** (บุญพระเวสสันดรหรือบุญมหาชาติ) คำนี้ออกเสียงว่า ฆะเหวด เป็นสำเนียงของชาวอีสานที่มาจากคำว่า พระเวส ซึ่งหมายถึงพระเวสสันดร การทำบุญฆะเหวด เป็นการทำบุญและฟังเทศน์เรื่องพระเวสสันดรชาดก หรือเทศน์มหาชาติ ซึ่งมีจำนวน ๑๓ กัณฑ์ ทั้งนี้เพื่อเป็นการรำลึกถึงพระเวสสันดร ผู้ซึ่งบำเพ็ญบารมีอันยิ่งใหญ่ด้วยการให้ทานหรือทานบารมีในชาติสุดท้าย ก่อนที่จะมาเสวยชาติและตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า บุญพระเวสเป็นงานบุญที่ยิ่งใหญ่ของชาวอีสาน นิยมทำกันทุกหมู่บ้าน ด้วยความเชื่อว่าการได้ฟังเทศน์มหาชาติทั้ง ๑๓ กัณฑ์จบภายในวันเดียว อาานิสงส์จะดลบันดาลให้ไปเกิดในศาสนาของพระศรีอาริยมตไตรย ซึ่งเป็นยุคแห่งความสุข ความสมบูรณ์ตามพุทธคติที่มีมาแต่ครั้งพุทธกาล

- **เดือนห้า บุญสงกรานต์** (บุญสงน้ำ) เป็นการทำบุญวันขึ้นปีใหม่ของไทยแต่โบราณ นิยมทำในเดือนห้าเริ่มตั้งแต่วันที่ ๑๓ เมษายนถึงวันที่ ๑๕ เมษายน คำว่า สงกรานต์ เป็นคำสันสกฤต แปลว่า ผ่านหรือเคลื่อนย้ายเข้าไป ในที่นี้ หมายถึง พระอาทิตย์ผ่านหรือเคลื่อนย้ายเข้าไปในจักรราศีหนึ่ง เป็นเดือนที่เริ่มต้นปีใหม่ การทำบุญสงกรานต์จะมีพิธีสงน้ำพระพุทธรูป พระสงฆ์ ผู้ใหญ่ ผู้เฒ่าผู้แก่ นอกจากนี้ ชาวบ้านจะทำบุญตักบาตรก่อนพระเจดีย์ทรายและมีการละเล่นสาดน้ำกันอย่างสนุกสนานนานตลอดทั้ง ๓ วัน

- **เดือนหก บุญบั้งไฟ** เป็นงานสำคัญของชาวอีสานก่อนลงมือทำนา ด้วยความเชื่อว่าเป็นการขอฝนเพื่อให้ฝนตกต้องตามฤดูกาล ข้าวกล้าในนาอุดมสมบูรณ์ ประชาชนอยู่อย่างมีความสุข ในงานจะมีการแห่บั้งไฟ และจุดบั้งไฟ เพราะเชื่อว่าเป็นการส่งสัญญาณขึ้นไปบอกพญาแถน ให้ส่งน้ำฝนลงมา ระหว่างที่มีการจุดบั้งไฟชาวบ้านจะมีการแข่งอย่างสนุกสนาน การทำบุญบั้งไฟนับเป็นการชุมนุมที่สำคัญของคนในท้องถิ่น ที่มาร่วมงานบุญกันอย่างสนุกสนานเต็มที่ มีการนำสัญลักษณ์ทางเพศมาล้อเลียนในขบวนแห่บั้งไฟ โดยไม่ถือว่าเป็นเรื่องหยาบคาย การทำบุญบั้งไฟนี้ บางที่จะตรงกับประเพณีบุญวันวิสาขบูชาด้วย

- **เดือนเจ็ด บุญเบิกบ้าน** เป็นการทำบุญเพื่อชำระล้างสิ่งที่ไม่ดีเป็นเสนียดจัญไรอันจะทำให้เกิดความเดือดร้อนแก่บ้านเมือง เป็นการปิดเป่าความชั่วร้ายให้ออกจากหมู่บ้านชาวบ้านจะนำข้าวปลาอาหารมาตักบาตรที่ศาลากลางบ้านและสวดมนต์ตอนเย็น ตอนเช้าตักบาตร รดน้ำมนต์

- **เดือนแปด บุญเข้าพรรษา** การเข้าพรรษาเป็นกิจของภิกษุสามเณรที่จะต้องอยู่เป็นประจำในวัดใดวัดหนึ่งตลอด ๓ เดือน กำหนดเอาตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๘ ถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ ห้ามมิให้พระภิกษุสามเณรไปพักแรมคืนที่อื่น มีการทำบุญตักบาตร ถวายภัตตาหารแด่พระภิกษุ สามเณร มีการฟังธรรมเทศนา ชาวบ้านจะหล่อเทียนขนาดใหญ่ถวายวัดเป็นพุทธบูชาและเก็บไว้ตลอดพรรษา การทำเทียนถวายวัดในช่วงเทศกาลเข้าพรรษา มีความเชื่อแต่โบราณว่า หากใครทำเทียนไปถวายวัด เมื่อเกิดชาติใหม่ ผู้นั้นจะได้เสวยสุข หากมิได้ขึ้นสวรรค์ แต่เกิดบนโลกมนุษย์ผู้นั้นจะมีความเฉลียวฉลาด มีสติปัญญาไหวพริบเป็นเลิศ ประดุจแสงเทียนอันสว่างไสว

- **เดือนเก้า บุญข้าวประดับดิน** เป็นการทำบุญเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่ญาติมิตรที่ล่วงลับไปแล้ว เมื่อถึงวันแรม ๑๔ ค่ำ เดือน ๙ ชาวบ้านจากกันทำข้าวปลาอาหารคาวหวานพร้อมหมากพลูตั้งแต่เช้ามืด ห่อใส่ใบตอง เรียกว่า ข้าวประดับดิน นำไปวางไว้ตามโคนต้นไม้ในบริเวณวัด เพื่อให้ผู้ที่ล่วงลับไปแล้วนั้นมากิน เพราะเชื่อว่าเป็นช่วงเดือนเก้าผู้ที่ล่วงลับแล้วจะได้รับการปลดปล่อยให้ออกมาท่องเที่ยวได้ ในพิธีบุญข้าวประดับดิน ชาวบ้านจะวางข้าวประดับดินไว้ พร้อมจุดเทียนบอกกล่าวให้มารับเอาอาหารและส่วนบุญนี้ จากนั้นชาวบ้านจะเอาอาหารไปทำบุญตักบาตรถวายทานแด่พระภิกษุสามเณร สมทานศีล ฟังเทศน์และกรวดน้ำอุทิศส่วนกุศลให้ผู้ล่วงลับไปแล้ว

- **เดือนสิบ บุญข้าวสาก** (กระยาสารท) เป็นการทำบุญเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้ผู้ตาย โดยมีการทำสลากให้พระจับ เพื่อที่จะได้ถวายของตามสลากนั้น เป็นการทำบุญที่ต่อเนื่องจากพิธีในเดือนเก้า เพราะถือว่าเป็นการทำบุญส่งล่วงลับไปแล้วที่ได้ออกมาท่องเที่ยว ให้กลับสู่แดนของตน ในเดือนสิบนี้ชาวบ้านจะนำห่อข้าวสาก (ข้าวเปลือกเหนียวมาคั่ว เพื่อให้ข้าวเหนียวแตกออกเป็นสีขาว แล้วคลุกน้ำตาลและมะพร้าว) ไปวางไว้บริเวณวัด พร้อมจุดเทียนและบอกให้ญาติมิตรที่ล่วงลับไปแล้วมารับเอาอาหารและผลบุญที่อุทิศให้

- **เดือนสิบเอ็ด บุญออกพรรษา** จัดทำในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ เป็นการทำบุญที่สืบเนื่องมาจากบุญเข้าพรรษาในเดือนแปด ที่พระภิกษุสามเณรได้เข้าพรรษาเป็นเวลานานถึง ๓ เดือน ดังนั้นในวันที่ครบกำหนด พระภิกษุสามเณรเหล่านั้นจะมารวมกันทำพิธีออกวัสสาปวารณา วันนี้เป็นวันที่ภิกษุสามเณรมีโอกาสมาชุมนุมกันอย่างพร้อมเพรียงกันที่วัด ชาวบ้านถือว่าเป็นวันสำคัญและเป็นระยะที่ชาวบ้านหมดภาระในการทำงานไร่ อากาศในช่วงนี้จะเย็นสบายจึงถือโอกาสมาร่วมกันทำบุญ มีการตักบาตร ถวายภัตตาหารแด่พระภิกษุ สามเณร มีการกว่นข้าวทิพย์ถวาย รับศีลสวดมนต์ฟังเทศน์และถวายผ้า

จำนำพรรษา ตอนค่ำจะมีการจุดประทีปโคมไฟในบริเวณวัดและหน้าบ้าน บางท้องถิ่นอยู่ใกล้บริเวณแม่น้ำ จะมีการไหลเรือไฟ (ล่องเรือไฟ) เพื่อเป็นการบูชาคารวะแม่คงคา บางแห่งมีการแข่งเรือยาวเพื่อความสนุกสนานและสามัคคีร่วมกันในงานอีกด้วย

- **เดือนสิบสอง บุญกฐิน** เป็นการถวายผ้าจีวรแด่พระสงฆ์ที่จำพรรษาครบ ๓ เดือน งานบุญนี้มีระยะเวลาทำตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ จนถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ มูลเหตุที่มีการทำบุญกฐินนั้นมีเรื่องเล่าว่า มีพระภิกษุจำนวนหนึ่งได้เดินทางไปเฝ้าพระพุทธเจ้า ระหว่างการเดินทางนั้นยังเป็นช่วงหน้าฝน และระยะทางไกลจึงทำให้ผ้าจีวรของพระภิกษุเหล่านั้นเปียกน้ำเปรอะเปื้อนโคลน ไม่สามารถหาผ้าผัดเปลี่ยนได้ พระพุทธเจ้าได้เห็นถึงความยากลำบากนั้น จึงมีพุทธบัญญัติให้ภิกษุแสวงหาผ้าและรับผ้ากฐินได้เป็นเวลาหนึ่งเดือนหลังออกพรรษา ชาวบ้านจึงได้จัดผ้าจีวรนำมาถวายพระภิกษุในช่วงเวลาดังกล่าว จนกลายเป็นประเพณีทำบุญกฐินมาจวบจนปัจจุบัน ก่อนการทำกฐินเจ้าภาพจะต้องจองวัดและกำหนดวันทอดกฐินล่วงหน้า เตรียมผ้าไตรจีวรพร้อมอัฐบริขารและเครื่องไทยทาน มีการบอกบุญแก่ญาติมิตร ตอนเช้าในพิธีจะแห่ชบวนกฐินเพื่อนำไปทอดที่วัด และแห่กฐินเวียนประทักษิณรอบอุโบสถ ๓ รอบ จึงทำพิธีถวายผ้ากฐินจากปุ๋ยฝ้ายจนสามารถนำไปทอดให้เสร็จภายใน ๒๔ ชั่วโมงนับแต่เวลาเริ่มทำเชื่อว่าจะได้บุญมากกว่าอย่างอื่น

ครอง ๑๔ คือ แนวทางหรือข้อวัตรที่ประชาชนทั่วไปตลอดจนผู้มีหน้าที่ปกครองบ้านเมืองพึงปฏิบัติ ๑๔ ข้อ เป็นจารีตประเพณีและทำนองคลองธรรมอันดีงามของท้องถิ่นและของบ้านเมือง ซึ่งอาจสรุปได้ ๓ ประการ คือ สำหรับพระมหากษัตริย์และผู้ปกครองบ้านเมืองพึงปฏิบัติ สำหรับพระสงฆ์องค์เจ้า และสำหรับบุคคลธรรมดาสามัญพึงปฏิบัติในส่วนของชาวบ้านถือปฏิบัติต่อตัวเองและชาวบ้าน มีดังนี้

- ๑) เมื่อได้ข้าวใหม่หรือผลหมากรากไม้ ให้บริจาคแก่ผู้มีศีลแล้วตนเองจึงบริโภคและให้ญาติพี่น้องด้วยกัน
- ๒) อย่ามีความโลภ อย่าใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย อย่ากล่าวคำหยาบ
- ๓) ให้ทำศาลพระภูมิไว้บริเวณบ้านของตนเองเพื่อบูชา
- ๔) ให้ล้างเท้าก่อนขึ้นบ้าน
- ๕) เมื่อถึงวัน ๗, ๘ ค่ำ ๑๔, ๑๕ ค่ำ ให้สมมาก่อนเส้า สมมาแม่ขึ้นบันได สมมาผักตุงเฮือน
- ๖) ให้ล้างเท้าก่อนนอนเวลากลางคืน
- ๗) ถึงวันศีลให้เอาดอกไม้ ธูปเทียน สมมาผ้า และให้เอาธูปเทียนถวายพระ
- ๘) ถึงวันศีลดับ ศีลเพ็ง (แรม ๑๔ ค่ำ, ขึ้น ๑๕ ค่ำ) ให้นิมนต์พระมาสวดมนต์บ้านหรือใส่บาตร
- ๙) เมื่อพระภิกษุเข้าปรีวาสกรรม ให้มีขันข้าวตอก ดอกไม้ ธูปเทียน เครื่องอัฐบริขารไปถวายพระ
- ๑๐) เมื่อเห็นพระภิกษุเดินผ่านให้นั่งลงแล้วยกมือไหว้ แล้วค่อยเจรจา
- ๑๑) อย่าเหยียบเงาพระภิกษุ ผู้ถือศีลบริสุทธิ์ (อย่าหมิ่นประมาทพระ)
- ๑๒) อย่าเอาอาหารที่กินแล้วไปให้พระภิกษุ รวมถึงสามเณรด้วย
- ๑๓) อย่าเสพเมถุนในวันศีล วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา
- ๑๔) เมื่อมีพระมาบิณฑบาตอย่าให้พระคอย เวลาใส่บาตรอย่าให้มือแตะบาตร ภิกษุหรือสามเณรห้ามใส่รองเท้า ห้ามกางร่ม ห้ามเอาผ้าปิดหัวเวลาใส่บาตร

ความเชื่อ

การถือฤกษ์ยามในการปลูกเรือน ในเดือนยี่ เดือนสี่ เดือนหก เดือนเก้า เดือนสิบสอง ถือเป็นฤกษ์ที่ดีในการปลูกเรือน โดยเฉพาะในเดือนหกและเดือนเก้า

ปลูกต้นไม้มงคล ในภาคอีสานถือว่าต้นไม้เป็นมงคลอย่างหนึ่ง หากปลูกให้ถูกทิศทางจะเกิดความสุขความเจริญ คตินี้ปรากฏในภาคกลางเช่นเดียวกัน ต้นไม้มงคลตามทิศของภาคอีสาน มีดังนี้

ทิศบูรพา - ปลูกกุ่ม ก่าม กระถิน มะพร้าว หมาก พลู

ทิศอาคเนย์ - ปลูกต้นยอ

ทิศทักษิณ - ปลูกมะม่วงมะเฟือง มะไฟ

ทิศหริดี - ปลูกต้นคูณ สะเดา ขนุน

ทิศปัจฉิม - ปลูกมะขาม มะยม

ทิศพายัพ - ปลูกมะกรูด มะนาว

ทิศอุดร - ปลูกต้นหมากทัน(พุทรา)

ทิศอีสาน - ปลูกดอกกรัก ต้นแพง

ภูตผี วิญญาณ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ปูตา เจ้าที่เจ้าทาง ซึ่งถ้ามีการเจ็บป่วยโดยที่ไม่ทราบสาเหตุ ชาวบ้านจะสันนิษฐานไว้ก่อนว่า เกิดจากผีเข้า ผิดผี หรือไม่ก็ลบหลู่เจ้าที่เจ้าทาง จะต้องหาผู้เฒ่าผู้แก่ไปขอขมา เป็นต้น

ผีตาแฮก ชาวบ้านเชื่อว่าเป็นผีเฝ้าไร่เฝ้านา เมื่อชาวบ้านเข้าหักไร่ถางพง เพื่อแปรสภาพที่ดินไปเป็นที่นา พวกเขาจะทำพิธีเชิญผีตาแฮกตนหนึ่งมาเป็นผู้เฝ้ารักษาที่นาและข้าวกล้า แต่ละปีเจ้าของนาจะต้องทำพิธีเช่นสังเวยก่อนลงไถนา และเมื่อเก็บเกี่ยวเสร็จแล้ว จะต้องแบ่งข้าวสีเกวียน (จำลอง เล็กๆ) ให้แก่ผีตาแฮกด้วย

คะลำ เป็นสิ่งต้องห้ามที่ทำลงไปแล้วไม่ดีไม่งาม เกิดโทษภัย เกิดเสนียดจัญไรแก่ตนและผู้อื่น เช่น

- หลึงยืนเยี้ยว คะลำ (ห้ามผู้หลึงยืนเยี้ยว)

- ย่างข้ามพาข้าว คะลำ (ห้ามเดินลัดวงอาหาร)

- นั่งตันประตู นั่งตันขันโต นั่งหมอน นั่งกลางผู้เฒ่า คะลำ

- นอนหันหัวไปทางตาเว็นตก คะลำ (ห้ามนอนหันหัวไปทางทิศตะวันตก เพราะทิศตะวันตกเป็นทิศที่ให้ผีหรือคนตายนอนหันหัวไป)

- ไทเสือนเดียวกันกินปพร้อมกัน ผู้น้อยกินก่อนผู้ใหญ่ เมียกินก่อนผัว คะลำ

- นุ่งห่มผ้าทางกลับ - ใช้ตีนเชี่ยเสื่อผ้า คะลำ

- ผัวเมียผัดกัน ช่มเหงกัน ต่าบ้อยญาติกัน คะลำ

๑.๖.๕ กลุ่ม องค์กร/สถาบันต่าง ๆ

ตารางที่ ๑๐ ข้อมูลวิสาหกิจอำเภอแกลง จังหวัดมหาสารคาม

ลำดับ	ตำบล	จำนวนวิสาหกิจชุมชน	หมายเหตุ
๑	แกลง	๑๕	
๒	วังแสง	๑๐	
๓	มิตรภาพ	๑๕	
๔	หนองกุ้ง	๒๐	
๕	โนนภิบาล	๑๙	
รวม		๗๙	

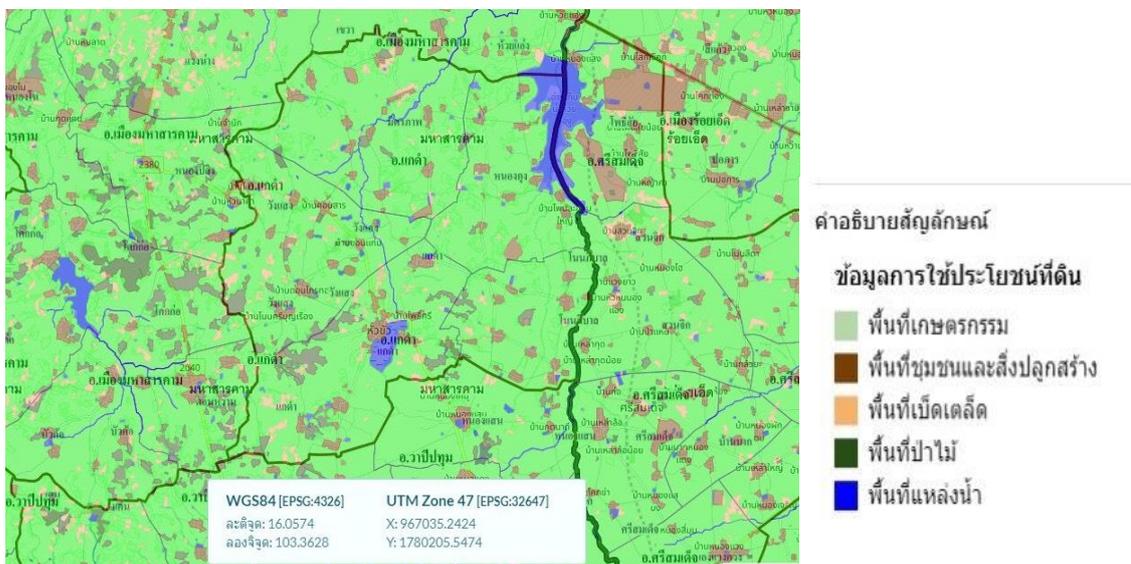
ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอแกลง (กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓)

จากตารางที่ ๑๐ อำเภอแกลง มีการรวมกลุ่มองค์กร และขอจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชน จำนวน ๗๙ กลุ่ม มากที่สุดได้แก่ตำบลหนองกุ้ง จำนวน ๒๐ กลุ่ม น้อยที่สุดคือตำบลวังแสง จำนวน ๑๐ กลุ่ม นอกจากนี้มีการขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์เป็นสินค้ากลุ่ม OTOP ที่ลงทะเบียน ปี ๒๕๕๗-๒๕๕๘ มีจำนวน ๗๐ กลุ่มและมีรายได้จากประมาณการรายได้จากการจำหน่ายสินค้า OTOP เดือนตุลาคม ๒๕๕๘ - เดือนธันวาคม ๒๕๕๙ เป็นเงิน ๔๙,๗๗๔,๗๒๙ บาท (สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอแกลง ปี ๒๕๕๙)

๑.๗ การใช้ประโยชน์ที่ดิน (Land Used)

ลักษณะของการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทหลัก ๆ เช่น ภาคเกษตร อุตสาหกรรม ชุมชนเมืองที่อยู่อาศัยแยกตามเขตการปกครองย่อย

จากการสำรวจและวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน พบว่าในอำเภอแกลง สามารถจำแนกการใช้ที่ดินได้เป็น ๕ ประเภทหลัก คือ พื้นที่ป่าไม้ พื้นที่เกษตรกรรม พื้นที่น้ำ พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง และพื้นที่อื่นๆ (เช่น ไม้ละมား)

ภาพที่ ๑๒ การใช้ประโยชน์ที่ดิน

บทที่ ๒

การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของอำเภอแกด้า

- ๒.๑ ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของอำเภอแกด้า
สถานการณ์การเกษตรในพื้นที่
การรวมกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ภายในอำเภอแกด้า

ลำดับ	ตำบล	จำนวนวิสาหกิจชุมชน	หมายเหตุ
๑	แกด้า	๑๕	
๒	วังแสง	๑๐	
๓	มิตรภาพ	๑๕	
๔	หนองกุ้ง	๒๐	
๕	โนนภิบาล	๑๙	
รวม		๗๙	

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอแกด้า (กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗)

อำเภอแกด้า มีการรวมกลุ่มองค์กร และขอจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชน จำนวน ๗๙ กลุ่ม มากที่สุดได้แก่ ตำบลหนองกุ้ง จำนวน ๒๐ กลุ่ม น้อยที่สุดคือตำบลวังแสง จำนวน ๑๐ กลุ่ม นอกจากนั้นมีการขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์เป็นสินค้ากลุ่ม OTOP ที่ลงทะเบียน ปี ๒๕๕๗-๒๕๕๘ มีจำนวน ๗๐ กลุ่มและมีรายได้จากประมาณการรายได้จากการจำหน่ายสินค้า OTOP เดือนตุลาคม ๒๕๕๘- เดือนธันวาคม ๒๕๕๙ เป็นเงิน ๔๙,๗๗๔,๗๒๙ บาท (สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอแกด้า ปี ๒๕๕๙)

๑) ศักยภาพพื้นที่/ทรัพยากรการเกษตร

ทรัพยากรน้ำ มีการขุดลอกและทำฝายกั้นน้ำเป็นระยะจะสามารถ เก็บน้ำไว้ใช้ในบริเวณรอบข้างได้ในฤดูแล้งหนองน้ำสาธารณะมีการใช้ประโยชน์ทั้งประปาและปลูกพืชเลี้ยงสัตว์ ดิน ส่วนมากเป็นดินร่วนปนทรายสามารถปรับปรุงบำรุงดินให้ดีขึ้นได้โดยการไถกลบตอซังและหว่านพืชตระกูลถั่วเพื่อทำปุ๋ยพืชสด ส่วนที่ดอนสามารถทำสวนไม้ผลและทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ได้ดีป่าสาธารณะ แม้ว่าป่าจะถูกทำลายเหลือไม่มากแต่ก็ยังรักษาไว้เพื่อเป็นแหล่งอาหารและเลี้ยงสัตว์

๒) สินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น/ภูมิปัญญาท้องถิ่น

เกษตรกรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนาเป็นหลัก อาชีพเสริม เลี้ยงสัตว์ ทอผ้าไหม ปลูกผักสวนครัว ดังนั้น สินค้าเกษตรหลัก ๆ คือ ข้าว รองลงมาได้แก่ เลี้ยงสัตว์

๓) สีนค่าเกษตรที่สำคัญ

ตารางที่ ๑๒ แสดงลักษณะของดินและการใช้ประโยชน์ในปัจจุบัน

หน่วย ชุดดิน	ลักษณะของดิน	สมรรถนะของดิน	การใช้ประโยชน์ ในปัจจุบัน
๑๗	ร่วนปนทราย	ทรายหยาบ พบที่ต่ำ	ทำนา
๑๘	กลุ่มดินร่วนละเอียดลึกมาก	ความอุดมสมบูรณ์ต่ำมีปัญหาหน้าท่วมขังในฤดูฝน	ทำนา
๒๐	กลุ่มดินเค็ม ดินค่อนข้างเป็น ดินทราย	ความอุดมสมบูรณ์ต่ำมักพบชั้นดานแข็งมีการสะสมเกลือ ระบายน้ำเร็ว หน้าท่วมขังในฤดูฝน	ทำนา
๒๒	ดินร่วนทรายหยาบลึกมาก	ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกลางมีปัญหาหน้า ท่วมขังในฤดูฝน	ทำนา
๒๔	ดินร่วนทรายหยาบลึกมาก	ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ดินเป็นกรดมีปัญหาน้ำท่วมขังในฤดู ฝน	ทำนา
๓๖	ดินทรายปนร่วน	ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ดินเป็นกลางถึงเป็นดินด่าง ระบายน้ำ ค่อนข้างดี	นาข้าว พืชไร่
๔๐	ดินทราย	ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกลาง ระบายน้ำ ค่อนข้างดี	ทำนา พืชไร่ ไม้ผล
๔๑	ดินทรายหนาปานกลาง	ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นกลาง ระบายน้ำดี	ทำนา พืชไร่ ไม้ผล
๔๔	ดินทรายหนา	ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นกลาง ระบายน้ำดี	ทำนา พืชไร่ ไม้ผล

(๑) ข้าว

พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสมในการปลูกข้าว

	ข้าว						การใช้ ที่ดิน	รวม
	S๑	S๒	(S๑+S๒)	S๓	N	(S๓+N)		
อ.แกดำ	๑,๗๘๐	๘,๐๘๓	๙,๘๖๓	๖๔,๖๘๘	๑๘,๗๐๑	๘๓,๓๘๙	๗๔,๘๓๐	๑๐๙,๔๘๒
ต.แกดำ	๑,๔๑๗	๒,๘๘๗	๔,๓๐๔	๑๑,๐๒๘	๒,๘๒๗	๑๓,๘๕๕	๑๔,๙๓๐	๒๒,๓๖๓
ต.โนนภิบาล	-	๐	๐	๑๒,๘๘๓	๘๗๘	๑๓,๗๖๑	๑๑,๙๐๓	๑๕,๘๒๙
ต.มิตรภาพ	-	๒,๕๖๕	๒,๕๖๕	๑๔,๒๒๗	๗,๕๑๖	๒๑,๗๔๒	๑๘,๗๙๑	๒๖,๘๙๑
ต.วังแสง	๓๖๓	๕๙๕	๙๕๘	๑๖,๐๑๔	๓,๑๘๑	๑๙,๑๙๕	๑๖,๖๑๙	๒๔,๑๙๗
ต.หนองกุง	-	๒,๐๓๖	๒,๐๓๖	๑๐,๕๓๖	๔,๒๙๙	๑๔,๘๓๕	๑๒,๕๘๘	๒๐,๒๐๒

(๓) อ้อย

พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสมในการปลูกอ้อย

อำเภอ	อ้อย						การใช้ที่ดิน	รวม
	S๑	S๒	(S๑+S๒)	S๓	N	(S๓+N)		
อ.แกดดำ	๑๕๐	๘,๖๗๖	๘,๘๒๗	๘,๘๘๐	๗๕,๕๔๕	๘๔,๔๒๕	๕๗๕	๑๐๙,๔๘๒
ต.แกดดำ		๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๑,๑๖๘	๑๔,๔๓๖	๑๕,๖๐๓	๘	๒๒,๓๖๓
ต.โนนภิบาล		๔๘๖	๔๘๖	๑,๕๗๗	๑๑,๖๙๙	๑๓,๒๗๖		๑๕,๘๒๙
ต.มิตรภาพ		๑,๖๐๘	๑,๖๐๘	๓,๑๗๐	๑๙,๕๒๙	๒๒,๖๙๙		๒๖,๘๙๑
ต.วังแสง	๑๕๐	๒,๖๒๖	๒,๗๗๗	๑,๘๑๕	๑๕,๕๖๒	๑๗,๓๗๗	๘	๒๔,๑๙๗
ต.หนองกุง		๑,๔๐๑	๑,๔๐๑	๑,๑๕๐	๑๔,๓๒๐	๑๕,๔๗๐	๕๕๘	๒๐,๒๐๒

นอกจากนี้ยังมีผลการดำเนินงานโครงการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ ปี ๒๕๖๗/๖๘ รายละเอียดดังภาพ

การปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร

นาย เวทีน รักษาพล มีสิทธิ์ใช้งานตรวจสอบทะเบียนราษฎร ARMS " กรุณาขอสิทธิ์ใช้งาน " ผู้ใช้งาน : เวทีน (อ.แกดดำ จ.มหาสารคาม) ผู้เปลี่ยนรหัสผ่าน ออกจากระบบ

ผู้ใช้งาน 436 ราย

เลือกปีรายงาน

นำเข้าแรก ทะเบียนเกษตรกร สมุดทะเบียนเกษตรกร เข้าร่วมโครงการ รายงาน ล้างสำรบบ

รายงานผลการปรับปรุงข้อมูลทะเบียนเกษตรกรผ่านระบบ ทบข. ระบบ e-form และแอปพลิเคชัน DOAE Farmbook ปี 2567 (ตามสถานที่ขึ้นทะเบียน) วันที่ตัดยอดข้อมูล 30 กย 2567

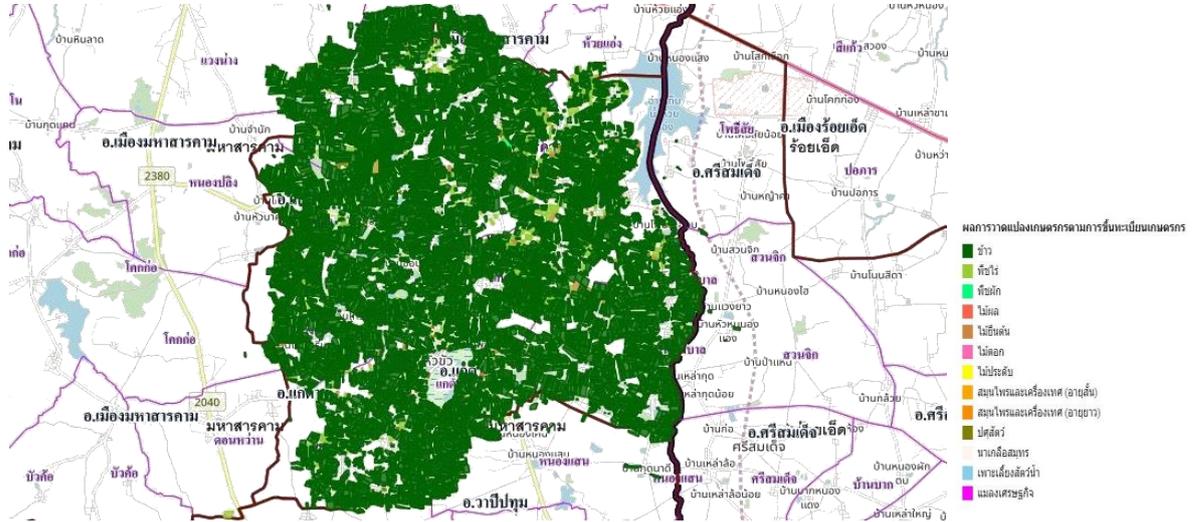
อำเภอ/ตำบล	ทั้งหมด	เป้าหมาย	จำนวนครัวเรือนเกษตรกร													
			ปรับปรุง(ยื่นแบบทบข)			ปรับปรุง(Farmbook)			ปรับปรุง(e-form)			รวมทั้งหมด (3 ช่องทาง)			ยกเลิก	รวม
			ครัวเรือน	แปลง	เนื้อที่(ไร่)	ครัวเรือน	แปลง	เนื้อที่(ไร่)	ครัวเรือน	แปลง	เนื้อที่(ไร่)	ครัวเรือน	แปลง	เนื้อที่(ไร่)		
แกดดำ	6,216	--	562	854	4,326.66	5,750	11,904	66,145.39	2	3	13.25	6,001	12,761	70,485.29	4	6,005
แกดดำ	1,763	--	156	231	1,102.00	1,649	3,548	17,214.00				1,705	3,779	18,316.00		1,705
วังแสง	1,242	--	85	122	589.50	1,173	2,396	13,600.48				1,207	2,518	14,189.98	1	1,208
มิตรภาพ	1,530	--	124	188	905.50	1,432	2,903	16,935.86	1	1	6.93	1,476	3,092	17,848.28		1,476
หนองกุง	865	--	120	191	998.23	751	1,520	7,998.77				820	1,711	8,997.00	3	823
โนนภิบาล	816	--	77	122	731.43	745	1,537	10,396.29	1	2	6.32	793	1,661	11,134.04		793

หมายเหตุ * เป้าหมายคำนวณจากระดับจังหวัดเท่านั้น

ภาพที่ ๑๔ แสดงข้อมูลการเข้าร่วมโครงการปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร ปี ๒๕๖๗/๖๘

จากการเข้าร่วมโครงการปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร กรมส่งเสริมการเกษตร ได้นำเครื่องมือและเทคโนโลยี มาปรับปรุงวิธีการรับขึ้นทะเบียนปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร และการตรวจสอบข้อมูลที่ได้รับแจ้งจากเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ การนำเครื่องจับพิกัดภูมิศาสตร์ GPS มาใช้ในการจัดเก็บพิกัดที่ตั้งแปลงวัดขนาดพื้นที่ และร่วมมือกับ GISTDA ในการใช้แผนที่ภาพถ่ายดาวเทียมมาค้นหาพิกัดและวาดผังแปลงด้วยโปรแกรม GISagro การพัฒนาการใช้โปรแกรมสำเร็จรูป Qgis และใช้แผนที่ Google Map ในการค้นหาพิกัดและวาดผังแปลงรวมทั้งได้ดำเนินการขึ้นทะเบียนพร้อมวาดผังแปลงด้วยคอมพิวเตอร์แท็บเล็ต (Tablet) ผ่าน FAARMis Application ในปี ๒๕๖๐ ให้ครอบคลุมพื้นที่ทุกจังหวัด

จากข้อมูลวาดแปลง ตัดยอดวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๖๗ พบว่าอำเภอแกดดำมีการปลูกพืชเศรษฐกิจหลายหลายชนิด เช่น กล้วยน้ำว่า ข้าวเจ้า ข้าวโพดรับประทานฝักสด ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ข้าวโพดหวาน ข้าวเหนียว ถั่วลิสง ผักอื่นๆ ไม้ พริกชี้หนูเม็ดใหญ่ มะนาว มะม่วง มันสำปะหลังโรงงาน ไม้ผลอื่นๆ ไม้ยืนต้นอื่นๆ ยางพารา ยูคาลิปตัส หญ้าเลี้ยงสัตว์ อ้อยโรงงาน

ภาพที่ ๑๕ ข้อมูลการวาดแปลง
(ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร, ๒๕๖๖)

ปริมาณผลผลิตรวม/ผลผลิตเฉลี่ย

๑. ข้าว จากพื้นที่ปลูกข้าวนาปี จำนวน ๗๐,๔๘๕.๒๙ ไร่ ในปี ๒๕๖๗ ในพื้นที่อำเภอแกดดำ มีผลผลิตเฉลี่ย ๔๖๘ กิโลกรัมต่อไร่ ราคาที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ย ๑๒.๐๐ บาท/กิโลกรัม
จำนวนพื้นที่ปลูกข้าวและพื้นที่เก็บเกี่ยว

ตำบล	ครัวเรือน เกษตรกร	พื้นที่ปลูกข้าวนาปี		ผลผลิตเฉลี่ย/ไร่
		ครัวเรือน	ไร่	
แกดดำ	๑,๖๔๙	๑,๖๔๙	๑๘,๓๑๖.๐๐	๔๙๐
วังแสง	๑,๑๗๓	๑,๑๗๓	๑๔,๑๘๙.๙๘	๔๖๐
มิตรภาพ	๑,๔๓๒	๑,๔๓๒	๑๗,๘๔๘.๒๘	๔๙๐
หนองกุง	๗๕๑	๗๕๑	๘,๙๙๗.๐๐	๔๖๐
โนนภิบาล	๗๔๕	๗๔๕	๑๑,๑๓๔.๐๔	๔๔๐
	๕,๗๕๐	๕,๗๕๐	๗๐,๔๘๕.๒๙	๔๖๘

๒. มันสำปะหลัง

ตำบล	พื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง		
	ครัวเรือน	ไร่	ผลผลิตเฉลี่ย/ไร่
แกดดำ	๓๙	๑๗๖	๓,๐๐๐
วังแสง	๒๘	๑๓๕	๒,๗๐๐
มิตรภาพ	๖๘	๒๖๐	๓,๒๐๐
หนองกุง	๑๔	๙๖	๓,๔๐๐
โนนภิบาล	๗๗	๒๘๖	๓,๔๐๐
	๒๒๖	๙๕๓	๓,๑๔๐

๓. อ้อย

ตำบล	พื้นที่ปลูกอ้อย		
	คร่าวเรือน	ไร่	ผลผลิตเฉลี่ย/ไร่
แกดดำ	-	-	-
วังแสง	-	-	-
มิตรภาพ	-	-	-
หนองกุ้ง	๕๑	๔๕๗	๑๐,๒๕๕
โนนภิบาล	-	-	-
	๕๑	๔๕๗	๑๐,๒๕๕

ที่มา : รายงานการปลูกพืชเศรษฐกิจ ปี ๒๕๖๗/๖๘ สำนักงานเกษตรอำเภอแกดดำ

เกษตรกรที่ประสบความสำเร็จที่เป็นต้นแบบในพื้นที่

เกษตรกรต้นแบบ ในอำเภอแกดดำมีจำนวน ๒ ท่าน ซึ่งภูมิปัญญาที่เกิดจากการสร้างสมประสบการณ์ จนตกผลึกนำมาแก้ไขปัญหาการเกษตรให้กับเกษตรกรได้ดี ได้แก่

๑. นายสุภसार วงศ์โพธิสาร หมู่ที่ ๑๔ เกษตรกรต้นแบบด้านการเพิ่มผลผลิต การปรับปรุงดิน/การให้น้ำแนวคิดเน้นการบำรุงดิน เป้าหมาย - ความต้องการ ทดสอบการใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ควรปรับปรุงดินให้เหมาะสม และควรใช้อัตราปุ๋ยเคมีที่พอดีกับความต้องการของพืช เพื่อให้ได้ผลผลิตสูง และดินมีความอุดมสมบูรณ์ยั่งยืน เทคโนโลยีในแปลงต้นแบบเน้นการปรับปรุงบำรุงดิน เนื่องจากดินเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดสำหรับการปลูกข้าวให้ได้ผลผลิตสูง สามารถผลิตข้าวพันธุ์ดี จำหน่ายเมล็ดพันธุ์ สำหรับดินต้องปรับความเป็นกรดเป็นด่างของดินให้เป็นกลาง หรือ pH ประมาณ ๖-๗ ซึ่งเหมาะสำหรับการเจริญเติบโต และให้ผลผลิตสำหรับข้าว ดังนั้น การปรับปรุงดิน จะใช้ปูนขาว และการไถกลบตอซังลงดิน หลังจากนั้น รองพื้นก่อนปลูกด้วยปุ๋ยอินทรีย์ ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ หรือ ๔๖-๐-๐ หรือ ๑๖-๘-๘ เล็กสูตรใดสูตรหนึ่ง น้ำอาศัยน้ำฝนและมีสระน้ำขนาดเล็กในแปลงนา ในพื้นที่ ๑๕ ไร่ สามารถให้ผลผลิตเฉลี่ย ๔๙๐ กก./ไร่

สภาพการใช้เทคโนโลยีการผลิตตั้งแต่ปลูก ดูแลรักษา เก็บเกี่ยวผลผลิต

ลักษณะการผลิตทางการเกษตรทั่วไป มีการผลิตข้าวเป็นพืชหลักที่สำคัญของตำบล รองลงมา คือ พืชไร่ พืชผัก และไม้ผล ตามลำดับ

การปลูกข้าว

- วิธีปลูก โดยวิธีหว่าน
- พันธุ์ ข้าวเหนียว กข.๖ , กข.๑๐ และพันธุ์ข้าวเจ้า ขาวดอกมะลิ ๑๐๕
- การใช้ปุ๋ย ปุ๋ยที่ใช้ คือปุ๋ยเคมี สูตร ๑๕-๑๕-๑๕, สูตร ๑๖-๒๐-๐, สูตร ๑๖-๑๖-๘ , สูตร ๑๖-๘-๘ มีการใส่ ๒ ครั้ง คือ ตอนรองพื้น และช่วงข้าวตั้งท้อง และมีการใช้ปุ๋ยอินทรีย์มากขึ้นเนื่องจากมีราคาต่ำกว่าปุ๋ยเคมี ส่วนปุ๋ยคอก จะมีการใส่เพียงเล็กน้อย ส่วนใหญ่ใส่ช่วงก่อนทำการปลูกในฤดูถัดไป ประมาณ ๑-๒ เดือน

- การใช้สารเคมี แต่ก่อนมีการใช้สารเคมีพวก พุราดาน พอช่วงหลังมีการแนะนำรณรงค์การปลูกพืชปลอดภัยจากสารพิษ และรณรงค์ให้ทราบถึงโทษของสารเคมี เกษตรกรจึงนิยมหันไปใช้สารสกัดจากสมุนไพรธรรมชาติ เช่น สารสกัดจากสะเดา, ตะไคร้หอม, และอื่น ๆ จำนวนมาก โดยมีหลายบริษัทเป็นตัวแทนจำหน่ายผลิตภัณฑ์เสริมอาหารให้กับพืช และเกษตรกรบางรายสามารถผลิตน้ำหมักชีวภาพไว้ใช้เอง

- การเก็บเกี่ยว ส่วนใหญ่ใช้แรงงานคนเกี่ยวเพื่อให้เกิดรายได้ในชุมชน และมีการใช้รถเกี่ยวบ้าง ค่าจ้างประมาณ ๖๐๐-๘๐๐ บาท/ไร่ ส่วนการนวดข้าวทั้งหมดมีการใช้รถเกี่ยวนวดข้าว

ปฏิทินการปลูกหรือการผลิต

ตารางที่ ๑๓ ปฏิทินการปลูกข้าว

กิจกรรม	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
๑. นำปุ๋ยหมักแห้ง ๑๐๐ กิโลกรัม/ไร่ หว่านลงในแปลงนาภายหลังจากเกี่ยวข้าวเสร็จเรียบร้อยแล้วให้เหลือตอซังข้าวไว้ หรือนำปุ๋ยหมักแห้งไปขยาย ๒๔ ชั่วโมงในอัตรา ๑๐๐ กิโลกรัม/ไร่ หว่านลงในแปลงแล้วทำการไถกลบ												
๒. หว่านปุ๋ยหมักแห้งหลังจากฝนตกครั้งแรกในอัตรา ๑๕๐ กิโลกรัม/ไร่ (ในกรณีที่ไม่สามารถหว่านตามกำหนดเวลาในช่วงแรกได้)												
๓. ขยายน้ำหมักชีวภาพนำไปฉีดพ่นใส่ต้นหญ้าแล้วทำการไถกลบ (น้ำหมักชีวภาพ ๒ ช้อนโต๊ะ + กากน้ำตาล ๒ ช้อนโต๊ะ + น้ำ ๑ ปี๊บ)												
๔. ทำการไถ-คราดดิน-ปักดำ												
๕. ขยายน้ำหมักชีวภาพฉีดพ่นอีกครั้ง ห่างจากช่วงแรก ๓๐ วัน												
๖. เริ่มเก็บเกี่ยวผลผลิตและเตรียมจัดทำปุ๋ยหมักแห้งไว้ใช้ในฤดูกาลเพาะปลูกต่อไป												

ขั้นตอนการเตรียมดินก่อนการทำนา

๑. หว่านปุ๋ยหมักแห้งลงในนาภายหลังจากการเก็บเกี่ยว
๒. เดือนธันวาคม-มกราคม ใช้ปุ๋ยหมักแห้งในอัตรา ๑๐๐ กิโลกรัม/ไร่ แล้วทำการไถกลบ
๓. ถ้าไม่ได้หว่านในช่วงหลังจากการเก็บเกี่ยว ให้หว่านในช่วงเดือนเมษายน-พฤษภาคม ในอัตรา ๑๕๐ กิโลกรัม/ไร่

๔. เดือนมิถุนายน-กรกฎาคม ขยายน้ำหมักชีวภาพ ฉีดพ่นใส่หญ้าแล้วเกลบโดยใช้น้ำ ๔ ปีบ/ไร่ (ใช้น้ำหมักชีวภาพปีบละ ๒ ซ้อนโต๊ะและกากน้ำตาลปีบละ ๒ ซ้อนโต๊ะ)

การเตรียมต้นกล้าสำหรับปลูก

๑. แช่เมล็ดพันธุ์ข้าวอัตรา ๒๐ กิโลกรัม/ไร่ ในน้ำหมักชีวภาพ (โดยใช้น้ำ ๑ ปีบ เติมน้ำหมักชีวภาพ ๒ ซ้อนโต๊ะและกากน้ำตาล ๒ ซ้อนโต๊ะ) แช่เมล็ดพันธุ์ข้าวนาน ๓๐ นาที

๒. นำพันธุ์ข้าวไปหว่านในแปลงที่เตรียมเพาะกล้า เมื่อครบอายุ ๕ วัน ให้หว่านปุ๋ยหมักแห้ง ๒๐ กิโลกรัม/ไร่

๓. ขยายน้ำหมักชีวภาพฉีดพ่นโดยใช้น้ำ ๔ ปีบ (ใช้น้ำหมักชีวภาพ ๒ ซ้อนโต๊ะและกากน้ำตาล ๒ ซ้อนโต๊ะ)

๔. เมื่อต้นกล้าอายุได้ ๒๐ วัน หว่านปุ๋ยหมักแห้ง ๒๐ กิโลกรัม/ไร่ ขยายน้ำหมักชีวภาพฉีดพ่นตามอัตราส่วนในข้อ ๓ เพื่อกระตุ้นให้ต้นกล้าแข็งแรงและถอนง่าย

๕. ดูแลระดับน้ำให้สูงขึ้นตามอายุของต้นกล้า คือ ๓-๔-๘ เซนติเมตร เมื่อครบ ๒๐-๒๕ วัน เริ่มถอนกล้าไปปักดำได้

ต้นทุนการผลิตข้าวแยกประเภท/รายการ

ต้นทุนการผลิตข้าวนาปี (เฉลี่ย)

๑. ค่าเมล็ดพันธุ์	๗๕๐	บาท
๒. ค่าเตรียมดิน	๕๐๐	บาท
๓. ค่าปุ๋ยเคมี	๒๐๐	บาท
๔. ค่าสารเคมีกำจัดแมลง/วัชพืช	๐	บาท
๕. ค่าปลูก ดำ หว่าน	๓๐๐	บาท
๖. ค่าจ้างเกี่ยวข้าว	๗๐๐	บาท
๗. ค่าน้ำมันตัดหญ้า ฉีด พ่นน้ำหมัก	๒๐๐	บาท
รวม	๒,๖๕๐	บาท

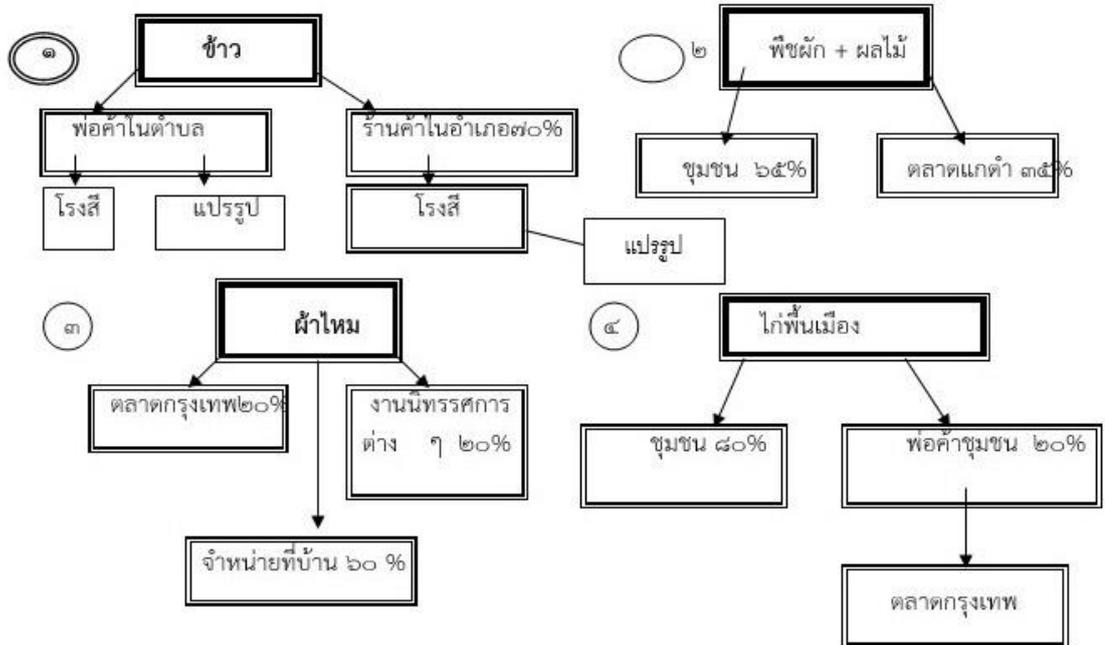
- รถไถเดินตาม และรถแทรกเตอร์ ค่าจ้างไร้ไถตะไถแปร ๕๐๐ บาทต่อไร่ รถเกี่ยว นวดข้าว ค่าจ้างไร่ละ ๗๐๐บาท

- เมล็ดพันธุ์ข้าวเหนียว กข ๖ ,ข้าวเจ้าขาวดอกมะลิ ๑๐๕ ราคา กระสอบละ ๖๐๐ บาทราคา กก.ละ ๒๑ บาท ข้าวเจ้าแตก ราคา กก.ละ ๒๐ บาท

สถานการณ์ตลาด/วิถีการตลาด

สถานการณ์การราคาข้าวเปลือกที่ผ่านมา คาดว่าราคาข้าวเปลือกเจ้าเฉลี่ยที่เกษตรกรขายได้และข้าวเปลือกเหนียวปรับตัวเพิ่มขึ้น เนื่องจากผลผลิตได้รับความเสียหายจากภัยแล้ง ทำให้มีผลผลิตออกสู่ตลาดน้อย ขณะที่ราคาข้าวเปลือกเจ้าหอมมะลิที่เกษตรกรขายได้ปรับตัวลดลง เนื่องจากปัจจุบันมีคู่แข่งชั้นมากขึ้น อาทิ เวียดนาม และกัมพูชา จึงส่งผลต่อราคาข้าวหอมมะลิไทยลดลง ราคาข้าวเปลือกปัจจุบัน ราคาข้าว เปลือก เจ้ามะลิ ๑๐๕ ราคา ต้นละ ๑๑,๐๐๐-๑๒,๐๐๐ บาท ราคาข้าวเปลือกข้าวเหนียว กข.๖ ราคา ต้นละ ๙,๐๐๐-๑๑,๐๐๐ บาท

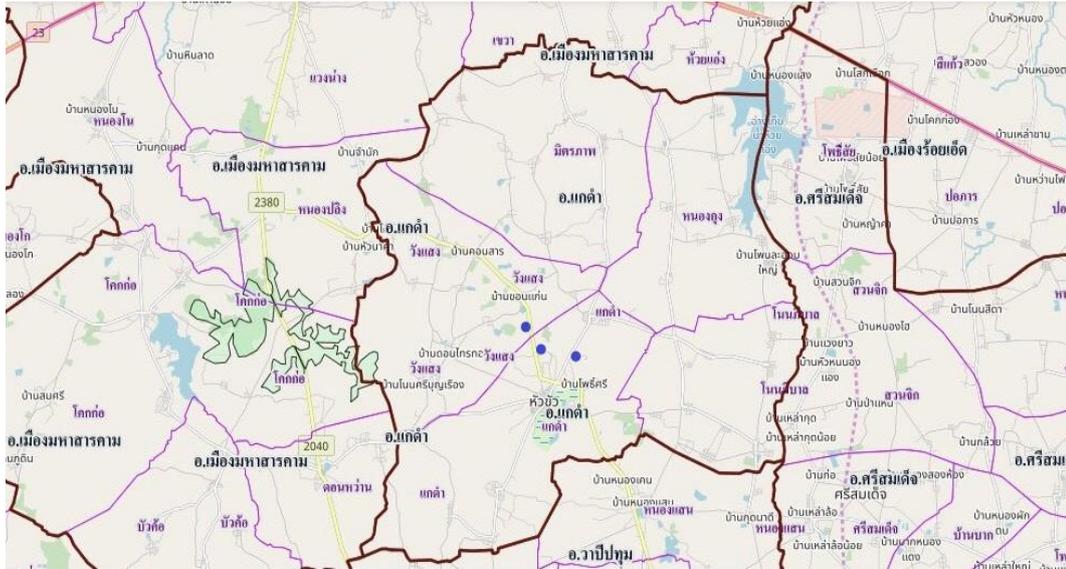
ข้อมูลด้านการตลาด

เกษตรกร สามารถขายผลผลิตข้าวและผลิตทางการเกษตรให้กับจุดรับซื้อในพื้นที่อำเภอแกดดำ จำนวน ๓ แห่ง รายละเอียดดังตาราง

ตารางที่ ๑๔ จุดรับซื้อข้าวและผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่อำเภอแกดดำ

ที่	จุดรับซื้อ	ที่ตั้ง			ปริมาณการรับซื้อ (ตัน)
		หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	
๑	ตลาดกลางข้าวเปลือกสหกรณ์การเกษตรแกดดำ	๕	แกดดำ	แกดดำ	
๒	ประสงค์พืชผล	๕	แกดดำ	แกดดำ	
๓	ทรัพย์สมบูรณ์เจริญผล	๗	แกดดำ	แกดดำ	

ภาพที่ ๑๖ ที่ตั้งจุดรับซื้อข้าว
ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอกันทรวิชัย ๒๕๖๗

๒.๑.๑ ปัญหาของชุมชน

ปัญหาที่สำคัญของอำเภอแกดดำ

๑. การคมนาคมถนนชำรุดมาก บางแห่งเป็นถนนดินทราย
๒. การขาดแคลนแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร
๓. คุณภาพของดินเป็นดินทราย มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
๔. ผลผลิตพืชต่ำและยังไม่ผ่านการรับรองคุณภาพตามมาตรฐานสินค้าเกษตร
๕. ทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรม และพื้นที่ป่าสาธารณะลดน้อยลง
๖. พฤติกรรมของเยาวชนและวัยรุ่นมีการทะเลาะวิวาท ปัญหายาเสพติด และสภาวะการตั้งครุฑที่ไม่พร้อม
๗. สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญในพื้นที่ยังขาดการพัฒนาทั้งด้านความมั่นคง ความปลอดภัย และความสะอาดสบายในการบริการ

ตารางที่ ๑๕ ปัญหาต่าง ๆ ของอำเภอแกดดำ

ที่	กายภาพ	ชีวภาพ	เศรษฐกิจ	สังคม
๑	ดินเป็นทรายมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ	๑. ผลผลิตต่ำ	๑. ประชาชนมีรายได้ต่ำ	๑. การรวมกลุ่มการผลิตยังมีน้อย
๒	ขาดแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร	๒. โรค แมลง ศัตรูข้าว	๒. ขาดเงินลงทุน	๒. ขาดความรู้ด้านการการบริหารจัดการในอาชีพ
๓	การคมนาคมไม่สะดวก	๓. ผลผลิตยังไม่ได้รับการรับรองคุณภาพ GAP และมาตรฐานอินทรีย์	๓. ราคาผลผลิตเกษตรไม่แน่นอน	๓. ประเพณีการทำบุญมีมาก
		๔. พื้นที่ป่าไม้ลดลง	๔. ต้นทุนการผลิตสูง	๔. ปัญหาการอพยพโยกย้ายแรงงาน
		แหล่งอาหารทางธรรมชาติลดลง	๕. ขาดความรู้ด้านการตลาดและการจัดการ	๕. พฤติกรรมของเยาวชนและวัยรุ่นมีการทะเลาะวิวาทปัญหายาเสพติด และสภาวะการตั้งครุฑที่ไม่พร้อม
			๖. ภาวะหนี้มาก	
			๗. ปุ๋ยมีราคาแพง	
			๘. น้ำมันราคาแพง	
			๙. ค่าครองชีพสูง	

๒.๑.๒ การจัดทำ TOWS Matrix ด้านการเกษตร

การวิเคราะห์สถานการณ์ด้านการเกษตรอำเภอแกดำ ใช้หลักการวิเคราะห์สภาพวิธี SWOT Analysis เพื่อประเมินจุดแข็ง จุดอ่อนและวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเพื่อให้ทราบถึงโอกาส อุปสรรคที่มีผลกระทบต่อเพื่อกำหนดกลยุทธ์การดำเนินงาน ดังนี้

การประเมินสถานะแวดล้อม (SWOT Analysis) ของอำเภอแกดำปัจจัยภายใน (จุดแข็ง จุดอ่อน) และปัจจัยภายนอก (โอกาส ภัยคุกคาม) ซึ่งสามารถสรุปได้ ดังนี้

๑.จุดแข็ง (Strengths)

๑.๑. มีการรวมกลุ่มองค์กรในด้านการผลิตและการแปรรูปจำนวนมาก เช่น ในรูปของวิสาหกิจชุมชน ที่มีการขึ้นทะเบียนไว้กับสำนักงานเกษตรอำเภอแกดำ จำนวน ๗๙ กลุ่ม

๑.๒. พื้นที่ที่มีความเหมาะสมกับการผลิตข้าว บางส่วนในตำบลแกดำและตำบลวังแสง เป็นพื้นที่เหมาะสมในการปลูกข้าวเพราะมีคลองส่งน้ำไหลผ่าน

๑.๓. เกษตรกรตระหนักถึงภัยของสารเคมีทางการเกษตรมากขึ้น

๑.๔. เกษตรกรมีประสบการณ์ในการปลูกข้าวที่สืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น

๑.๕. เกษตรกรในชุมชนมีความสามัคคีและให้ความร่วมมือกับทางราชการ

๒.จุดอ่อน (Weaknesses)

๒.๑. เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ ขาดโอกาสในการเข้าถึงแหล่งวิชาการ ข้อมูลข่าวสารและการลงทุน

๒.๒. ประสิทธิภาพการผลิตผลผลิตของเกษตรกรยังอยู่ในเกณฑ์ต่ำ

๒.๓. การผลิตข้าวของเกษตรกรส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับการรับรองมาตรฐาน

๒.๔. เกษตรกรจำหน่ายผลผลิตในรูปข้าวเปลือก ยังไม่มีการแปรรูปผลผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้า

๒.๕. การรวมกลุ่มของเกษตรกรยังขาดองค์ความรู้ในการบริหารจัดการกลุ่ม

๒.๖. สภาพดินที่มีโครงสร้างเป็นดินทราย ขาดความอุดมสมบูรณ์ มีความสามารถในการอุ้มน้ำต่ำ

๓.โอกาส (Opportunities)

๓.๑. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและนโยบายภาครัฐ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาการเกษตร การค้นคว้าวิจัย และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ และการพัฒนาที่ยั่งยืน

๓.๒. ข้าวคุณภาพดียังเป็นที่ต้องการของตลาดอย่างมาก แนวโน้มผู้บริโภคให้ความสำคัญกับการรักษาสุขภาพ

๓.๓. แนวโน้มประชากรเพิ่มขึ้นส่งผลให้ความต้องการอาหารเพิ่มขึ้น

๓.๔. การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุมีผลต่อเศรษฐกิจ และการดำเนินชีวิต

๓.๕. มีตลาดรับซื้อผลผลิตในพื้นที่

๔. อุปสรรค (Threats)

๔.๑. ปัจจัยการผลิต เช่น ปุ๋ยเคมี มีราคาสูง ทำให้ต้นทุนการผลิตของเกษตรกรสูง

๔.๒. มีการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ กระทบต่อระบบการผลิต

๔.๓. คู่แข่งทางการผลิตข้าวมีมากขึ้น แข็งแกร่งมากขึ้น ทำให้เกษตรกรตื่นตัวในการปรับปรุง

ประสิทธิภาพการผลิต

๔.๔. การเปิดเสรีทางการค้าทำให้เกิดคู่แข่งด้านการตลาดที่เพิ่มขึ้น

ตารางที่ ๑๖ แสดง SWOT Matrix การวิเคราะห์สถานการณ์ด้านการเกษตรอำเภอแกดำ

SWOT Matrix		
<p>ปัจจัยภายใน</p> <p>ปัจจัยภายนอก</p>	<p>จุดแข็ง (S)</p> <p>๑. มีการรวมกลุ่มองค์กรในด้านการผลิตและการแปรรูปจำนวนมาก</p> <p>๒. พื้นที่ที่มีความเหมาะสมกับการผลิตข้าว</p> <p>๓. เกษตรกรตระหนักถึงภัยของสารเคมีในการเกษตรมากขึ้น</p> <p>๔. เกษตรกรมีประสบการณ์ในการปลูกข้าวที่สืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น</p> <p>๕. เกษตรกรในชุมชนมีความสามัคคีและให้ความร่วมมือกับทางราชการ</p>	<p>จุดอ่อน (W)</p> <p>๑. เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุขาดโอกาสในการเข้าถึงแหล่งวิชาการ ข้อมูลข่าวสารและการลงทุน</p> <p>๒. ประสิทธิภาพการผลิตผลผลิตของเกษตรกรยังอยู่ในเกณฑ์ต่ำ</p> <p>๓. การผลิตข้าวของเกษตรกรส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับการรับรองมาตรฐาน</p> <p>๔. เกษตรกรจำหน่ายผลผลิตในรูปแบบข้าวเปลือก</p> <p>๕. การรวมกลุ่มของเกษตรกรขาดองค์ความรู้ในการบริหารจัดการ</p> <p>๖. สภาพดินที่มีโครงสร้างเป็นดินทรายขาดความอุดมสมบูรณ์ มีความสามารถในการอุ้มน้ำต่ำ</p>
<p>โอกาส (O)</p> <p>๑. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและนโยบายภาครัฐ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาการเกษตร การค้นคว้าวิจัย และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ และการพัฒนาที่ยั่งยืน</p> <p>๒. ข้าวคุณภาพดียังเป็นที่ต้องการของตลาด ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับการรักษาสุขภาพ</p> <p>๓. แนวโน้มประชากรเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ความต้องการอาหารเพิ่มขึ้น</p> <p>๔. การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุมีผลต่อเศรษฐกิจ การดำเนินชีวิต และ</p> <p>๕. มีตลาดรับซื้อผลผลิตในพื้นที่</p>	<p>กลยุทธ์เชิงรุก (SO)</p> <p>๑. พัฒนาการผลิตรายสินค้า (พืช/ปศุสัตว์/ประมง) ทั้งระบบ (S๑,S๒,S๔ ,S๕ + O๑,O๒,O๓,O๕)</p> <p>๒. พัฒนาเกษตรกร/กลุ่ม/องค์กร (S๑,S๒,S๔ + O๑,O๒,O๔,)</p>	<p>กลยุทธ์เชิงพัฒนา (WO)</p> <p>๑. ส่งเสริมการรับรองมาตรฐานด้านการผลิต (W๒,W๓ + O๑,O๒,O๕)</p> <p>๒. พัฒนาพื้นที่และทรัพยากรการเกษตร (W๖ + O๑,O๒)</p>

อุปสรรค (T)	กลยุทธ์เชิงรับ (ST)	กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WT)
๑. ปัจจัยการผลิต เช่น ปุ๋ยเคมี สารเคมี มีราคาสูง ทำให้ต้นทุนการผลิตของเกษตรกรสูง ๒. มีการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ กระทบต่อระบบการผลิต ๓. คู่แข่งทางการผลิตข้าวมีมากขึ้น แข็งแกร่งมากขึ้นทำให้เกษตรกรตื่นตัวในการปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิต ๔. การเปิดเสรีทางการค้าทำให้เกิดคู่แข่งด้านการตลาดที่เพิ่มขึ้น	การแปรรูปผลผลิตและพัฒนาผลิตภัณฑ์ (S๑,S๕ + T๓,T๔)	-

การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ต่อการพัฒนา ด้านกายภาพ ชีวภาพ เศรษฐกิจและสังคม

๑. ด้านกายภาพ

อำเภอแกดดำ เป็นพื้นที่อยู่ในเขตอาศัยน้ำฝนเป็นหลักมีพื้นที่ชลประทานเพียงร้อยละ ๐.๐๑๕ มีลักษณะทางกายภาพของดิน เป็นดินทราย ร่วนปนทราย มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ การแบ่งพื้นที่ตามความเหมาะสมของการปลูกพืช (Zonning) อำเภอแกดดำมีพื้นที่เหมาะสมมาก (S๑) สำหรับการปลูกข้าวเพียง ๑,๗๐๘ ไร่ เป็นพื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S๒) ๘,๐๘๓ ไร่ เป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม (S๓+N) ๘๓,๓๘๙ ไร่ มั่นสำหรับปลูกไม่มีพื้นที่เหมาะสมมาก มีพื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S๒) ๑๘,๙๓๖ ไร่ พื้นที่ไม่เหมาะสม (S๓+N) ๗๔,๓๑๖ ไร่ และอ้อยโรงงานมีพื้นที่เหมาะสมมาก (S๑) ๑๕๐ ไร่ พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S๒) ๘๖๗๖ ไร่ และพื้นที่ไม่เหมาะสม (S๓+N) ๘๔,๔๒๕ ไร่ จากแผนที่การแบ่งความเหมาะสมของการปลูกพืชของกรมพัฒนาที่ดินจะเห็นได้ว่า อำเภอแกดดำ มีศักยภาพค่อนข้างต่ำสำหรับการปลูกพืช ดังนั้นการที่จะเพิ่มผลผลิตและพัฒนาคุณภาพจะต้องใช้ต้นทุนสูงกว่าพื้นที่อื่น หัวใจสำคัญอีกประการหนึ่งคือการพัฒนาเรื่องแหล่งน้ำในไร่นาเกษตรกรให้มีอย่างเพียงพอ

๒. ด้านชีวภาพ

อำเภอแกดดำ มีพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด ๗๖,๐๓๗.๐๕ ไร่ โดยเป็นพื้นที่ปลูกข้าวมากที่สุด คือ ๗๒,๔๕๒.๖๓ ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย ๔๖๘ กิโลกรัมต่อไร่ รองลงมาเป็นพื้นที่ไม่ผลไม่ยืนต้น ๑,๑๑๘ ไร่ พื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง ๙๕๓ ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย ๓,๑๔๐ กิโลกรัมต่อไร่ และพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงาน ๕๙๗ ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย ๓,๑๔๐ กิโลกรัมต่อไร่ ซึ่งข้อมูลผลผลิตเฉลี่ยจาก ปี ๒๕๖๗ จะอยู่ในเกณฑ์ปานกลางโดยใช้แรงงานภายในครอบครัวและใช้เครื่องจักรกลการเกษตรแทนแรงงานสัตว์ ใช้สารเคมีน้อย การผลิตยังอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก พื้นที่การเกษตรจะรวมกันเป็นครอบครัวใหญ่จะไม่แบ่งแยกกัน มีการใช้แรงงานคนและจ้างเครื่องจักรกลการเกษตร เช่น รถไถ และรถเกี่ยวนาข้าว แทนแรงงานคน จึงทำให้มีต้นทุนการผลิตข้าวที่สูงขึ้น และมีข้าวปนมากเนื่องการใช้รถเกี่ยวนาข้าว

ปัจจุบันนอกจากการปลูกข้าว พืชไร่ พืชผัก เกษตรกรมีการทำการปศุสัตว์เพิ่มมากขึ้น และในช่วงฤดูแล้งจะมีการปลูกยาสูบเตอร์กีส และการปลูกพืชผักบ้างในบางราย จากการผลิตส่วนใหญ่มีการจ้างแรงงานเพิ่มมากขึ้น การใช้เครื่องจักรกลการเกษตร และใช้สารเคมีต่าง ๆ เช่น ปุ๋ยเคมี ปัจจัย

การผลิตส่วนมากจะมาจากภายนอก ใช้เวลาในการผลิตน้อยเนื่องจากการจ้างแรงงาน ฉะนั้นต้นทุนในการผลิตจึงสูง แต่หากมีการพัฒนาการผลิตและใช้เทคโนโลยีการผลิตที่ถูกต้องเหมาะสม โดยเฉพาะการส่งเสริมพัฒนาการผลิตพืชอินทรีย์ และพืช จี เอ พี แบบแปลงใหญ่ตามนโยบายของรัฐบาลจะเป็นโอกาสให้ภาคเกษตรปรับเปลี่ยนระบบการผลิตที่ลดการใช้สารเคมี การใช้ปุ๋ยเคมีตามความเหมาะสมของดิน จนทำให้เกษตรกรพึ่งพาตนเองได้ โดยใช้วิถีเกษตรธรรมชาติตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งนอกจากจะก่อให้เกิดความยั่งยืนในการใช้ทรัพยากรทางการเกษตรแล้ว ยังเป็นการผลิตที่ความปลอดภัยต่อผู้บริโภคและเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ การส่งเสริมให้มีการแปรรูปสินค้าเกษตรก็เป็นอีกแนวทางหนึ่งในการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรและเป็นทางเลือกในการสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ของเกษตรกรและประชาชนในพื้นที่ โดยภาครัฐจะต้องให้การสนับสนุนการถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการแปรรูป การตลาด การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ เพื่อให้เกษตรกรและประชาชนมีความพร้อม สามารถดำเนินการได้ด้วยตนเองและพัฒนาอาชีพที่ยั่งยืนต่อไป

๓.ด้านเศรษฐกิจและสังคม

อำเภอแกดำมีกลุ่มองค์กรจำนวนมากและมีผลิตภัณฑ์สินค้า OTOP ที่สร้างรายได้ให้กับเกษตรกรในช่วงฤดูที่ว่างจากการทำนา ทำไร่ สูงถึง ๔๙,๗๗๔,๗๒๙ บาทในปี ๒๕๕๙ (สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอแกดำปี ๒๕๕๙) ประกอบกับมีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นภูมิปัญญาเก่าแก่ของคนในพื้นที่เป็นเอกลักษณ์สำคัญของอำเภอ ได้แก่ สะพานไม้แกดำ ตำบลแกดำ ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ธรรมชาติที่สำคัญและยังมีแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และศาสนาอาทิ โบราณสถานกุโนนพระ ตำบลวังแสง หลวงปู่จ้อยสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคูเมืองแกดำ ตำบลแกดำ อุโบสถรูปทรงเรือวัดหนองहुลิง ตำบลมิตรภาพ พระพุทธศรีศากยมุนีวัดป่าศรีบรรพต ตำบลโนนภิบาล เป็นพระพุทธรูปยืนสูง ๒๖ เมตร (เป็นพระพุทธรูปยืนที่สูงที่สุดในจังหวัดมหาสารคาม) เป็นต้น

จากทิศทางการพัฒนาประเทศภายใต้ระบบการค้าเสรี ภาคการผลิตเพื่อการค้ามีการแข่งขันกันสูงและมีแนวโน้มที่จะรุนแรงเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ดังนั้น การพัฒนาขีดความสามารถให้เกษตรกร และกลุ่มองค์กรมีศักยภาพ เพิ่มความพร้อมที่จะแข่งขันในเวทีการค้าระดับประเทศได้ จำเป็นที่ภาครัฐจะต้องเข้าไปส่งเสริมและสนับสนุนอย่างจริงจัง เพื่อให้เกิดการพัฒนาสินค้าและบริการที่มีคุณภาพซึ่งจะเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการและสินค้าเด่นในอำเภอ เพื่อสร้างรายได้ให้เกษตรกรมีรายได้มั่นคงและยั่งยืน

บทที่ ๓

ทิศทาง/แนวทางการพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอแกดำ

๓.๑ พัฒนาการผลิตรายสินค้า (พืช/ปศุสัตว์/ประมง)

๓.๑.๑ ข้าว

เป้าหมาย : เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต โดยลดต้นทุนการผลิตต่อหน่วยผลผลิตและเพิ่มผลผลิตต่อไร่

กลยุทธ์ : การเพิ่มประสิทธิภาพ การยกระดับคุณภาพการผลิตข้าว

โครงการที่ ๑ โครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่

โครงการที่ ๒ โครงการส่งเสริมการผลิตและพัฒนาคุณภาพข้าวอินทรีย์

โครงการที่ ๓ โครงการส่งเสริมการปลูกพืชหลังนา

โครงการที่ ๔ โครงการส่งเสริมการผลิตและพัฒนาคุณภาพข้าวด้วยระบบ GAP

๓.๑.๒ พืชสมุนไพร

เป้าหมาย : อบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรเรื่องสมุนไพรและการปลูกสมุนไพรเพื่อเป็นพืชทางเลือก

กลยุทธ์ : การเพิ่มประสิทธิภาพการปลูกสมุนไพรและความรู้เกี่ยวกับสมุนไพร

โครงการที่ ๑ โครงการส่งเสริมการผลิตพืชสมุนไพรด้วยระบบ GAP

๓.๑.๓ สัตว์ปีก

เป้าหมาย : อบรมให้ความรู้เกษตรกรเรื่องการเลี้ยงไก่เพื่อลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน

กลยุทธ์ : การเพิ่มประสิทธิภาพการเลี้ยงไก่ไข่

โครงการที่ ๑ โครงการส่งเสริมการเลี้ยงไก่ไข่

๓.๑.๔ ประมง

เป้าหมาย : อบรมให้ความรู้เกษตรกรเรื่องการเลี้ยงกบในบ่อดิน

กลยุทธ์ : การเพิ่มความรู้ให้แก่เกษตรกรในการเลี้ยงกบ

โครงการที่ ๑ โครงการส่งเสริมการเลี้ยงกบในบ่อดิน

๓.๒ พัฒนาเกษตรกร/กลุ่ม/องค์กร

๓.๒.๑ การพัฒนาองค์กร

เป้าหมาย : เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพขององค์กร

กลยุทธ์ : การพัฒนาการรวมกลุ่มและการเข้าถึงแหล่งเงินทุน

โครงการที่ ๑ โครงการเพิ่มประสิทธิภาพศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร

โครงการที่ ๒ โครงการส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

๓.๒.๒ ยุวเกษตรกร/อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

เป้าหมาย : พัฒนาศักยภาพ เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ ในงานเกษตร และสามารถเชื่อมโยงเครือข่ายการทำงานตามบทบาทหน้าที่ และพัฒนาให้เป็นต้นแบบแก่เกษตรกรในพื้นที่

กลยุทธ์ : อบรมให้ความรู้/จัดเวทีเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมกระบวนการปฏิบัติงาน

โครงการที่ ๑ โครงการจัดเวทีจัดเวทีเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมกระบวนการปฏิบัติงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

โครงการที่ ๒ โครงการฝึกอาชีพกลุ่มยุวเกษตรกรในโรงเรียน

๓.๓ พัฒนาพื้นที่และทรัพยากรการเกษตร

๓.๒.๑ แหล่งน้ำ

เป้าหมาย : เพื่อสร้างแหล่งเก็บน้ำในชุมชน ให้เพียงพอต่อการทำการเกษตร

กลยุทธ์ : สร้างแหล่งเก็บน้ำในชุมชน

โครงการที่ ๑ โครงการขุดบ่อบาดาลในไร่นา

โครงการที่ ๒ โครงการขุดสระน้ำในไร่นา

๓.๒.๒ ดิน

เป้าหมาย : เพื่อส่งเสริมการใช้ปุ๋ยให้เหมาะสมและพัฒนาดินให้มีความอุดมสมบูรณ์

กลยุทธ์ : ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยที่มีความเหมาะสมกับสภาพดิน

โครงการที่ ๑ โครงการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

โครงการที่ ๒ โครงการรณรงค์การไกล่เกลี่ยต่อซัง

โครงการที่ ๓ โครงการส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสด

๓.๔ การแปรรูปผลผลิตและพัฒนาผลิตภัณฑ์

๓.๒.๑ การแปรรูปผลผลิต

เป้าหมาย : เพื่อแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าและเพิ่มรายได้ให้คนในชุมชน

กลยุทธ์ : แปรรูปผลผลิตทางการเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า

โครงการที่ ๑ โครงการส่งเสริมเพาะเห็ดนางฟ้าและการแปรรูป

โครงการที่ ๒ โครงการส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่า

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร

หลักการเหตุผล

เพื่อเพิ่มศักยภาพการดำเนินงานของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ให้มีประสิทธิภาพให้เป็นที่ไปตามบทบาทภารกิจในการให้บริการแก่เกษตรกรภายในตำบล การพยากรณ์และการเตือนภัยธรรมชาติ ภัยศัตรูพืช และภัยเศรษฐกิจ จัดเก็บข้อมูลพื้นฐานการเกษตรกำหนดแนวทางการพัฒนาการเกษตรให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์อำเภอและจังหวัด เพื่อพัฒนาให้เกษตรกรสามารถทำการเกษตรให้มีผลผลิตที่ดีมีคุณภาพปลอดภัยตรงตามความต้องการของตลาด มีรายได้มั่นคงและยั่งยืน

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของคณะกรรมการในการดำเนินงานศูนย์
๒. เพื่อให้ได้ข้อมูลการเกษตรที่ถูกต้อง
๓. เพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบล

เป้าหมาย: คณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล (ศบกต.) ทั้ง ๕ ศูนย์ ๆ ละ ๒๐ คน

พื้นที่ดำเนินการ: ศบกต. ๕ ศูนย์

ระยะเวลา: ปีงบประมาณ ๒๕๖๘ - ๒๕๗๐

วิธีดำเนินงาน: ๑. ประชุมคณะกรรมการศูนย์ จำนวน ๑ ครั้ง/เดือน รวม ๑๒ ครั้ง
๒. จัดทำเวทีประชาคมแผนพัฒนาการเกษตร
๓. สรุปเป็นแผนด้านการเกษตรประจำตำบล
๔. จัดทำจุดสาธิตด้านการเกษตร

งบประมาณ: ๑๗๑,๔๐๐ บาท

๑. ค่าอาหาร อาหารว่างและเครื่องดื่ม ๑๐๐x๑๐๐x๑๒	๑๒๐,๐๐๐ บาท
๒. ค่าตอบแทนคณะกรรมการในการเก็บข้อมูล	๒๖,๔๐๐ บาท
๓. ค่าจัดทำเวทีชุมชนระดับหมู่บ้าน/ตำบล	๒๕,๐๐๐ บาท
รวมเป็นเงินทั้งสิ้น	๑๗๑,๔๐๐ บาท

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. มีข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรที่ถูกต้อง
๒. คณะกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดทำข้อมูลและวางแผนการทำการเกษตรของตำบล

โครงการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

หลักการเหตุผล

การผลิตข้าวในปัจจุบันมีต้นทุนสูง บางครั้งไม่คุ้มกับการลงทุนแต่ก็หลีกเลี่ยงการผลิตข้าวไม่ได้ เพราะเป็นวิถีชีวิตของชาวนาไทย การจะแก้ปัญหาได้คือการลดต้นทุนเรื่องปุ๋ยเคมี และสารเคมี ควรใช้ปุ๋ยอินทรีย์หรือส่งเสริมให้เกษตรกรรู้จักการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

- วัตถุประสงค์
๑. เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้เรื่องปุ๋ยเคมี และการใช้ปุ๋ยเคมี
 ๒. เพื่อให้เกษตรกรใช้ปุ๋ยตรงตามค่าวิเคราะห์ดิน
 ๓. เพื่อลดต้นทุนการผลิต

เป้าหมาย: ๕ ตำบล ๆ ละ ๑ จุด ๆ ละ ๕ ไร่ จำนวน ๒๐ ราย รวม ๑๐๐ ราย

พื้นที่ดำเนินการ: ทุกตำบล

ระยะเวลา: ปีงบประมาณ ๒๕๖๘ - ๒๕๗๐

วิธีดำเนินงาน

๑. คัดเลือกพื้นที่เกษตรกรเป้าหมาย จำนวน ๒๐ ราย/จุด รวม ๑๐๐ ราย
๒. อบรมถ่ายทอดความรู้ จำนวน ๓ ครั้ง ๆ ละ ๑ วัน
๓. จัดทำจุดสาธิต

งบประมาณ

๑. ค่าอาหาร/อาหารว่างและเครื่องดื่ม จำนวน ๑๐๐x๓x๑๕๐ เป็นเงิน ๔๕,๐๐๐ บาท
 ๒. ค่าวิทยากร จำนวน ๓x๖x๖๐๐ เป็นเงิน ๑๐,๘๐๐ บาท
 ๓. ค่าวัสดุสาธิต เป็นเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท
- รวมเป็นเงิน ๖๕,๘๐๐ บาท

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. เกษตรกรมีความรู้เรื่องปุ๋ยเคมีเพิ่มขึ้น
๒. เกษตรกรยอมรับและนำไปปฏิบัติตามได้
๓. ลดต้นทุนทำให้คุ้มค่าในการลงทุน

โครงการส่งเสริมการเลี้ยงไก่ไข่

หลักการและเหตุผล

ไข่ไก่เป็นอาหารที่มีความจำเป็นสำหรับการบริโภคในครัวเรือนที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย ในอดีตที่ผ่านมาเกษตรกรจะต้องซื้อไข่ไก่มาบริโภคในชุมชนจำนวนมาก ในบางครั้งไข่ไก่มีราคาสูง ขึ้นอยู่กับ ปริมาณและความต้องการของตลาด ชุมชนมีความรู้และความสามารถในการเลี้ยงไว้บริโภคและจำหน่าย ในชุมชน เพื่อลดปัญหาในด้านราคาและปริมาณที่ต้องการ

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเป็นแหล่งอาหารในชุมชน
๒. เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชน
๓. เพื่อลดรายจ่ายและสร้างรายได้

เป้าหมาย ตำบลหนองกุ้ง ตำบลโนนภิบาล จำนวน ๑๐ หมู่บ้าน

ระยะเวลาการดำเนินงาน ปีงบประมาณ ๒๕๖๘ - ๒๕๗๐

วิธีการดำเนินงาน

๑. คัดเลือกพื้นที่เกษตรกรเป้าหมาย จำนวน ๕๐ ราย/จุด รวม ๑๐๐ ราย
๒. อบรมถ่ายทอดความรู้ จำนวน ๒ ครั้ง ๆ ละ ๑ วัน
๓. จัดทำจุดสาธิต

จำนวนงบประมาณ

๑. ค่าอาหาร/อาหารว่างและเครื่องดื่ม จำนวน ๑๐๐x๒x๑๕๐ เป็นเงิน ๓๐,๐๐๐ บาท
 ๒. ค่าวิทยากร จำนวน ๒x๖x๖๐๐ เป็นเงิน ๗,๒๐๐ บาท
 ๓. ค่าวัสดุสาธิต เป็นเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท
- รวมเป็นเงิน ๔๗,๒๐๐ บาท

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. เกษตรกรมีไข่ไก่ไว้บริโภคและสามารถลดรายจ่ายในครัวเรือนได้
๒. เกษตรกรมีรายได้จากการขายผลผลิต
๓. เป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชนสามารถศึกษาเรียนรู้ได้
๔. ได้รับปุ๋ยคอกจากมูลไก่และมีรายได้จากการขายมูลไก่

โครงการส่งเสริมการเลี้ยงกบในบ่อดิน

หลักการและเหตุผล

กบเป็นสัตว์ที่เลี้ยงง่ายใช้เวลาสั้นๆ สามารถนำมาทำเป็นอาหารได้ และมีโปรตีนเหมาะสำหรับการบริโภคในครัวเรือน มีประโยชน์ต่อร่างกาย แต่ในอดีตที่ผ่านมากบธรรมชาติลดน้อยลงและยังนิยมบริโภคอย่างแพร่หลาย สามารถนำมาแปรรูปในการทำอาหารได้หลายชนิด ในบางฤดูกาลมีราคาสูงขึ้นอยู่กับปริมาณและความต้องการของตลาด กบเป็นสัตว์ที่ดูแลง่าย ใช้พื้นที่น้อย สามารถนำมาจำหน่ายช่วยลดรายจ่ายในครัวเรือนและเป็นรายได้เสริมนอกเหนือกิจกรรมการเกษตรหลักของครัวเรือน

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเป็นแหล่งอาหารในชุมชน
๒. เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชน
๓. เพื่อลดรายจ่ายและสร้างรายได้

เป้าหมาย ตำบลแกดำ จำนวน ๑๘ หมู่บ้าน

ระยะเวลาการดำเนินงาน ปีงบประมาณ ๒๕๖๘ - ๒๕๗๐

วิธีการดำเนินงาน

๑. คัดเลือกพื้นที่เกษตรกรเป้าหมาย จำนวน ๕๐ ราย/จุด รวม ๑๐๐ ราย
- ๒.อบรมถ่ายทอดความรู้ จำนวน ๒ ครั้ง ๆ ละ ๑ วัน
๓. จัดทำจุดสาธิต จำนวน ๒ จุด

จำนวนงบประมาณ

๑. ค่าอาหาร/อาหารว่างและเครื่องดื่ม จำนวน ๑๐๐x๒x๑๕๐	เป็นเงิน ๓๐,๐๐๐ บาท
๒. ค่าวิทยากร จำนวน ๒x๖x๖๐๐	เป็นเงิน ๗,๒๐๐ บาท
๓. ค่าวัสดุสาธิต ๒ จุด	เป็นเงิน ๒๐,๐๐๐ บาท
	รวมเป็นเงิน ๕๗,๒๐๐ บาท

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. เกษตรกรมีกบไว้บริโภคและสามารถลดรายจ่ายในครัวเรือนได้
๒. เกษตรกรมีรายได้จากการขายผลผลิต
๓. เป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชนสามารถศึกษาเรียนรู้ได้

โครงการส่งเสริมเพาะเห็ดนางฟ้าและการแปรรูป

หลักการและเหตุผล

เกษตรกรอำเภอแกดำส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตร คือ การทำนา แต่หลังฤดูการเก็บเกี่ยวเกิดการอพยพแรงงานในครัวเรือน เพื่อหารายได้มาซื้อปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตของเกษตรกร เห็ดนางฟ้าเป็นเห็ดที่นิยมบริโภคในท้องถิ่นที่สามารถผลิตได้ดีและให้ผลผลิตสูง ตรงกับความต้องการของเกษตรกรและเป็นแหล่งอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย

- วัตถุประสงค์**
๑. เพื่อสร้างอาชีพและรายได้ในช่วงฤดูแล้ง
 ๒. เพื่อเป็นอาหารแก่มุขมชน
 ๓. เพื่อเป็นศูนย์เรียนรู้ภายในชุมชน

เป้าหมาย ๕ ตำบล

ระยะเวลาการดำเนินงาน ปีงบประมาณ ๒๕๖๘ - ๒๕๗๐

วิธีการดำเนินงาน

๑. คัดเลือกพื้นที่เกษตรกรเป้าหมาย จำนวน ๒๐ ราย / จุด
๒. อบรมถ่ายทอดความรู้ จำนวน ๒ ครั้งๆ ละ ๑ วัน
๓. จัดทำจุดสาธิต

จำนวนงบประมาณ

๑. ค่าอาหาร/อาหารว่างและเครื่องดื่ม	จำนวน ๑๐๐x๒x๑๕๐	เป็นเงิน ๓๐,๐๐๐ บาท
๒. ค่าวิทยากร	จำนวน ๒x๖x๖๐๐	เป็นเงิน ๗,๒๐๐ บาท
๓. ค่าวัสดุสาธิต		เป็นเงิน ๒๐,๐๐๐ บาท
		รวมเป็นเงิน ๕๗,๒๐๐ บาท

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. เกษตรกรมีเห็ดไว้บริโภคไม่ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ กิโลกรัม
๒. เกษตรกรมีรายได้ และสามารถลดรายจ่ายในครัวเรือนได้
๓. กลุ่มเกษตรกรมีเงินทุนหมุนเวียนจากการจำหน่ายเห็ดนางฟ้าและการทำเหมมเห็ด
๔. ชุมชนเข้มแข็ง ดำเนินงานในรูปแบบเศรษฐกิจพอเพียง

โครงการส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่า

หลักการและเหตุผล

สำหรับการแปรรูปผลผลิตเกษตรเป็นการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรพัฒนาผลิตภัณฑ์ตลอดจนบรรจุภัณฑ์

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร
๒. เพื่อให้กลุ่มพัฒนาขีดความสามารถในการทำธุรกิจอย่างเป็นระบบ
๓. สามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ได้คุณภาพและตอบสนองความต้องการของตลาดได้

เป้าหมาย

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร จำนวน ๑๐ กลุ่ม

พื้นที่เป้าหมาย

พื้นที่ ๕ ตำบล

ระยะเวลาการดำเนินงาน ปีงบประมาณ ๒๕๖๘ - ๒๕๗๐

วิธีการดำเนินงาน

๑. คัดเลือกพื้นที่เกษตรกรเป้าหมาย จำนวน ๑๕ ราย/จุด
๒. อบรมถ่ายทอดความรู้ จำนวน ๒ ครั้ง ๆ ละ ๑ วัน
๓. จัดทำจุดสาธิต

จำนวนงบประมาณ

๑. ค่าอาหาร/อาหารว่างและเครื่องดื่ม จำนวน ๑๕๐ x ๒ x ๑๕๐	เป็นเงิน ๔๕,๐๐๐ บาท
๒. ค่าวิทยากร จำนวน ๒x๖x๖๐๐	เป็นเงิน ๗,๒๐๐ บาท
๓. ค่าวัสดุสาธิต	เป็นเงิน ๓๐,๐๐๐ บาท
	รวมเป็นเงิน ๘๒,๒๐๐ บาท

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. กลุ่มสามารถเพิ่มมูลค่าผลผลิตด้วยการแปรรูปได้
๒. กลุ่มพัฒนาขีดความสามารถในการทำธุรกิจ
๓. กลุ่มสามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพ
๔. กลุ่มมีรายได้เพิ่มขึ้น

โครงการฝึกอาชีพกลุ่มยุวเกษตรกรในโรงเรียน

หลักการและเหตุผล

ยุวเกษตรกรถือว่าเป็นบุตรหลานของเกษตรกร ซึ่งจะต้องดำเนินการด้านการเกษตรในอนาคต เพื่อให้มีความรู้ ทักษะในการประกอบอาชีพต่อไป สิ่งจำเป็นจะต้องเรียนรู้ฝึกฝน ให้เกิดทักษะในการประกอบอาชีพการเกษตรต่อไป

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ฝึกฝน ให้เกิดทักษะในการประกอบอาชีพการเกษตร
๒. เพื่อให้ยุวเกษตรกรรู้จักการบริหารการจัดการและรู้จักการรวมกลุ่ม

เป้าหมาย

กลุ่มยุวเกษตรกรในโรงเรียน อำเภอแกดดำ

พื้นที่เป้าหมาย

พื้นที่ ๕ ตำบล

ระยะเวลาการดำเนินงาน ปีงบประมาณ ๒๕๖๘ - ๒๕๗๐

วิธีการดำเนินงาน

๑. คัดเลือกพื้นที่โรงเรียนเป้าหมายสมาชิก จำนวน ๒๐ ราย/จุด
๒. อบรมถ่ายทอดความรู้ จำนวน ๒ ครั้ง ๆ ละ ๑ วัน
๓. จัดทำจุดสาธิต

งบประมาณ

๑. ค่าอาหาร/อาหารว่างและเครื่องดื่ม จำนวน ๑๐๐ x ๒ x ๑๕๐ เป็นเงิน ๓๐,๐๐๐ บาท
 ๒. ค่าวิทยากร จำนวน ๒ x ๖ x ๖๐๐ เป็นเงิน ๗,๒๐๐ บาท
 ๓. ค่าวัสดุสาธิต เป็นเงิน ๒๐,๐๐๐ บาท
- รวมเป็นเงิน ๕๗,๒๐๐ บาท

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ยุวเกษตรกรมีความรู้ ทักษะ และสามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้
๒. ยุวเกษตรกรมีทักษะในการบริหาร การจัดการและการรวมกลุ่ม

โครงการส่งเสริมเกษตรกรทฤษฎีใหม่

หลักการเหตุผล

เกษตรกรปลูกพืชอย่างเดียวยังมีความเสี่ยงด้านราคาถ้ามีการปลูกพืชเลี้ยงสัตว์รวมกันทุกอย่างจะเกื้อกูลกันและจะมีกิจกรรมทำตลอดปี ลดปัญหาการว่างงาน

- วัตถุประสงค์:
๑. เพื่อให้เกษตรกรรู้หลักในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่
 ๒. เพื่อให้มีแหล่งอาหารอย่างเพียงพอ
 ๓. เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัว

เป้าหมาย: ๕ ตำบลๆ ละ ๑ จุดๆ ละ ๑๐ ราย

พื้นที่ดำเนินการ: ๕ ตำบล

ระยะเวลา: ปีงบประมาณ ๒๕๖๘ - ๒๕๗๐

วิธีการดำเนินงาน

๑. คัดเลือกพื้นที่เกษตรกรเป้าหมาย จำนวน ๑๐ ราย / จุด
๒. อบรมถ่ายทอดความรู้ จำนวน ๓ ครั้งๆ ละ ๑ วัน
๓. สนับสนุนปัจจัยการผลิต รายละ ๓,๐๐๐ บาท

จำนวนงบประมาณ

๑. ค่าอาหาร/อาหารว่างและเครื่องดื่ม จำนวน ๕๐x๒x๑๕๐ เป็นเงิน ๑๕,๐๐๐ บาท
 ๒. ค่าวิทยากร จำนวน ๓x๖x๖๐๐ เป็นเงิน ๑๐,๘๐๐ บาท
 ๓. ค่าปัจจัยการผลิต จำนวน ๕๐x๓๐๐๐ เป็นเงิน ๑๕๐,๐๐๐ บาท
- รวมเป็นเงิน ๑๗๕,๘๐๐ บาท

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. เกษตรกรเข้าใจวิธีการจัดทำเกษตรทฤษฎีใหม่เพิ่มขึ้น
๒. ลดปัญหาการว่างงาน
๓. เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น
๔. ในระยะยาวทำให้เกิดความสมดุลตามธรรมชาติ

โครงการส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

หลักการเหตุผล

วิสาหกิจชุมชนยังไม่เข้มแข็งและกลุ่มยังไม่ให้ความสำคัญในการต่อทะเบียนวิสาหกิจชุมชนและไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุน ขาดการพัฒนาสินค้าหรือผลิตภัณฑ์

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้กรรมการกลุ่มรู้จักบทบาทหน้าที่และรู้จักการรับผิดชอบในหน้าที่
๒. เพื่อความเจริญก้าวหน้าของกลุ่ม
๓. เพื่อสร้างความเชื่อถือให้กับคณะกรรมการสมาชิกก็เพิ่มขึ้น

เป้าหมาย: คณะกรรมการกลุ่มและหัวหน้าหน่วยกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ๕๐ แห่ง

พื้นที่ดำเนินการ: ๕ ตำบล

ระยะเวลา: ปีงบประมาณ ๒๕๖๘ - ๒๕๗๐

วิธีดำเนินงาน ๑. อบรมถ่ายทอดความรู้แก่ วิสาหกิจชุมชนอำเภอแกลง จำนวน ๑ ครั้ง / ๒ วัน/๘๐ ราย
๒. คัดเลือกกลุ่มที่เข้มแข็ง จำนวน ๔๐ กลุ่ม ๘๐ ราย ไปศึกษาดูงานกลุ่มที่ประสบผลสำเร็จ ๑ ครั้ง ๓ คืน

จำนวนงบประมาณ

๑. ค่าอาหาร/อาหารว่างและเครื่องดื่ม จำนวน ๑๖๐x๒x๑๕๐	เป็นเงิน ๔๘,๐๐๐ บาท
๒. ค่าวัสดุฝึกอบรม จำนวน ๑๖๐x๓๐	เป็นเงิน ๔,๘๐๐ บาท
๓. คีศึกษาดูงาน	เป็นเงิน ๓๒๐,๐๐๐ บาท
	รวมเป็นเงิน ๓๗๒,๘๐๐ บาท

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. กลุ่มมีความเข้มแข็ง
๒. คณะกรรมการรู้บทบาทหน้าที่ตัวเอง
๓. กลุ่มจะมีความยั่งยืนตลอดไป

โครงการส่งเสริมการปลูกพืชหลังนา

หลักการและเหตุผล

การส่งเสริมการปลูกพืชฤดูแล้งเป็นการส่งเสริมให้เกษตรกรสามารถใช้ประโยชน์จากดินและน้ำให้เกิดประโยชน์สูงสุด การวางแผนการเพาะปลูกพืชให้เหมาะสมกับปริมาณน้ำจะช่วยลดความเสี่ยงโดยเกษตรกรต้องคำนึงถึงปริมาณน้ำต้นทุนที่จะหล่อเลี้ยงพื้นที่เพาะปลูกว่ามีเพียงพอหรือไม่ เนื่องจากน้ำถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อระบบการผลิต ซึ่งจะต้องมีการจัดระบบการปลูกพืชโดยปลูกพืชเศรษฐกิจอายุสั้นที่ใช้น้ำน้อย ดังนั้นการส่งเสริมการปลูกพืชฤดูแล้งซึ่งใช้น้ำน้อย เช่น ข้าวโพด ถั่วลิสง แตงโม และปอเทือง ซึ่งเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่จะทำให้เกษตรกรสามารถปลูกพืชที่มีความเหมาะสมในฤดูแล้ง นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมให้มีการกำจัดและป้องกันศัตรูพืชโดยชีววิธี เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตส่งผลให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิต เพิ่มรายได้และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นให้กับเกษตรกร

วัตถุประสงค์ของโครงการ

๑. เพื่อให้เกษตรกรจัดการการเพาะปลูกพืชฤดูแล้งได้อย่างเหมาะสม
๒. เพื่อให้เกษตรกรใช้ศัตรูธรรมชาติและเชื้อราที่เป็นประโยชน์ ในการควบคุมศัตรูพืช
๓. เพื่อให้เกษตรกรสามารถเพิ่มรายได้ และลดต้นทุนการผลิต

เป้าหมาย: ๕ จุด เกษตรกร ๕๐ ราย/จุด

พื้นที่ดำเนินการ: ๕ ตำบล

ระยะเวลา: ปีงบประมาณ ๒๕๖๘ - ๒๕๗๐

วิธีดำเนินงาน

- ประชาสัมพันธ์โครงการ วิเคราะห์พื้นที่ สำรวจความต้องการ รับสมัคร คัดเลือกพื้นที่/เกษตรกรร่วมโครงการฯ
- จัดหาปัจจัยการผลิตสนับสนุนแก่เกษตรกร ได้แก่ พันธุ์ถั่วลิสง ข้าวโพดหวาน ปอเทือง ปุ๋ยอินทรีย์เคมีฯ
- อบรมถ่ายทอดความรู้ ติดตามให้คำแนะนำการดำเนินงาน
- จัดทำแปลงสาธิต

งบประมาณ

๑. ค่าอาหาร/อาหารว่างและเครื่องดื่ม จำนวน ๒๕๐x๔x๑๕๐ เป็นเงิน ๑๕๐,๐๐๐ บาท
๒. ค่าวิทยากร ๖x๖x๓๐๐ เป็นเงิน ๑๐,๘๐๐ บาท
๓. สนับสนุนปัจจัยการผลิต เช่นเมล็ดพันธุ์,ปุ๋ยอินทรีย์เคมี
สนับสนุนเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด เป็นเงิน ๑,๕๓๐,๐๐๐ บาท
รวมเป็นเงิน ๑,๖๙๐,๘๐๐ บาท

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับการปลูกพืชฤดูแล้งและการควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธี โดยนำไปปฏิบัติด้วยตนเองได้อย่างถูกต้อง
๒. เกษตรกรได้รับผลตอบแทนที่คุ้มค่า เพิ่มรายได้ ลดต้นทุนการผลิต และมีคุณภาพชีวิตที่ดี

โครงการส่งเสริมการผลิตและพัฒนาคุณภาพข้าวด้วยระบบ GAP

หลักการเหตุผล

การผลิตข้าวในปัจจุบันมีต้นทุนสูง มีการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีเป็นจำนวนมากบางครั้งไม่คุ้มค่ากับการลงทุน แต่ก็หลีกเลี่ยงการผลิตข้าวไม่ได้เพราะเป็นวิถีชีวิตของชาวนาไทย การจะแก้ปัญหานี้ได้คือการลดต้นทุนเรื่องปุ๋ยเคมี สารเคมี หันมาใช้ปุ๋ยอินทรีย์

วัตถุประสงค์ของโครงการ

๑. เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดีตรงตามมาตรฐานที่กำหนด
๒. เพื่อให้เกษตรกรมีการใช้กระบวนการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี
๓. เพื่อให้เกิดกระบวนการผลิตที่ได้ผลผลิตปลอดภัย ปลอดภัยจากศัตรูพืชและคุณภาพเป็นที่พึงพอใจของผู้บริโภค

๔. ได้ผลผลิตสูงคุ้มค่าการลงทุนและกระบวนการผลิตจะต้องปลอดภัยต่อเกษตรกรและผู้บริโภค

๕. มีการใช้ทรัพยากรที่เกิดประโยชน์สูงสุด เกิดความยั่งยืนทางการเกษตรและไม่ทำให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม

เป้าหมาย: ๕ ตำบล ละ ๑ จุดๆ ละ ๕๐ ราย พื้นที่ ๓๐๐ ไร่

พื้นที่ดำเนินการ: ๕ ตำบล

ระยะเวลา: ปีงบประมาณ ๒๕๖๘ - ๒๕๗๐

วิธีดำเนินงาน

- ประชาสัมพันธ์โครงการ วิเคราะห์พื้นที่ สำรวจความต้องการ รับสมัคร คัดเลือกพื้นที่/เกษตรกรร่วมโครงการฯ
- อบรมถ่ายทอดความรู้ ติดตามให้คำแนะนำการดำเนินงาน
- จัดทำแปลงสาธิต
- สนับสนุนปัจจัยการผลิต

งบประมาณ

๑. ค่าอาหาร/อาหารว่างและเครื่องดื่ม จำนวน ๒๕๐x๔x๑๕๐ เป็นเงิน ๑๕๐,๐๐๐ บาท

๒. ค่าวิทยากร จำนวน ๖x๖x๓๐๐ เป็นเงิน ๑๐,๘๐๐ บาท

๓. สนับสนุนปัจจัยการผลิต เช่น เมล็ดพันธุ์, ปุ๋ยอินทรีย์เคมี

สนับสนุนเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด

เป็นเงิน ๑,๕๓๐,๐๐๐ บาท

รวมเป็นเงิน ๑,๖๙๐,๘๐๐ บาท

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. เกษตรกรมีการใช้กระบวนการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี
๒. เกษตรกรได้ผลิตผลปลอดภัย ปลอดภัยจากศัตรูพืชและคุณภาพเป็นที่พึงพอใจ
๓. เกษตรกรได้ผลิตผลสูงคุ้มค่าการลงทุน
๔. เกษตรกรมีการใช้ทรัพยากรที่เกิดประโยชน์สูงสุด เกิดความยั่งยืนทางการเกษตรและไม่ทำให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม

โครงการส่งเสริมการผลิตและพัฒนาคุณภาพข้าวอินทรีย์

หลักการเหตุผล

การผลิตข้าวในปัจจุบันมีต้นทุนสูง มีการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีเป็นจำนวนมากบางครั้งไม่คุ้มกับการลงทุน แต่ก็หลีกเลี่ยงการผลิตข้าวไม่ได้เพราะเป็นวิถีชีวิตของชาวนาไทยการจะแก้ปัญหาได้คือการลดต้นทุนเรื่องปุ๋ยเคมีสารเคมีหันมาใช้ปุ๋ยอินทรีย์

วัตถุประสงค์ของโครงการ

๑. เพื่อให้เกษตรกรเกิดการพัฒนาจากการผลิตข้าวด้วยระบบ GAP มาสู่การผลิตข้าวด้วยระบบอินทรีย์
๒. เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดี
๓. เพื่อให้เกษตรกรมีการใช้กระบวนการผลิตข้าวอินทรีย์
๔. เพื่อให้เกิดกระบวนการผลิตที่ได้ผลผลิตปลอดภัย ปลอดภัยจากศัตรูพืชและคุณภาพเป็นที่พึงพอใจของผู้บริโภค
๕. มีการใช้ทรัพยากรที่เกิดประโยชน์สูงสุด เกิดความยั่งยืนทางการเกษตรและไม่ทำให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม

เป้าหมาย: ๕ ตำบลๆ ละ ๑ จุดๆ ละ ๒๐ ราย พื้นที่ ๓๐๐ ไร่

พื้นที่ดำเนินการ: ๕ ตำบล

ระยะเวลา: ปีงบประมาณ ๒๕๖๘ - ๒๕๗๐

วิธีดำเนินงาน

- ประชาสัมพันธ์โครงการ วิเคราะห์พื้นที่ สำรวจความต้องการ รับสมัคร คัดเลือกพื้นที่/เกษตรกรร่วมโครงการฯ
- อบรมถ่ายทอดความรู้ ติดตามให้คำแนะนำการดำเนินงาน
- จัดหาจุดสาธิต

งบประมาณ

๑. ค่าอาหาร/อาหารว่างและเครื่องดื่ม จำนวน ๒๕๐x๔x๑๕๐ เป็นเงิน ๑๕๐,๐๐๐ บาท
 ๒. ค่าวิทยากร จำนวน ๖x๖x๓๐๐ เป็นเงิน ๑๐,๘๐๐ บาท
 ๓. สนับสนุนปัจจัยการผลิต เช่น เมล็ดพันธุ์, ปุ๋ยอินทรีย์เคมี
สนับสนุนเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด เป็นเงิน ๑,๕๓๐,๐๐๐ บาท
- รวมเป็นเงิน ๑,๖๙๐,๘๐๐ บาท

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. เกษตรกรได้ผลิตผลปลอดภัย ปลอดภัยจากศัตรูพืชและคุณภาพเป็นที่พึงพอใจ
๒. เกษตรกรได้ผลิตผลสูงคุ้มค่าการลงทุน
๓. เกษตรกรมีการใช้ทรัพยากรที่เกิดประโยชน์สูงสุด เกิดความยั่งยืนทางการเกษตรและไม่ก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม

โครงการชดเชยขาดบาลในไร่นา

หลักการเหตุผล

อำเภอแกดำเป็นพื้นที่อยู่ในเขตอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก มีพื้นที่ชลประทานเพียง ร้อยละ ๐.๐๑๕ มีแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรไม่เพียงพอ เป็นปัญหามาช้านานยังแก้ไขไม่ได้เท่าที่ควรปัจจุบันก็ยังเป็นปัญหาอันดับต้นๆ ของชุมชน ฉะนั้นการจะแก้ไขปัญหาต้องยอมลงทุนเสียสละเพื่อหวังผลระยะยาวได้

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อป้องกัน การขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรในช่วงฤดูแล้ง
๒. เพื่อลดความเสี่ยงของผลผลิตเมื่อฝนทิ้งช่วง
๓. เพื่อปลูกพืชได้ในฤดูแล้ง

เป้าหมาย: ๓๐ จุด/ปี = ๑๒๐ จุด

พื้นที่ดำเนินการ: พื้นที่ ๕ ตำบล

ระยะเวลา: ปีงบประมาณ ๒๕๖๘ - ๒๕๗๐

วิธีดำเนินงาน

๑. คัดเลือกพื้นที่เป้าหมายเกษตรกร
๒. ประชุมชี้แจงแนวทางการดำเนินงาน
๓. ชดเชยขาดบาล

งบประมาณ

๑. เเจะชดเชยขาดบาล บ่อละ ๑๕,๐๐๐ x ๓๐ = ๔๕๐,๐๐๐ บาท/ปี

ผลตอบแทน

๑. มีน้ำใช้เพื่อการเกษตรอย่างเพียงพอ
๒. ได้ปลูกพืชอื่นหลังฤดูการทำนาเป็นอาชีพเสริมได้
๓. ต้นพืชไม่ขาดน้ำจะทำเจริญเติบโตได้สม่ำเสมอ

โครงการขุดสระน้ำในไร่นา

หลักการเหตุผล

อำเภอแกดำเป็นพื้นที่อยู่ในเขตอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก มีพื้นที่ชลประทานเพียง ร้อยละ ๐.๐๑๕ มีแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรไม่เพียงพอเป็นปัญหามาช้านานยังแก้ไม่ได้เท่าที่ควรปัจจุบันก็ยังเป็นปัญหาอันดับต้น ๆ ของชุมชน ฉะนั้นการจะแก้ปัญหาต้องยอมลงทุนเสียสละเพื่อหวังผลระยะยาวได้

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อป้องกัน การขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรในช่วงฤดูแล้ง
๒. เพื่อลดความเสี่ยงของผลผลิตเมื่อฝนทิ้งช่วง
๓. เพื่อปลูกพืชได้ในฤดูแล้ง

เป้าหมาย: จำนวน ๕๐ จุด/ปี (รวม ๒๐๐ สระ)

พื้นที่ดำเนินการ: พื้นที่ ๕ ตำบล

ระยะเวลา: ปีงบประมาณ ๒๕๖๘ – ๒๕๗๐

วิธีดำเนินงาน

๑. คัดเลือกพื้นที่เป้าหมายเกษตรกร
๒. ประชุมชี้แจงแนวทางการดำเนินงาน
๓. ขุดสระน้ำ

งบประมาณ

๑. ขุดสระน้ำ ขนาด ๒๕*๓๐*๓ เมตร คิวละ ๔๐ บาท เป็นเงิน ๓๗,๘๐๐ บาท/สระ ๔๕๐,๐๐๐ บาท/ปี

ผลตอบแทน

๑. มีน้ำใช้เพื่อการเกษตรอย่างเพียงพอ
๒. ได้ปลูกพืชอื่นหลังฤดูการทำนาเป็นอาชีพเสริมได้
๓. ต้นพืชไม่ขาดน้ำจะทำเจริญเติบโตได้สม่ำเสมอ

โครงการส่งเสริมการผลิตพืชสมุนไพรด้วยระบบ GAP

หลักการเหตุผล

เพื่อเป็นการลดพื้นที่ไม่เหมาะสมเป็นเกษตรกรรมทางเลือกอื่น มีอีกหนึ่งพืชที่นับว่าเป็นพืชใหม่ที่ น่าสนใจคือสมุนไพรเพราะจะมีตลาดรองรับผลผลิตของเกษตรกร เนื่องจากยุทธศาสตร์ของ จังหวัดมหาสารคาม ที่จะเป็นเมืองสมุนไพร ดังนั้นอำเภอแกลง จึงจัดทำโครงการนี้เพื่อตอบสนองนโยบาย ของจังหวัด และเป็นการลดพื้นที่นาข้าวที่ไม่เหมาะสม (Sm) เป็นการส่งเสริมพืชสมุนไพรทดแทน เพื่อสร้าง รายได้อย่างยั่งยืนให้กับเกษตรกร

วัตถุประสงค์ของโครงการ

๑. เพื่อส่งเสริมการปลูกพืชสมุนไพร
๒. เกษตรกรมีความรู้เรื่องการผลิตและสรรพคุณของสมุนไพร
๓. เพื่อให้เกษตรกรมีการใช้กระบวนการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี
๔. เพื่อลดพื้นที่นาไม่เหมาะสมเป็นพืชทางเลือกอื่นที่มีผลทดแทนมากกว่า

เป้าหมาย: ๕ ตำบล พื้นที่ ๕๐ ไร่

พื้นที่ดำเนินการ: ๕ ตำบล

ระยะเวลา: ปีงบประมาณ ๒๕๖๘ - ๒๕๗๐

วิธีดำเนินงาน

- ประชาสัมพันธ์โครงการ วิเคราะห์พื้นที่ สํารวจความต้องการ รับสมัคร คัดเลือกพื้นที่/เกษตรกรร่วมโครงการฯ จำนวน ๑๐๐ ราย
- อบรมถ่ายทอดความรู้ จำนวน ๒ ครั้ง
- สนับสนุนปัจจัยการผลิตจำนวน ๕๐ ไร่
- ติดตามและรายงานผลการดำเนินงาน

งบประมาณ

๑. ค่าอาหาร/อาหารว่างและเครื่องดื่ม จำนวน ๑๐๐x๒x๑๕๐	เป็นเงิน ๓๐,๐๐๐ บาท
๒. ค่าวิทยากร จำนวน ๑๒ x ๓๐๐	เป็นเงิน ๓๖๐๐ บาท
๓. สนับสนุนปัจจัยการผลิต เช่นเมล็ดพันธุ์,ปุ๋ยอินทรีย์เคมี
สนับสนุนเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	เป็นเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท
	รวมเป็นเงิน ๑๓๙,๖๐๐ บาท

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. เกษตรกรมีรายได้เพิ่มมากขึ้น
๒. เกษตรกรมีการใช้กระบวนการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี
๓. เกษตรกรมีความรู้เรื่องการผลิตและสรรพคุณของสมุนไพร

โครงการรณรงค์การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

หลักการและเหตุผล

ตามที่จังหวัดมหาสารคาม ได้กำหนดนโยบายส่งเสริมให้เป็นแหล่งผลิตและจำหน่ายสินค้าเกษตรปลอดภัยจากสารพิษ โดยให้การเอาใจใส่ต่อกระบวนการผลิตทั้งหมด ดินจึงเป็นปัจจัยพื้นฐานต่อการผลิตทั้งหมด หากดินอุดมสมบูรณ์ก็จะผลิตพืชได้แข็งแรง โรคแมลงรบกวนน้อย แต่เกษตรกรบางส่วนยังมีการเผาตอซังในไร่นา ซึ่งตอซังหากไกล่เกลี่ยดินทุก ๆ ปีจะทำให้พืชที่ปลูกเจริญเติบโตได้ดีเนื่องจากดินมีความโปร่ง ร่วนซุย โรคแมลงไม่รบกวน เป็นการลดการใช้สารเคมีทางอ้อมอีกด้วย

- วัตถุประสงค์**
๑. เพื่อลดการเผาตอซังในไร่นาของเกษตรกร ซึ่งส่งผลเสียต่อสภาพแวดล้อม
 ๒. เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุลงในดิน

เป้าหมาย ๕ จุด ๆ ละ ๒๐ ราย ๆ ละ ๕ ไร่

ระยะเวลาดำเนินงาน ปีงบประมาณ ๒๕๖๘ - ๒๕๗๐

วิธีดำเนินงาน

๑. คัดเลือกพื้นที่/เกษตรกรร่วมโครงการ
๑. ประชุมชี้แจงโครงการ
๒. จัดงานวันรณรงค์การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท
๓. สนับสนุนเครื่องจักรกลการเกษตร
๔. ติดตามประเมินผล

งบประมาณ ๔๐,๐๐๐ บาท/ปี

๑. ค่าอาหาร อาหารว่างและเครื่องดื่ม แก่เกษตรกรร่วมโครงการ ๑๐๐ คน x ๑๕๐บาท x ๑ ครั้ง = ๑๕,๐๐๐ บาท
๒. สนับสนุนเครื่องจักรกลการเกษตร ๕๐๐ ไร่ = ๒๕,๐๐๐ บาท

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. เกษตรกรเห็นความสำคัญของการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท เพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ให้กับดิน
๒. เพิ่มจำนวนจุลินทรีย์ในดิน ลดปัญหาหมักพืช ไม่ทำลายสภาพแวดล้อม

โครงการส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสด

หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันปัจจัยการผลิตต่าง ๆ มีราคาแพงขึ้น ทำให้ต้นทุนการผลิตค่อนข้างสูง รายได้ไม่คุ้มรายจ่าย เกษตรกรควรหาทางลดต้นทุนการผลิตให้มากที่สุด การปลูกพืชปุ๋ยสดเป็นทางเลือกอีกทางหนึ่ง ซึ่งเกษตรกรที่ได้รับการสนับสนุนเมล็ดพันธุ์จากทางราชการไปทดลองปลูกแล้วได้รับการตอบรับที่ดี หากใช้ติดต่อกันไป ๓ - ๔ ปี ก็จะได้ผลดียิ่งขึ้น จึงควรมีการส่งเสริมให้มีการปลูกพืชปุ๋ยสดให้แพร่หลายยิ่งขึ้น เพื่อสนองความต้องการของเกษตรกรที่จะพัฒนาดินให้มีความอุดมสมบูรณ์เหมาะกับการปลูกพืชต่อไป

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อส่งเสริมการใช้ปุ๋ยพืชสดทดแทนการใช้สารเคมี
๒. เพื่อลดต้นทุนการผลิตในระยะยาว
๓. เพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ให้แก่ดิน

เป้าหมาย ๕ จุด ๆ ละ ๒๐ ราย ๆ ละ ๕ ไร่ (๑ จุด/๒๐ ราย/๑๐๐ ไร่)

ระยะเวลาดำเนินงาน : ปีงบประมาณ ๒๕๖๘ - ๒๕๗๐

วิธีดำเนินการ

๑. คัดเลือกพื้นที่/เกษตรกรร่วมโครงการ
๕. ประชุมชี้แจงโครงการ
๖. อบรมถ่ายทอดความรู้
๔. สนับสนุนปัจจัยการผลิต
๕. ติดตามประเมินผล

งบประมาณ ๑๑๒,๕๐๐บาท/ปี

๑. ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่ม แก่เกษตรกรร่วมโครงการ ๑๐๐ คน x๑๕๐บาท x๒ ครั้ง=๓๐,๐๐๐
๒. ค่าปัจจัยการผลิตจำนวน ๕๐๐ ไร่ ๕๐๐ไร่ x๕ ก.ก.x ๓๓ บาท =๘๒,๕๐๐

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

เกษตรกรเห็นความสำคัญและหันมาใช้พืชปุ๋ยสดทดแทนการใช้ปุ๋ยเคมีอย่างกว้างขวาง เมื่อเห็นผลเป็นรูปธรรมแล้วจะทำให้ลดการใช้ปุ๋ยเคมีลงเรื่อย ๆ ดินอุดมสมบูรณ์อย่างยั่งยืน

โครงการส่งเสริมการผลิตและการใช้สารชีวภัณฑ์

หลักการและเหตุผล

ในการประกอบอาชีพด้านการเกษตร เกษตรกรนิยมใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัดแมลงโดยขาดความรู้เรื่องการใช้สารเคมีอย่างถูกต้องวิธีผสมผสาน ส่งผลให้เกิดการทำลายสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ และต้นทุนการผลิตสูงเกินความจำเป็น ตลอดจนมีพิษตกค้างในผลผลิต

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้และสามารถผลิตสารชีวภัณฑ์เพื่อใช้เอง
๒. เพื่อให้เกษตรกรใช้สารชีวภัณฑ์ทดแทนการใช้สารเคมี
๓. เพื่อให้ลดต้นทุนการผลิตมีความปลอดภัย

เป้าหมาย ๕ จุด ๆ ละ ๒๐ ราย (๕ จุด/๑๐๐ ราย)

ระยะเวลาดำเนินงาน : ปีงบประมาณ ๒๕๖๘ - ๒๕๗๐

วิธีดำเนินการ

๑. คัดเลือกพื้นที่/เกษตรกรร่วมโครงการ
๒. ประชุมชี้แจงโครงการ
๓. อบรมถ่ายทอดความรู้
๔. สนับสนุนปัจจัยการผลิต
๕. ติดตามประเมินผล

งบประมาณ ๒๔๕,๐๐๐ บาท/ปี

๑. ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่ม แก่เกษตรกรร่วมโครงการ ๑๐๐x๑๕๐x ๓ ครั้ง = ๔๕,๐๐๐ บาท
๒. ค่าปัจจัยการผลิต (เชื้อราไตรโคเดอร์มา/เชื้อราบีเวอเรีย/อุปกรณ์การผลิต/ตู้แช่แข็ง) จำนวน ๕ ชุด ๆ ละ ๔๐,๐๐๐ = ๒๐๐,๐๐๐ บาท

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. เกษตรกรมีความรู้เรื่องการใช้สารเคมีและการกำจัดศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน
๒. เกษตรกรลดการใช้สารเคมี และสภาพแวดล้อมดีขึ้น

ชื่อโครงการ ปลูกผักเพื่อเป็นรายได้เสริมและเพิ่มทักษะในการผลิตผักปลอดภัยให้แก่เกษตรกร บ้านหนองแวง หมู่ ๑๒ ตำบลวังแสง อำเภอกำแพงแสน

๑. หลักการและเหตุผล

นโยบายการพัฒนาการเกษตรของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่ผ่านมา มุ่งเน้นการลดต้นทุนการผลิตและยกระดับมาตรฐานสินค้า จึงทำให้เกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้และทักษะในด้านการผลิตที่ดี ส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตสินค้าที่มีคุณภาพและได้มาตรฐาน สนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มเพื่อต่อรองราคาหรือเพื่อซื้อปัจจัยการผลิตที่ถูกลง ทำให้ลดต้นทุนในการผลิต

ในอำเภอกำแพงแสน เกษตรกรส่วนใหญ่มีอาชีพทำนาและเลี้ยงสัตว์ เกษตรกรบ้านโนนสมบูรณ์เองจะมีช่วงเว้นว่างจากการทำนาและเลี้ยงสัตว์ด้วย จึงทำให้มีการปรับตัวโดยเน้นการรวมกลุ่มเกษตรกรในชุมชนที่ต้องการผลิตสินค้าชนิดเดียวกัน เพื่อช่วยกันในการวางแผนการผลิตที่ตรงตามความต้องการของตลาด ซึ่งก่อให้เกิดการทำอาชีพเสริมหลังจากว่างในช่วงทำนา หากโครงการนี้สำเร็จเกษตรกรจะเกิดรายได้ เกิดการรวมกลุ่มเพื่อเพิ่มทักษะในการผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพภายในชุมชน และในชุมชนเองก็จะมีแหล่งอาหารที่ถาวร สามารถซื้อได้ในราคาที่ถูกลง เชื่อมโยงไปถึงจุดจำหน่ายสินค้าเกษตรปลอดภัยสำหรับเกษตรกรในชุมชน และชุมชนใกล้เคียงอีกด้วย

๒. ความสอดคล้อง

- ๑) แผนยุทธศาสตร์ชาติ : เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาเศรษฐกิจ และการกระจายรายได้
- ๒) แผนแม่บท : ประเด็นด้านการเกษตร เป้าหมายที่ ๑ สินค้าเกษตรปลอดภัยมีมูลค่าเพิ่มขึ้น

๓. วัตถุประสงค์

- ๑) เพื่อเกษตรกรบ้านโนนสมบูรณ์มีรายได้เสริมในการจำหน่ายผัก
- ๒) เพื่อให้มีอาหารที่ผลิตขึ้นมาเองในครัวเรือน ทำให้ประหยัดค่าใช้จ่าย
- ๓) เพื่อให้เกษตรกรบ้านโนนสมบูรณ์รวมกลุ่มกันผลิตสินค้า

๔. เป้าหมาย

- ๑) เกษตรกรบ้านหนองแวง หมู่ ๑๒ ตำบลวังแสง จำนวน ๓๐ ราย มีรายได้จากการขายผัก
- ๒) บ้านหนองแวง หมู่ ๑๒ ตำบลวังแสง เกิดกลุ่มผู้ผลิตผักปลอดภัย ๑ กลุ่ม

๕. วิธีการดำเนินงาน

ประกอบด้วย ๒ กิจกรรมหลัก ได้แก่

๕.๑ พัฒนาความรู้และศักยภาพของเกษตรกร ประสานงาน/บูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้ผ่านกระบวนการต่าง ๆ ทั้งด้านกระบวนการผลิต กระบวนการหลังการเก็บเกี่ยว การแปรรูป การตลาด ฯลฯ โดยประกอบด้วยกิจกรรมย่อยจำนวน ๒ กิจกรรม ได้แก่

๑. จัดเวทีชุมชน จำนวน ๑ ครั้ง กำหนดให้มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยจัดเวทีวิเคราะห์ และประเมินสถานการณ์ พื้นที่ สินค้า เกษตรกร ผู้บริโภค เป็นต้น แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้เห็นถึง การดำเนินงานที่ผ่านมา จุดอ่อน จุดแข็ง ปัญหา อุปสรรค พร้อมทั้งร่วมกันกำหนด แนวทางแก้ไขปรับปรุง และ แผนวางกลยุทธ์ในการผลิตสินค้า

๒. จัดอบรมเกษตรกรผู้สนใจผลิตสินค้า จำนวน ๑ ครั้ง โดยกำหนดหลักสูตรให้สอดคล้อง กับศักยภาพของพื้นที่และเกษตรกรต้องการ เช่น หลักสูตร การพัฒนาตลาดสินค้าเกษตรในระดับที่สูงขึ้น ความรู้เบื้องต้นในการผลิตผัก การวางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด การลดต้นทุนและ เพิ่มผลผลิต และการพัฒนามาตรฐานคุณภาพผลผลิตที่ดี ตลอดจนการพัฒนาสินค้าให้มีคุณภาพสูงสู่การ จำหน่ายในตลาดสินค้าเกษตร การขายบนตลาดออนไลน์ เป็นต้น

๕.๒ การสนับสนุนปัจจัยการผลิตเบื้องต้น จัดหาปัจจัยการผลิตเบื้องต้นตามความ ต้องการของเกษตรกร เช่น เมล็ดพันธุ์ผัก ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยเคมี ฮอร์โมนพืช เป็นต้น

แผนปฏิบัติงาน

กิจกรรม/ขั้นตอน	แผนปฏิบัติงาน												
	ปี ๒๕๖๖			ปี ๒๕๖๗									
	ต.ค.๖๖	พ.ย.๖๖	ธ.ค.๖๖	ม.ค.๖๗	ก.พ.๖๗	มี.ค.๖๗	เม.ย.๖๗	พ.ค.๖๗	มิ.ย.๖๗	ก.ค.๖๗	ส.ค.๖๗	ก.ย.๖๗	
๑. พัฒนาความรู้และ ศักยภาพของ เกษตรกร													
๑. จัดเวทีชุมชน จำนวน ๑ ครั้ง	→												
๒. จัดอบรมเกษตรกร จำนวน ๑ ครั้ง	→												
๒. จัดหาปัจจัยการ ผลิตตามความ ต้องการของเกษตรกร	→												

๖. ระยะเวลาโครงการ

เดือนตุลาคม ๒๕๖๘ - มีนาคม ๒๕๖๙

๗. สถานที่โครงการ

บ้านหนองแวง หมู่ ๑๒ ตำบลวังแสง อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม

๘. งบประมาณ

งบประมาณโครงการทั้งสิ้น ๖๗,๐๐๐ บาท (หกหมื่นเจ็ดพันบาทถ้วน)

๘.๑ กิจกรรมพัฒนาความรู้และศักยภาพของเกษตรกร

๑. จัดเวทีชุมชน จำนวน ๑ ครั้ง

ค่าอาหารกลางวัน เกษตรกร จำนวน ๓๐ รายๆละ ๑ มื้อ มื้อละ ๑๐๐ บาท เป็นเงิน ๓,๐๐๐ บาท

ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่ม เกษตรกร จำนวน ๓๐ รายๆละ ๒ มื้อ มื้อละ ๒๕ บาท เป็นเงิน ๑,๕๐๐ บาท

ค่าวิทยากร/วัสดุอุปกรณ์ฝึกอบรม/เอกสารประกอบการประชุม สำหรับเกษตรกร เป็นเงิน ๒,๐๐๐ บาท

๒. จัดอบรมเกษตรกร จำนวน ๑ ครั้ง

ค่าอาหารกลางวัน เกษตรกร จำนวน ๓๐ รายๆละ ๑ มื้อ มื้อละ ๑๐๐ บาท เป็นเงิน ๓,๐๐๐ บาท

ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่ม เกษตรกร จำนวน ๓๐ รายๆละ ๒ มื้อ มื้อละ ๒๕ บาท เป็นเงิน ๑,๕๐๐ บาท

ค่าวัสดุอุปกรณ์สำหรับการจัดอบรม เป็นเงิน ๔,๐๐๐ บาท

รวมงบประมาณทั้งสิ้น ๑๕,๐๐๐ บาท (หนึ่งหมื่นห้าพันบาทถ้วน)

๘.๒ กิจกรรมจัดหาปัจจัยการผลิตเบื้องต้น

จัดหาวัสดุอุปกรณ์

๑. ค่าเมล็ดพันธุ์ผัก เป็นเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท

๒. ปุ๋ยอินทรีย์ เป็นเงิน ๒๒,๐๐๐ บาท

๓. ค่าปุ๋ยเคมีและฮอร์โมนพืช เป็นเงิน ๒๐,๐๐๐ บาท

รวมงบประมาณทั้งสิ้น ๕๒,๐๐๐ บาท (ห้าหมื่นสองพันบาทถ้วน)

งบประมาณโครงการทั้งสิ้น ๖๗,๐๐๐ บาท (หกหมื่นเจ็ดพันบาทถ้วน)

๙. ผู้รับผิดชอบ

คณะกรรมการบ้านหนองแวง หมู่ ๑๒ ตำบลวังแสง อำเภอแกลง จังหวัดมหาสารคาม

๑๐. การติดตาม และประเมินผล

- การประเมินผล : สอบถามรายได้จากการจำหน่ายสินค้า
- วิธีการ : สัมภาษณ์เกษตรกรผู้ผลิตผักที่เข้าร่วมโครงการ
- ระยะเวลา : ๑ ปี (ก.ย. ๒๕๖๘ - ก.ย. ๒๕๖๙)
- ตัวชี้วัด : เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๔๐ จากการจำหน่ายผัก

๑๑. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- ๑) เกษตรกรพัฒนาทักษะและเทคนิค วิธีในการผลิตผัก ได้อย่างยั่งยืน
- ๒) ชุมชนมีกลุ่มเกษตรกรที่มีการผลิตสินค้า และเป็นที่รู้จักในชุมชนและอำเภอแกดำ
- ๓) เกษตรกรมีรายได้เสริมหลังจากการทำนาและเลี้ยงสัตว์ และลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน
- ๔) พัฒนาศักยภาพของเกษตรกรให้สามารถวางแผนการผลิต ลดต้นทุนการผลิต และผลักดันให้ผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพและได้มาตรฐาน
- ๕) เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและเกิดความเข้มแข็ง มั่นคงและยั่งยืน

บรรณานุกรม

กรมการปกครอง.๒๕๖๗. ฝ่ายทะเบียนและบัตรอำเภอแกด้า จังหวัดมหาสารคาม.จำนวนประชากรในอำเภอแกด้า.
กระทรวงมหาดไทย.

กรมการพัฒนาชุมชน.๒๕๖๗. สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอแกด้า จังหวัดมหาสารคาม.ข้อมูล จปฐ. ปี ๒๕๖๗.
กระทรวงมหาดไทย.

กระทรวงคมนาคม. **ชั้นข้อมูลเส้นทางถนน** (ข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์)

กรมพัฒนาที่ดิน. **ชั้นข้อมูลชุดดิน** (ข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์)

กรมพัฒนาที่ดิน. **การใช้ประโยชน์ที่ดิน** (ข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์)

กรมพัฒนาที่ดิน. **ระดับความเหมาะสมของพื้นที่** (ข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์)

กรมการปกครอง. ๒๕๖๗. **แผนพัฒนาอำเภอแกด้า**

กรมพัฒนาที่ดิน.๒๕๖๒.เขตการใช้ที่ดินตำบลแกด้า อำเภอแกด้า จังหวัดมหาสารคาม.กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

กรมพัฒนาที่ดิน.๒๕๖๒.เขตการใช้ที่ดินตำบลวังแสง อำเภอแกด้า จังหวัดมหาสารคาม.กระทรวงเกษตรและ
สหกรณ์.

กรมพัฒนาที่ดิน.๒๕๖๒.เขตการใช้ที่ดินตำบลมิตรภาพ อำเภอแกด้า จังหวัดมหาสารคาม.กระทรวงเกษตรและ
สหกรณ์.

กรมพัฒนาที่ดิน.๒๕๖๒.เขตการใช้ที่ดินตำบลหนองกุง อำเภอแกด้า จังหวัดมหาสารคาม.กระทรวงเกษตรและ
สหกรณ์.

กรมพัฒนาที่ดิน.๒๕๖๒.เขตการใช้ที่ดินตำบลโนนภิบาล อำเภอแกด้า จังหวัดมหาสารคาม.กระทรวงเกษตรและ
สหกรณ์.

กรมส่งเสริมการเกษตร. ๒๕๖๗. ระบบสารสนเทศฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกร

แหล่งที่มา : <http://farmer.doae.go.th/index/index/๒>

ภาคผนวก

ภาคผนวกที่ ๑

คำอธิบายกลุ่มชุดดิน

กลุ่มชุดดินที่ ๔

เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำน้ำ พบในบริเวณที่ราบตะกอนน้ำพามีสภาพพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มหรือที่ราบเรียบมีน้ำแช่ขังในช่วงฤดูฝน เป็นดินลึกที่มีการระบายน้ำเลวหรือค่อนข้างเลว เนื้อดินเป็นพวกดินเหนียวหรือดินเหนียวจัด หนาดินอาจแตกกระแหงเปราะองในฤดูแล้ง ดินบนมีสีดำหรือเทาเข้ม ดินล่างมีสีเทา น้ำตาล น้ำตาลอ่อนหรือเทา ปนเขียวมะกอก มีจุดประสีน้ำตาลปนเหลือง สีเหลือง สีน้ำตาลแกหรือสีแดง อาจพบก้อนปูนหรือก้อนสารเคมีสะสมพวกเหล็กและแมงกานีสในชั้นดินล่าง ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติปานกลาง

กลุ่มชุดดินที่ ๗

เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำน้ำ พบในบริเวณที่ราบตะกอนน้ำพามีสภาพพื้นที่เป็นที่ราบเรียบหรือค่อนข้างราบเรียบ มีน้ำแช่ขังในช่วงฤดูฝน เป็นดินลึกที่มีการระบายน้ำเลวหรือค่อนข้างเลว เนื้อดินเป็นพวกดินเหนียว มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวหรือดินเหนียวสีเทาแก่ดินล่างเป็นดินเหนียว สีน้ำตาลอ่อน สีเทาหรือสีน้ำตาลปนเทา พบจุดประสีน้ำตาล สีเหลืองหรือสีแดงปะปนตลอดชั้นดิน ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติปานกลาง ปฏิกริยาดินเป็นกรดปานกลางถึงเป็นกลาง มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ ๖.๐ - ๗.๐

กลุ่มชุดดินที่ ๑๕

เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำน้ำ พบบริเวณที่ราบตะกอนน้ำพามีสภาพพื้นที่เป็นที่ราบเรียบหรือค่อนข้างราบเรียบ มีน้ำแช่ขังในช่วงฤดูฝน เป็นดินลึกมากที่มีการระบายน้ำค่อนข้างเลวหรือเลว เนื้อดินเป็นพวกดินร่วนเหนียวหรือดินร่วน เหนียวปนทรายแดง ดินบนมีสีน้ำตาลปนเทา ดินล่างสีน้ำตาลหรือสีเทาปนชมพู พบจุดประสีเหลือง หรือสีน้ำตาลปนเหลืองตลอดชั้นดิน ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำถึงปานกลาง

กลุ่มชุดดินที่ ๑๘

เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำน้ำหรือจากการสลายตัวผุพังอยู่กับที่หรือจากการสลายตัวผุพังแล้วถูกเคลื่อนย้ายมาทับถมของวัสดุเนื้อหยาบ พบในบริเวณที่ราบเรียบหรือค่อนข้างราบเรียบ ส่วนใหญ่มีน้ำแช่ขังในช่วงฤดูฝน เป็นดินลึกที่มีการระบายน้ำส่วนใหญ่ค่อนข้างเลวเนื้อดินบนเป็นพวกดินร่วนปนทรายหรือดินร่วน ดินล่างเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย หรือดินร่วนเหนียวดินมีสีน้ำตาลอ่อนถึงสีเทา พบจุดประพวกสีน้ำตาล สีเหลืองหรือสีแดงปะปน บางแห่งอาจพบศิลาแลงอ่อนหรือก้อนสารเคมีสะสมพวกเหล็กและแมงกานีสในดินชั้นล่าง ดินมีความสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ ดินชั้นบนมักมีปฏิกริยาเป็นกรดจัดมากถึงกรดปานกลาง ค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ ๕.๐-๖.๐ ส่วนดินชั้นล่างจะเป็นกรดปานกลางถึงเป็นด่างเล็กน้อย มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ ๖.๐-๗.๕

กลุ่มชุดดินที่ ๑๙

เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำน้ำ หรือจากการสลายตัวผุพังแล้วถูกเคลื่อนย้ายมาทับถมของวัสดุเนื้อหยาบ พบในบริเวณที่ราบเรียบ หรือค่อนข้างราบเรียบ ส่วนใหญ่มีน้ำแช่ขัง

ในช่วงฤดูฝน เป็นดินลึกที่มีการระบายน้ำส่วนใหญ่ออนขางเลว เนื้อดินบนปนพวกดินร่วนปนทรายหรือดินทราย ดินกลางปนชั้นดินเหนียว มีเนื้อดินปนดินร่วนปนทรายหรือดินเหนียว มีสีน้ำตาลอ่อนและสีเทา มีจุดประสีเหลืองหรือสีน้ำตาลแดง บางแห่งอาจพบศิลาแลงอ่อน ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ

กลุ่มชุดดินที่ ๒๒

เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำนํ้า หรือ จากการสลายตัวผุพังอยู่กับที่ หรือจากการสลายตัวผุพังแล้วถูกเคลื่อนย้ายมาทับถมของวัสดุเนื้อหยาบ พบในบริเวณที่ราบเรียบหรือค่อนข้างราบเรียบ ส่วนใหญ่มีน้ำแช้งในช่วงฤดูฝน มีสภาพพื้นที่ราบเรียบหรือค่อนข้างราบเรียบ เป็นดินลึกที่มีการระบายน้ำค่อนข้างเลว เนื้อดินปนพวกดินร่วนหยาบ โดยมีเนื้อดินบนปนพวกดินร่วนปนทรายหรือดินทรายปนดินร่วน ดินกลางปนดินร่วนปนทราย สีพื้นปนสีเทาหรือสีน้ำตาลปนเทา มีจุดประสีน้ำตาลปนเหลือง หรือสีเหลืองปนน้ำตาล และอาจพบศิลาแลงอ่อนในดินชั้นกลาง ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ

กลุ่มชุดดินที่ ๒๙

เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากการสลายตัวผุพังอยู่กับที่ หรือจากการสลายตัวผุพังแล้วถูกเคลื่อนย้ายมาทับถมจากวัสดุหลายชนิดที่มีเนื้อละเอียดทั้งที่มาจากหินตะกอน หรือหินภูเขาไฟ หรือจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำนํ้า พบบริเวณพื้นที่ตอนที่ปนลูกคลื่นจนถึง เนินเขา เป็นดินลึกมาก มีการระบายน้ำดี เนื้อดินปนพวกดินเหนียว สีดินปนสีน้ำตาล สีเหลือง หรือสีแดง ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติค่อนข้างต่ำ

กลุ่มชุดดินที่ ๓๑

เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากการสลายตัวผุพังอยู่กับที่ หรือจากการสลายตัวผุพังแล้วถูกเคลื่อนย้ายมาทับถมของวัสดุเนื้อละเอียด หรือจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำนํ้า พบบริเวณพื้นที่ตอนที่ปนลูกคลื่นลอนลาดถึงเนินเขา เป็นดินลึกที่มีการระบายน้ำดีถึง ดีปานกลาง เนื้อดินปนดินเหนียว สีดินปนสีน้ำตาล สีเหลือง หรือสีแดง ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติปานกลาง

กลุ่มชุดดินที่ ๓๕

เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำนํ้าหรือการสลายตัวผุพังอยู่กับที่หรือการสลายตัวผุพังแล้วถูกเคลื่อนย้ายมาทับถมของวัสดุเนื้อหยาบที่ส่วนใหญ่มาจากหินตะกอน พบบริเวณพื้นที่ตอน ที่มีสภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นจนถึงเนินเขาหรือเป็นพื้นที่ภูเขาเป็นดินลึก มีการระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง เนื้อดินเป็นพวกดินร่วนละเอียดที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ส่วนดินล่างเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย ดินมีสีน้ำตาล สีเหลืองหรือแดง และอาจพบจุดประสีต่างๆ ในชั้นดินล่าง ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดจัดมาก มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ ๔.๕-๕.๕

กลุ่มชุดดินที่ ๓๖

เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำนํ้า หรือการสลายตัวผุพังอยู่กับที่ หรือการสลายตัวผุพังแล้วถูกเคลื่อนย้ายมาทับถมของวัสดุเนื้อหยาบ พบบริเวณพื้นที่ตอนที่ปนลูกคลื่นลอนลาดจนถึงเนินเขา เป็นดินลึก มีการระบายน้ำดีถึง ดีปานกลาง มีเนื้อดินปนพวกดินร่วนละเอียดที่มีเนื้อดินบนปนดินร่วนปนทราย หรือดินร่วน ส่วนดินกลางปนดินร่วนเหนียวปนทรายหรือดินร่วนเหนียว ดินมีสีน้ำตาล สีเหลืองหรือแดง และอาจพบจุดประสีต่างๆ ในชั้นดินล่าง ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติค่อนข้างต่ำถึงปานกลาง

กลุ่มชุดดินที่ ๓๘

เป็นกลุ่มชุดดินที่มีวัตถุต้นกำเนิดดินเป็นพวกตะกอนลำน้ำ ที่มีลักษณะการทับถมเป็นชั้นๆ ของตะกอนลำน้ำในแต่ละช่วงเวลา พบบนสันดินริมน้ำ หรือที่ราบ ตะกอนน้ำพาเป็นพื้นที่ตอนที่มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบ เป็นดินลึก มีการระบายน้ำดีถึงตีปานกลาง เนื้อดินเป็นพวกดินร่วนหรือดินร่วนหยาบ สีดินเป็นสีน้ำตาลอ่อน อาจพบจุดประสีเทาและสีน้ำตาลในชั้นดินล่าง ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติปานกลาง

กลุ่มชุดดินที่ ๔๐

เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำน้ำ หรือจากการสลายตัวผุพังอยู่กับที่หรือจากการสลายตัวผุพังแล้วถูกเคลื่อนย้ายมาทับถม ของพวกวัสดุเนื้อหยาบ เป็นพื้นที่ตอน ที่มีสภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นจนถึงเนินเขาหรือเป็นพื้นที่ภูเขา เป็นดินลึก มีการระบายน้ำดี เนื้อดินเป็นพวกดินร่วนหยาบ ดินมีสีน้ำตาล สีเหลืองหรือแดง และอาจพบจุดประสีต่างๆ ในชั้นดินล่าง ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดจัดมาก มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ ๔.๕ - ๕.๕

กลุ่มชุดดินที่ ๔๑

เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากการสลายตัวผุพังอยู่กับที่ หรือจากการสลายตัวผุพังแล้วถูกเคลื่อนย้ายมาทับถมของพวกวัสดุเนื้อหยาบ หรือจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำน้ำหรือวัตถุต้นพาจากบริเวณที่สูงวางทับอยู่บนชั้นดินร่วนหยาบหรือร่วนละเอียด พบในบริเวณพื้นที่ตอนที่มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาด เป็นดินลึกมีการระบายน้ำดีถึงตีปานกลาง เนื้อดินช่วง ๕๐ - ๑๐๐ ซม. เป็นดินทรายหรือดินทรายปนดินร่วนสวนชั้นดินถัดลงไปเป็นดินร่วนปนทราย และดินร่วนเหนียวปนทราย สีดินเป็นสีน้ำตาลอ่อนหรือสีเหลืองปนสีน้ำตาล พบจุดประสีต่างๆ ในดินชั้นล่าง ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ

กลุ่มชุดดินที่ ๔๔

เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำน้ำ หรือจากการสลายตัวผุพังอยู่กับที่หรือจากการสลายตัวผุพังแล้วถูกเคลื่อนย้ายมาทับถมของวัสดุเนื้อหยาบ พบบริเวณพื้นที่ตอนที่มีสภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดจนถึงเนินเขา เป็นดินลึกมีการระบายน้ำดีมากเกินไป เนื้อดินเป็นพวกดินทราย สีดินเป็นสีเทา สีน้ำตาลอ่อน สีเหลือง หรือสีแดง และในดินล่างที่มีความลึกมากกว่า ๑๕๐ ซม. อาจพบเนื้อดินเป็นดินร่วนปนทรายหรือดินร่วนเหนียวปนทราย ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ

กลุ่มชุดดินที่ ๔๘

เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำน้ำหรือจากการสลายตัวผุพังอยู่กับที่หรือจากการสลายตัวผุพังแล้วถูกเคลื่อนย้ายมาในระยะทางไม่ไกลนัก วัสดุเนื้อค่อนข้างหยาบ ที่มาจากพวกหินตะกอนหรือหินแปร พบบริเวณพื้นที่ตอน ที่มีสภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดจนถึงเนินเขาเป็นดินตื้น มีการระบายน้ำดี เนื้อดินบนส่วนใหญ่เป็นดินร่วนปนทราย ส่วนดินล่างเป็นดินปนเศษหินหรือปนกรวดก้อนกรวดส่วนใหญ่เป็นหินกลมมน หรือเศษหินต่างๆ ถ้าเป็นดินปนเศษหินมักพบชั้นหินพื้นตื้นกว่า ๕๐ เซนติเมตร สีดินเป็นสีน้ำตาล สีเหลืองหรือสีแดง ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงกรดปานกลาง มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ ๕.๐- ๖.๐

กลุ่มชุดดินที่ ๕๕

เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากการสลายตัวผุพังอยู่กับที่ หรือจากการสลายตัวผุพังแล้วถูกเคลื่อนย้ายมาทับถมในระยะทางไม่ไกลนักของวัตถุต้นกำเนิดดินที่มาจากวัสดุเนื้อละเอียดที่มีปูนปน พบบริเวณพื้นที่ตอนที่มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาด เป็นดินลึกปานกลาง มีการระบายน้ำดีถึงตีปานกลาง

เนื้อดินปนดินเหนียว ในดินชั้นกลางที่ระดับความลึก ประมาณ ๕๐ - ๑๐๐ ซม. พบชั้นหินผุซึ่งส่วนใหญ่เป็น หินตะกอนเนื้อละเอียด บางแห่งมีก้อนปูนปะปนอยู่ สีดินปนสีน้ำตาล สีเหลืองหรือสีแดง ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติปานกลาง

กลุ่มชุดดินที่ ๕๖

เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากการสลายตัวผุพังอยู่กับที่หรือจากการสลายตัวผุพังแล้วถูกเคลื่อนย้ายมาทับถมในระยะทางไม่ไกลนักของวัสดุเนื้อหยาบที่มาจากพวกหินตะกอนหรือหินอัคนีพบบริเวณพื้นที่ตอน มีสภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดจนถึงเนินเขา เป็นดินลึกปานกลาง มีการระบายน้ำดี เนื้อดินตอนบนช่วง ๕๐ เซนติเมตร เป็นดินร่วนหรือดินร่วนปนทราย ส่วนดินล่างเป็นดินปนเศษหิน มักพบชั้นพบหินพื้นลึกกว่า ๑๐๐ เซนติเมตร สีดินปนสีน้ำตาล สีเหลืองหรือสีแดง ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ ปฏิกริยาตินเป็นกรดจัดมากถึงกรดปานกลาง มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ ๕.๐ - ๖.๐

แนวทางแก้ไขดินมีปัญหา

ดินเค็ม

- เลือกปลูกพืชให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ต้องเน้นพืชทนเค็มและพืชชอบเค็ม เช่น ข้าวทนเค็มและปลูกไม้ยืนต้นหรือไม้โตเร็วที่มีรากลึก และในการปลูกควรเลือกพื้นที่ที่มีคราบเกลือไม่มากนัก และมีน้ำชลประทานสำหรับใช้ในการเพาะปลูกด้วย

- ปรับปรุงดินโดยใช้ปุ๋ยหมักปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยพืชสด ร่วมกับเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ เพื่อปรับโครงสร้างของดิน

- จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ควรมีวัสดุคลุมดินเพื่อป้องกันไม่ให้เกลือขึ้นมาอยู่ที่ผิวดิน

ดินตื้น

- เลือกปลูกพืชให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ต้องเน้นพืชที่มีระบบรากสั้น เช่น พืชไร่หรือพืชผัก นอกจากนี้ยังสามารถปลูกไม้ผลบางชนิดที่มีระบบรากไม่ลึกมากได้ เช่น มะม่วง น้อยหน่า มะขาม เป็นต้น

- ปรับปรุงดินโดยใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยพืชสด ร่วมกับผลิตภัณฑ์ของกรมพัฒนาที่ดิน เช่น สาร พด. ต่างๆ

- จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เนื่องจากเสี่ยงต่อการเกิดการชะล้างพังทลายของดิน ในกรณีที่ปลูกพืชไร่ ควรมีการจัดระบบปลูกพืชให้เหมาะสม เช่น ปลูกพืชสลับเป็นแถบหรือปลูกพืชคลุมดินร่วมด้วย

ดินตื้นถึงชั้นหินพื้น

- เลือกปลูกพืชให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ควรเป็นพืชที่มีระบบรากตื้น เช่น พืชไร่หรือพืชผักและปรับปรุงดินด้วยผลิตภัณฑ์ของกรมพัฒนาที่ดินด้วยสาร พด. ต่างๆ ร่วมกับการใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก

- จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เช่น ปลูกพืชสลับเป็นแถบ ปลูกพืชคลุมดิน ปลูกพืชหมุนเวียนทำแนวรั้วหญ้าแฝก เป็นต้น

- หลีกเลี่ยงการปลูกไม้ยืนต้นเพราะรากพืชไม่สามารถชอนไชลงไปดินชั้นล่างได้ ส่งผลให้พืชไม่สามารถเจริญเติบโตได้

ดินตื้นและมีความลาดชันสูง

- หลีกเลี่ยงการใช้พื้นที่ในบริเวณดังกล่าว เนื่องจากเสี่ยงต่อการเกิดการชะล้างพังทลายของดินควรปล่อยไว้ให้คงสภาพตามธรรมชาติซึ่งส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ป่าไม้หรือไม้พุ่ม

- ถ้ามีความจำเป็นต้องใช้พื้นที่ดังกล่าว ควรปลูกไม้ผลบางชนิด เช่น น้อยหน่า มะม่วง มะขาม เป็นต้น และควรมีการจัดระบบปลูกพืชให้เหมาะสม ปรับปรุงดินด้วยผลิตภัณฑ์ของกรมพัฒนาที่ดินด้วยสาร พด. ต่าง ๆ ร่วมกับการใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก

- จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ทำการเกษตร เช่น ทำแนวรั้วหญ้าแฝก ปลูกพืชสลับเป็น แถบหรือปลูกพืชคลุมดินต่างๆ เพื่อลดปัญหาการชะล้างพังทลายของดินและเป็นการช่วยเก็บความชื้นไว้ในดิน และพืชสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ต่อไป

ดินทรายจัด

- พืชไร่หรือพืชผัก ควรจัดระบบการปลูกพืชหมุนเวียนตลอดปีร่วมกับปลูกพืชบำรุงดิน มีวัสดุ คลุมดิน ปลูกพืชสลับเป็นแถบ อาจใส่ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมด้วยเพื่อปรับโครงสร้างของดิน และเนื่องจาก สภาพพื้นที่มีโอกาสเสี่ยงต่อการขาดน้ำสูงจึงต้องจัดการน้ำอย่างเหมาะสมเพื่อให้พืชสามารถใช้น้ำได้น้ำอย่าง มีประสิทธิภาพเพราะตามสภาพธรรมชาติดินชนิดนี้มีความสามารถในการอุ้มน้ำได้ต่ำ

- ไม้ผล/ไม้ยืนต้น ปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ในแปลงควรปลูกพืชปุ๋ยสด ปลูกพืช คลุมดินหรือปลูกพืชแซม นอกจากนี้ควรจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำร่วมด้วย เช่น ทำฐานปลูกเฉพาะต้น ทำแนวรั้วหญ้าแฝกและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน และเก็บความชื้นไว้ในดินเพื่อให้พืชนำไปใช้ ประโยชน์ต่อไป

ดินเหนียวจัด

- พืชไร่หรือพืชผัก ควรมีการไถหว่านร่อง เพื่อช่วยให้ดินมีการระบายน้ำดีขึ้นและควรปรับปรุงดิน ด้วยอินทรีย์วัตถุปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกหรือปลูกพืชปุ๋ยสดร่วมกับการใช้ปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ มีระบบ อนุรักษ์ดินและน้ำ เช่น ไถพรวนและปลูกพืชตามแนวระดับ มีวัสดุคลุมดิน ปลูกพืชหมุนเวียน หรือปลูก พืชสลับเป็นแถบ มีการจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูกอย่างเหมาะสมเพื่อให้พืชสามารถใช้น้ำได้อย่างมี ประสิทธิภาพ

- ไม้ผล/ไม้ยืนต้น ปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ นอกจากนี้ควรจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำร่วมด้วย เช่น การสร้างคันดิน ทำชั้นบนไถ ปลูกพืชคลุมดิน มีวัสดุ คลุมดิน ปลูกพืชแซม ทำแนวรั้วหรือฐานหญ้าแฝกเฉพาะต้น และจัดหาแหล่งน้ำสำหรับใช้ในฤดูแล้ง

พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน

- หลีกเลี่ยงการใช้พื้นที่ในบริเวณดังกล่าว เนื่องจากมีความลาดชันสูงมาก เสี่ยงต่อการเกิดการ ชะล้างพังทลายและสูญเสียหน้าดิน ควรรักษาไว้ให้เป็นป่าตามธรรมชาติและสร้างสวนป่า หรือใช้ปลูกไม้ใช้ สอยโตเร็ว

- ถ้ามีความจำเป็นต้องใช้พื้นที่ จำเป็นต้องมีการศึกษาทรัพยากรของแต่ละพื้นที่หรือโครงการต่าง ๆ เพื่อให้ทราบถึงความเหมาะสมของดินสำหรับการปลูกพืชชนิดต่างๆ และจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำร่วม ด้วย เช่น ปลูกพืชคลุมดิน ทำแนวรั้วหญ้าแฝก และขุดหลุมปลูกเฉพาะต้น โดยไม่มีการทำลายไม้พื้นล่าง เพื่อรักษาเสถียรภาพของดินและเป็นการช่วยเก็บความชื้นไว้ในดินเพื่อให้พืชสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ ต่อไป

แนวทางการจัดการดินมีปัญหา(ดินทราย)

การใช้ประโยชน์ที่ดิน/ ชนิดพืช	ปัญหาและข้อจำกัด ในการใช้ประโยชน์ที่ดิน	แนวทาง/วิธีการจัดการดิน/การใช้เทคโนโลยีชีวภาพ
<p>ข้าวนาปีและข้าวนาปรัง</p> <p>๑. พันธุ์ไวต่อช่วงแสงปลูกได้เฉพาะ ฤดูนาปี ได้แก่ น้ำสะกวย ๑๙, ทางยี ๗๑, เหนียวอุบล ๑, เหนียวอุบล ๒, ขาวดอกมะลิ ๑๐๕, เหนียวสันป่าตอง, ชุมแพ ๖๐, ขาวปากหม้อ ๑๔๘, ขาวตาแห้ง ๑๗, กข ๖, กข ๘ และ กข ๑๕</p> <p>๒. พันธุ์ไมไวต่อช่วงแสงปลูกได้ทั้งฤดูนาปี และนาปรัง ได้แก่ กข ๑, กข ๒, กข ๓, กข ๔, กข ๕, กข ๗, กข ๙, กข ๑๐, กข ๑๑, กข ๒๑, กข ๒๓, สุพรรณบุรี ๖๐</p> <p>๒, พิษณุโลก ๖๐-๒, ข้าวหอมคลองหลวง๑, ปทุมธานี๑, สุรินทร์ และเหนียวสกนคร</p> <p>๓. พันธุ์ข้าวที่ทนเค็ม ได้แก่ ขาวดอกมะลิ ๑๐๕, ขาวตาแห้ง ๑๗, คำผาย ๔๑, เก้ารวง ๘๘, ขาวปากหม้อ ๑๔๘, กข ๑, กข ๖, กข ๗, กข ๘ และ กข ๑๕</p>	<p>- สภาพพื้นที่บางแห่งมีความลาดเทเล็กน้อย น้ำขังในกระตมไม่สม่ำเสมอทำให้ขาดน้ำ</p> <p>- ดินค่อนข้างเป็นดินทราย และมีโครงสร้างค่อนข้างแน่นทึบ</p>	<p>แก้ไขโดยปรับกระตมให้สม่ำเสมอ ถ้าเป็นไปได้นำวิธีการจัดรูปแปลงนามาปฏิบัติ (land reshape)</p> <p>แก้ไขโดยเพิ่มอินทรีย์วัตถุให้แกดิน ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ใส่ปุ๋ยคอก หรือปุ๋ยหมักอัตรา ๑-๒ ตันต่อไร่ - โกลบตอซังพืชลงดิน ได้แก่ ฟางหรือตอซังข้าว ต้นข้าวโพด หรือเศษพืชตระกูลถั่ว ในช่วงการเตรียมดิน - โกลบพืชปุ๋ยสด จากพืชตระกูลถั่ว ได้แก่ โสนอัฟริกัน ถั่วพุ่ม หรือถั่วเขียว โดยใช้เมล็ดพันธุ์ อัตรา ๕-๗ กิโลกรัมต่อไร่ ปลูกก่อนทำนาเป็นระยะเวลา ๓๕-๕๐ วัน และเมื่อออกดอก ๕๐ % จึงโกลบ - ปลูกพืชตระกูลถั่ว ได้แก่ กระถินยักษ์ หรือถั่วมะแฮะ บริเวณคันนา แล้วทำการตัดใบหรือกิ่งอ่อนสับกลบเป็นปุ๋ยพืชสด
	<p>- บางพื้นที่เป็นดินเค็ม</p>	<p>แนวทางแก้ไข และปรับปรุงดินเค็ม</p> <ul style="list-style-type: none"> - เลือกพันธุ์ข้าวที่ทนเค็มมาปลูก - ปล่อยให้น้ำขังในแปลง ๒-๓ วัน แล้วระบายออก จะช่วยลดความเค็มของดินได้ - ปรับปรุงบำรุงดิน ดังนี้ <p>ใส่ปุ๋ยคอก หรือปุ๋ยหมักอัตรา ๔-๕ ตันต่อไร่อย่างต่อเนื่อง จะทำให้ดินร่วนซุยและช่วยชะล้างเกลือออกไป ทำให้ความเค็มของดินลดลงใส่วัสดุปรับปรุงดิน ได้แก่ แกลบ และขี้เลื่อย เป็นต้น ซึ่งอัตราการใส่แกลบที่เหมาะสม ๒-๕ ตันต่อไร่ เพื่อให้ดินไม่แน่นทึบ รากพืชซ่อนไซได้สะดวก ทำให้ต้นข้าวแข็งแรงต้านทานโรคได้ดี โกลบพืชปุ๋ยสด ซึ่งได้แก่ โสนอัฟริกัน โสนคางคก และอื่นๆ ก่อนปลูกข้าวประมาณ ๓ เดือน แล้วโกลบเมื่อพืชปุ๋ยสดอายุ ๖๐ วัน และพักดิน ๓๐ วัน ก่อนปลูกข้าว</p>

การใช้ประโยชน์ที่ดิน/ ชนิดพืช	ปัญหาและข้อจำกัด ในการใช้ประโยชน์ที่ดิน	แนวทาง/วิธีการจัดการดิน/การใช้เทคโนโลยีชีวภาพ
ข้าวนาปีและข้าวนาปรัง(ต่อ)	- บางพื้นที่เป็นดินเค็ม	- ควบคุมไม่ย่นต้นที่ทนเค็ม เช่น ต้นกระถินออสเตรเลีย บนคันนาเพื่อลดการแพร่กระจายเกลือไปยังพื้นที่ข้างเคียงที่ไม่เป็นดินเค็ม
	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำหรือขาดธาตุอาหารบางชนิด	<p>แก้ไขโดยการใส่ปุ๋ยเคมี ดังนี้</p> <p>- อัตราปุ๋ย สำหรับข้าวไม่ไวต่อช่วงแสง</p> <p>ครั้งแรกใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑๓ กิโลกรัมต่อไร่ ร่วมกับปุ๋ยสูตร ๐-๐-๖๐ อัตรา ๑๐ กิโลกรัมต่อไร่ หรือใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๖-๒๐-๐ อัตรา ๓๐ กิโลกรัมต่อไร่ ร่วมกับปุ๋ยสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๒ กิโลกรัมต่อไร่ และปุ๋ยสูตร ๐-๐-๖๐ อัตรา ๑๐ กิโลกรัมต่อไร่ โดยให้ใส่ช่วงปักดำสำหรับนาหว่านใส่หลังข้าวงอก ๑๕-๒๐ วัน</p> <p>ครั้งที่ ๒ ระยะข้าวแตกกอใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑๓ กิโลกรัมต่อไร่</p> <p>ครั้งที่ ๓ ระยะออกช่อดอกใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑๓ กิโลกรัมต่อไร่</p> <p>- อัตราปุ๋ยสำหรับข้าวไวต่อช่วงแสง</p> <p>ครั้งแรกใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑๐ กิโลกรัมต่อไร่หรือปุ๋ยเคมีสูตร ๑๖-๒๐-๐ อัตรา ๓๐ กิโลกรัมต่อไร่ ร่วมกับปุ๋ยสูตร ๐-๐-๖๐ อัตรา ๑๐ กิโลกรัมต่อไร่ ช่วงปักดำ สำหรับนาหว่านใส่หลังข้าวงอก ๑๕ - ๒๐ วัน</p> <p>ครั้งที่ ๒ ระยะออกช่อดอก ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑๐ กิโลกรัมต่อไร่</p>

การใช้ประโยชน์ที่ดิน/ ชนิดพืช	ปัญหาและข้อจำกัด ในการใช้ประโยชน์ที่ดิน	แนวทาง/วิธีการจัดการดิน/การใช้เทคโนโลยีชีวภาพ
พืชไร่ และ พืชผัก	- ดินค่อนข้างเป็นทราย ความชื้นในดินต่ำ	แก้ไขโดยเพิ่มอินทรีย์วัตถุให้แก่ดิน ดังนี้ - ใส่ปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมัก อัตรา ๒ ตันต่อไร่ - โถกลบพืชปุ๋ยสดจากพืชตระกูลถั่ว ได้แก่ ปอเทือง ถั่วพุ่ม ถั่วดำ หรือ โสน ต่างๆ เมื่อพืชปุ๋ยสดออกดอกได้ประมาณ ๕๐ เปอร์เซ็นต์ ก่อนปลูกพืช ๒ สัปดาห์ - ใช้วัสดุคลุมดิน เช่น ฟางข้าวหรือเศษพืชต่างๆ เพื่อรักษาความชื้นแก่ดิน - พัฒนาแหล่งน้ำเสริม เพื่อป้องกันการขาดแคลนน้ำ ทำให้ดินแห้ง โดยเฉพาะ ในช่วงฤดูแล้ง
อ้อย	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ หรือขาด ธาตุอาหารบางชนิด	- ใส่ปุ๋ยเคมี ดังนี้ ครั้งแรกใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๖-๒๐-๐ อัตรา ๗๕ กิโลกรัมต่อไร่ รองกันรองพร้อมปลูก ครั้งที่ ๒ ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๒๑-๐-๐ อัตรา ๔๐ กิโลกรัมต่อไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมี สูตร ๐-๐-๖๐ อัตรา ๕๐ กิโลกรัมต่อไร่ โดยโรยข้างแถวปลูกแล้วพรวนดินกลบ เมื่ออ้อยอายุประมาณ ๒-๓ เดือน สำหรับอ้อยต่อ จะใช้ปุ๋ยและอัตราเดียวกันและใส่ ๒ ครั้ง ครั้งแรกหลังจาก ทำการตัดแต่งต่อ ประมาณ ๑-๔ สัปดาห์ ครั้งที่ ๒ หลังจากใส่ครั้งแรกประมาณ ๒-๓ เดือน - ใช้เทคโนโลยีชีวภาพโดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำ อัตราเจือจาง ๑ : ๕๐๐ ฉีดพ่นแปลง ปลูกและต้นอ้อย ทุก ๒๐ วัน

การใช้ประโยชน์ที่ดิน/ ชนิดพืช	ปัญหาและข้อจำกัด ในการใช้ประโยชน์ที่ดิน	แนวทาง/วิธีการจัดการดิน/การใช้เทคโนโลยีชีวภาพ
มันสำปะหลัง	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ หรือขาดธาตุอาหารบางชนิด	- ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๒๐-๘-๒๐ อัตรา ๗๕-๘๐ กิโลกรัมต่อไร่ หรือปุ๋ยเคมีสูตร ๒๑-๗-๑๔ อัตรา ๖๐ กิโลกรัมต่อไร่ เมื่อมันสำปะหลังอายุประมาณ ๑-๓ เดือน โดยใส่ข้างแถวปลูก แล้วพรวนกลบ - ใช้เทคโนโลยีชีวภาพ โดยการไถกลบพืชปุ๋ยสด เมื่ออายุ ๖๐ วัน และหว่าน ปุ๋ยคอกก่อนปลูก
ถั่วเขียว ถั่วเหลือง ถั่วลิสง	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ หรือขาดธาตุอาหารบางชนิด	- ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๒-๒๔-๑๒ อัตรา ๓๐-๕๐ กิโลกรัมต่อไร่ โดยแบ่งใส่ ๒ ครั้ง ครั้งแรกรองก้นหลุม ครั้งที่ ๒ หลังปลูก ๒๐-๒๕ วัน หรือใส่ครั้งเดียวก่อนปลูก หรือหลังปลูก ๒๐-๒๕ วัน - ใช้เทคโนโลยีชีวภาพ โดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ๔๐๐ มิลลิลิตรต่อไร่ต่อครั้ง เจือจางด้วยน้ำ ๒๐๐ ลิตรฉีดพ่นหรือรดลงดินทุกๆ ๑๐ วัน ก่อนออกดอกและช่วงติดผล
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ หรือขาดธาตุอาหารบางชนิด	- ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๖-๑๖-๘ อัตรา ๗๕ กิโลกรัมต่อไร่ โดยแบ่งใส่ ๒ ครั้ง ครั้งแรก รองก้นหลุม ครั้งที่ ๒ เมื่อข้าวโพดอายุ ๓-๔ สัปดาห์ - ใช้เทคโนโลยีชีวภาพ โดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ๔๐๐0 มิลลิลิตรต่อไร่ต่อครั้ง เจือจางด้วยน้ำ ๒๐๐ ลิตรฉีดพ่นหรือรดลงดินทุกๆ ๑๐ วัน ก่อนออกดอกและช่วงติดผล
ข้าวโพดฝักสด ได้แก่ข้าวโพดหวานและ ข้าวโพดข้าวเหนียว	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ หรือขาดธาตุอาหารบางชนิด	- ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๖-๒๐-๐ หรือปุ๋ยสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๓๕ กิโลกรัมต่อไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีสูตร ๒๑-๐-๐ อัตรา ๒๕ กิโลกรัมต่อไร่ แบ่งใส่ ๒ ครั้ง ครั้งแรก รองก้นหลุม ครั้งที่ ๒ เมื่ออายุได้ ๓-๔ สัปดาห์ - ใช้เทคโนโลยีชีวภาพ โดยการใส่ปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ๔๐๐ มิลลิลิตรต่อไร่ต่อครั้ง เจือจางด้วยน้ำ ๒๐๐ ลิตร ฉีดพ่นหรือรดลงดินทุก ๑๐ วัน ก่อนออกดอกและช่วงติดผล

การใช้ประโยชน์ที่ดิน/ ชนิดพืช	ปัญหาและข้อจำกัด ในการใช้ประโยชน์ที่ดิน	แนวทาง/วิธีการจัดการดิน/การใช้เทคโนโลยีชีวภาพ
แตงโม	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ หรือขาดธาตุอาหารบางชนิด	- ใส่ปุ๋ยเคมี ดังนี้ ครั้งแรกใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๒-๒๔-๑๒ อัตรา ๕๐ กิโลกรัมต่อไร่ รองกันหลุม ครั้งที่ ๒ ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๔-๑๐-๓๐ อัตรา ๑๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ เมื่อแตงโมอายุ ๓๐ วัน - ใช้เทคโนโลยีชีวภาพ โดยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ๔๐๐ มิลลิลิตรต่อไร่ต่อครั้ง เจือจางด้วยน้ำ ๒๐๐ ลิตร ฉีดพ่นหรือรดลงดินทุก ๑๐ วัน ก่อนออกดอกและช่วงติดผล
พืชผักต่างๆ พืชผักรับประทานใบ และลำต้น เช่นคะน้า ผักกาดขาว กะหล่ำปลี และกะหล่ำดอก	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ หรือขาดธาตุอาหารบางชนิด	แก้ไขโดยใช้เทคโนโลยีชีวภาพ ดังนี้ - ใช้ปุ๋ยอินทรีย์สูตร พด.๒ จำนวน ๑๐๐ มิลลิลิตรต่อไร่ต่อครั้ง โดยเจือจางด้วยน้ำ ๑๐๐ ลิตร ฉีดพ่นหรือรดลงดินทุก ๑๐ วัน แก้ไขโดยการใส่ปุ๋ยเคมีตามชนิดของพืช ดังนี้ - ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๒๐-๑๐-๑๐ อัตรา ๕๐-๗๐ กิโลกรัมต่อไร่ โดยแบ่งใส่ ๒ ครั้ง ครั้งแรกหลังปลูก ๕-๗ วัน ครั้งที่ ๒ เมื่ออายุประมาณ ๓ สัปดาห์
พืชผักรับประทานผล เช่น พริก มะเขือเทศ มะเขือต่าง ๆ และแตงต่าง ๆ	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ หรือขาดธาตุอาหารบางชนิด	- ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๖๐-๗๐ กิโลกรัมต่อไร่ โดยแบ่งใส่ ๒ ครั้ง ครั้งแรกหลังย้ายกล้า ๗ วัน และครั้งที่ ๒ หลังจากใส่ครั้งแรก ๒๐-๒๕ วัน หรือใส่ปุ๋ยสูตร ๘-๒๔-๒๔ อัตรา ๔๐-๕๕ กิโลกรัมต่อไร่ รองกันหลุม ครั้งที่ ๒ ใส่ปุ๋ยสูตร ๒๑-๐-๐ อัตรา ๒๕-๓๕ กิโลกรัมต่อไร่ หรือใส่ปุ๋ยสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑๐-๑๕ กิโลกรัมต่อไร่ หลังจากใส่ครั้งแรก ๒๐-๒๕ วัน หรือใส่ปุ๋ยสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๑๐๐-๑๑๐ กิโลกรัมต่อไร่ หลังปลูก ๒๐-๒๕ วัน
ไม้ผล-ไม้ยืนต้น	- ดินเป็นทราย ความชื้นในดินต่ำ	- เพิ่มอินทรีย์วัตถุในดิน โดยใส่ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก อัตรา ๓-๕ กิโลกรัมต่อหลุมตอนเตรียมหลุมปลูก - ใช้วัสดุคลุมโคนต้น เช่น ฟางข้าว เศษหญ้า ใบไม้ หรือปลูกพืชคลุมดิน ระหว่างแถวไม้ผลหรือไม้ยืนต้น เพื่อช่วยรักษาความชื้นในดิน

การใช้ประโยชน์ที่ดิน/ ชนิดพืช	ปัญหาและข้อจำกัด ในการใช้ประโยชน์ที่ดิน	แนวทาง/วิธีการจัดการดิน/การใช้เทคโนโลยีชีวภาพ
ไม้ผล-ไม้ยืนต้น(ต่อ)	- ดินเป็นทราย ความชื้นในดินต่ำ	- พัฒนาแหล่งน้ำเสริมในการปลูกไม้ผลหรือไม้ยืนต้น โดยเฉพาะในช่วงฤดูแล้งดินจะแห้งทำให้พืชที่ปลูกขาดน้ำ
มะม่วง	-ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ	แก้ไขโดยการใส่ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ตามชนิดของพืช ดังนี้ - ก่อนปลูกรองกันหลุมด้วยปุ๋ยคอกในอัตรา ๕-๑๐ กิโลกรัมต่อต้น ร่วมกับปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๐.๓ กิโลกรัมต่อต้น - อายุ ๓ ปี ขึ้นไปซึ่งเป็นช่วงให้ผลผลิต จะแบ่งระยะการใส่ปุ๋ยเป็น ๔ ระยะ ดังนี้ ระยะบำรุงต้นหลังเก็บเกี่ยวใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๒ กิโลกรัมต่อต้น และให้ซ้ำอีกครั้งเมื่อมะม่วงแตกใบอ่อน ชุดที่ ๒ ระยะสร้างตาดอกใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๒-๒๔-๑๒ อัตรา ๑ กิโลกรัมต่อต้น สำหรับมะม่วงอายุ ๒-๔ ปี มะม่วงอายุ ๕-๗ ปี ใส่อัตรา ๒ กิโลกรัมต่อต้น และมะม่วงอายุ ๘ ปี ขึ้นไปใส่อัตรา ๕ กิโลกรัมต่อต้น ระยะบำรุงผลใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๑ กิโลกรัมต่อต้น ระยะปรับปรุงคุณภาพผลผลิต ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๓-๑๓-๒๑ อัตรา ๑ กิโลกรัมต่อต้น
มะขาม	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ	- ใส่ปุ๋ยคอก อัตรา ๒๕ กิโลกรัมต่อต้น ร่วมกับปุ๋ยเคมี ดังนี้ ยังไม่ให้ผลผลิต ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๒-๒๔-๑๒ อัตรา ๑ กิโลกรัมต่อต้น โดยแบ่งใส่ ๓ ครั้งต่อปี ให้ผลผลิตแล้ว ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๓-๑๓-๒๑ อัตรา ๐.๕ กิโลกรัมต่อต้น โดยแบ่งใส่ ๒ ครั้ง คือ ต้นและปลายฤดูฝน

การใช้ประโยชน์ที่ดิน/ ชนิดพืช	ปัญหาและข้อจำกัด ในการใช้ประโยชน์ที่ดิน	แนวทาง/วิธีการจัดการดิน/การใช้เทคโนโลยีชีวภาพ
ลำไย	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ	<p>- ใส่ปุ๋ยคอกอัตรา ๒๕ กิโลกรัมต่อตัน และใส่ปุ๋ยเคมี ดังนี้</p> <p>อายุ ๑-๓ ปี ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ และปุ๋ยเคมีสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑ กิโลกรัมต่อตัน</p> <p>อายุ ๔ ปี ช่วงต้นเดือนสิงหาคม ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ และ ปุ๋ยสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑ กิโลกรัมต่อตัน ร่วมกับใช้ปุ๋ยสูตร ๐-๕๒-๓๔ อัตรา ๐.๒ กิโลกรัมต่อตันต่อน้ำ ๒๐ ลิตร ฉีดพ่นทุก๗ วัน ประมาณ ๓ ครั้ง ในช่วงเดือนพฤศจิกายน เพื่อไม่ให้ลำไยแตกใบใหม่</p> <p>อายุ ๕ ปี ซึ่งเป็นช่วงให้ผลผลิต ให้กระตุ้นการแตกใบอ่อนชุดที่ ๑ และชุดที่ ๒ โดยใช้ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ และปุ๋ยสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑ กิโลกรัมต่อตัน ช่วงกลางเดือนตุลาคม ซึ่งเป็นช่วงพักตัวพร้อมต่อการออกดอกให้ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๒ กิโลกรัมต่อตัน ช่วงติดผลใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ และปุ๋ยสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑ กิโลกรัมต่อตัน ก่อนเก็บผลผลิต ๑ เดือนใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๐-๐-๖๐ อัตรา ๑ กิโลกรัมต่อตัน หลังเก็บผลผลิตใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๑.๕ กิโลกรัมต่อตัน และ ใส่ปุ๋ยสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑ กิโลกรัมต่อตัน</p>
กล้วย	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ	<p>- ใส่ปุ๋ยหมัก หรือปุ๋ยคอก อัตรา ๔.๕ กิโลกรัมต่อหลุม และใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๑ กิโลกรัมต่อตัน โดยแบ่งใส่ ๓ ครั้ง เมื่อกล้วยอายุ ๑ เดือน ๔ เดือน และระยะออกดอก</p>

การใช้ประโยชน์ที่ดิน/ ชนิดพืช	ปัญหาและข้อจำกัด ในการใช้ประโยชน์ที่ดิน	แนวทาง/วิธีการจัดการดิน/การใช้เทคโนโลยีชีวภาพ
ยางพารา	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ	<p>- รองกันหลุมด้วยปุ๋ยเคมีสูตร ๐-๓-๐ อัตรา ๑๗๐ กรัมต่อหลุมร่วมกับใช้ปุ๋ยอินทรีย์ในอัตรา ๕ กิโลกรัมต่อต้นต่อปี</p> <p>ในช่วงปีที่ ๒-๖ ให้ใส่ปุ๋ยอินทรีย์ อัตรา ๒ กิโลกรัมต่อต้นต่อปี ร่วมกับปุ๋ยเคมีสูตร ๒๐-๘-๒๐ โดยในปีที่ ๑ ใช้อัตรา ๓๐๐ กรัมต่อต้นต่อปี</p> <p>ปีที่ ๒ ใช้อัตรา ๔๕๐ กรัมต่อต้นต่อปี</p> <p>ปีที่ ๓ ใช้อัตรา ๔๖๐ กรัมต่อต้นต่อปี</p> <p>ปีที่ ๔ ใช้อัตรา ๔๘๐ กรัมต่อต้นต่อปี</p> <p>ปีที่ ๕ ใช้อัตรา ๕๒๐ กรัมต่อต้นต่อปี</p> <p>ปีที่ ๖ ใช้อัตรา ๕๔๐ กรัมต่อต้นต่อปี</p> <p>- ใช้เทคโนโลยีชีวภาพโดยใช้เศษใบยางพาราที่ร่วงหล่นทำปุ๋ยหมักสูตรพด. ๑ และผสมจุลินทรีย์ป้องกันโรคราและโคนเน่าของพืชโดยใช้สูตร พด.๓ โรยใส่ระหว่างแถวต้นยางพารา ๑๐๐ กิโลกรัมต่อไร่พร้อมนำปุ๋ยอินทรีย์น้ำอัตราเจือจาง ๑ : ๕๐๐ ฉีดพ่นระหว่างแถวยางพาราที่โคนต้นสูงขึ้นมาจากพื้นดิน ประมาณ ๒ เมตร ทุก ๒ เดือน</p>
ยูคาลิปตัส	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ	<p>- ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ หรือสูตรอื่นที่มีธาตุอาหารใกล้เคียงกัน อัตรา ๕๐ กรัมต่อต้นต่อครั้ง โดยใส่ ๓ ครั้ง ครั้งแรกรองกันหลุมก่อนปลูก</p> <p>ครั้งที่ ๒ หลังปลูก ๑๕ วัน และครั้งที่ ๓ ใส่ช่วงปลายฝน</p> <p>เมื่อยูคาลิปตัสอายุ ๒-๔ ปี ให้ใส่ปุ๋ยครั้งละ ๕๐ กรัมต่อต้น ในช่วงปลายฝน</p>
ไม้ผล - ไม้ยืนต้น	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ	<p>- พื้นที่ที่มีความชันสูง ใส่ปุ๋ยแบบหลุม โดยขุดหลุมรอบโคน หรือสองข้างลำต้นแล้วกลบ</p> <p>- วางแนวปลูกเป็นแถวตามแนวระดับ แล้วทำการหว่านพืชคลุมดิน</p>

ภาคผนวกที่ ๓

ทีมปฏิบัติงานการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอแกดำ

๑. นายบุญญวัฒน์ ชนะภักดิ์	เกษตรอำเภอแกดำ	หัวหน้าทีม
๒. นายเวทิน รักษาพล	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ	ทีมปฏิบัติงาน
๓. นางสาวปัทมา อันทรง	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ	ทีมปฏิบัติงาน
๔. นางสาวมณีนยา สุวรรณโน	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ	ทีมปฏิบัติงาน
๕. นายเจษฎา มีระหารนอก	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ	ทีมปฏิบัติงาน
๖. นางสาวฉันทญา ทิพสีลาด	เจ้าพนักงานธุรการ	ทีมปฏิบัติงาน

มีหน้าที่

๑. รวบรวม/จัดเก็บข้อมูลระดับอำเภอ/ตำบล
๒. จัดเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่ยังขาดและมีความจำเป็นต้องใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร
๓. การวิเคราะห์/สังเคราะห์ข้อมูล ที่รวบรวมจัดเก็บทุกตำบล เป็นภาพรวมของอำเภอ
๔. กำหนดทิศทาง/เป้าหมายการพัฒนา ของอำเภอที่มองเห็นภาพถึงระดับตำบล
๕. จัดทำร่างแผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ/ตำบล
๖. ประชาพิจารณ์ร่างแผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ/ตำบล
๗. ปรับปรุงจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ/ตำบล ฉบับสมบูรณ์
๘. จัดส่งแผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ/ตำบลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง